

การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

THE IMPLEMENTATION OF COMMERCIAL VOCATIONAL
CERTIFICATE CURRICULUM B.E. 2538
IN VOCATIONAL COLLEGES

สมศรี เตชะมา
SOMSEE TECHAMA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสหกรณ์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2545

ISBN 974-9546-48-2

การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

THE IMPLEMENTATION OF COMMERCIAL VOCATIONAL
CERTIFICATE CURRICULUM B.E. 2538
IN VOCATIONAL COLLEGES

สมศรี เตชะมา
SOMSEE TECHAMA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2545

ISBN 974-9546-48-2

**THE IMPLEMENTATION OF COMMERCIAL VOCATIONAL
CERTIFICATE CURRICULUM B.E. 2538
IN VOCATIONAL COLLEGES**

SOMSEE TECHAMA

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL ADMINISTRATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2002

ISBN 974-9546-48-2

COPYRIGHT 2002

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
	พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
	สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
นักศึกษา	นางสาวสมศรี เตชะมา
รหัสประจำตัว	38063106
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารอาชีวศึกษา
พ.ศ.	2545
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.วราพรธม น้อยสุวรรณ ดร.ณรงค์ พิมสาร

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู-อาจารย์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 148 คน และครู-อาจารย์ จำนวน 291 คน จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสอนของครู-อาจารย์ ด้าน การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ตามลำดับ

2. ผู้บริหารกับครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน

แตกต่างกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ด้านการเปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และด้านการสอนของครู-อาจารย์ ตามลำดับ

Thesis Title	The Implementation of Commercial Vocational Certificate Curriculum B.E. 2538 in Vocational Colleges
Student ID.	Miss Somsee Techama
Degree programme	Master of Industrial Education Vocational Administration
Year	2002
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Preeyaporn Wonganuttarote
Thesis Co-Advisor	Dr. Warapan Noisuwan Dr. Narong Pimsarn

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the implementation of Commercial Vocational Certificate Curriculum B.E. 2538 in Vocational Colleges under the Department of Vocational Education, and to compare the opinions between administrators and teachers on implementing the curriculum. The study focused on three components which were the modification of a curriculum into teaching-learning process, the provision of teaching - learning facilities of the colleges, and the teaching of the staff.

The research samples were 148 administrations and 291 teachers from 37 vocational colleges under the Department of Vocational Education. Questionnaires were used as the tool for collecting data. Statistics employed were percentage, mean, Standard Deviation and t-test. The research findings were revealed as followings:

1. The administrator and teachers expressed their opinions on the implementation of Commercial Vocational Certificate Curriculum B.E. 2538 as a whole for all three components at moderate level. The means were ranked respectively from the highest to the lowest as the teaching of the staff, the modification of a curriculum into teaching-learning process, and the provision of teaching - learning facilities.

2. There was Statistical significant difference between the opinions of the administrators and teachers at .05 level on the implementation of Commercial Vocational Certificate Curriculum B.E. 2538 as a whole. When considering on the individual components, the opinions of the administrators and teachers were ranked respectively from the highest to the lowest for the Statistical significant differences at .05 level as the provision of teaching-learning facilities of the colleges, the modification of a curriculum into teaching-learning process, and the teaching of the staff.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปรียาพร วงศ์อนุตรโจน์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.วราพรธรรม น้อยสุวรรณ และ ดร. ฌรงค์ พิมสาร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้คำปรึกษา แนะนำให้แนวคิดอันเป็นประโยชน์ ในการวิจัย รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนได้เมตตาเอาใจใส่ เป็นกำลังใจมา โดยตลอด ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ. ดร. สมพร ไชยะ และดร. มาลัย จีระวัฒน์เกษตร์ ที่ให้ข้อคิดคำแนะนำ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์ อุดสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ ให้ประสบการณ์ ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยผู้ให้ทุนสนับสนุน การทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร. ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ และ ดร. สิริรักษ์ รัชชสถานติ ผู้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์ ทุกท่านที่ได้กรุณาตอบ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบใจบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนรุ่นพี่ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์

สมศรี เตชะมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	IV
สารบัญ	V
สารบัญตาราง	VII
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ทฤษฎีหรือกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.6 ตัวแปรที่ศึกษา	4
1.7 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
1.8 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 เกี่ยวกับหลักสูตรประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม	7
2.2 การใช้หลักสูตร	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	50
3.1 ประชากร	50
3.2 กลุ่มตัวอย่าง	51
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
3.4 วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	56
3.7 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
5.1 สรุปผลการวิจัย	71
5.2 อภิปรายผล	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก.	94
ภาคผนวก ข.	110
ประวัติผู้เขียน	116

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงรายละเอียดหมวดวิชา และจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตร ประเภทวิชาพาณิชยกรรม	14
3.1 แสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
3.2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	56
4.1 แสดงข้อมูลทั่วไป และค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และตำแหน่ง	59
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นและลำดับที่ของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม โดยรวมทั้ง 3 ด้านคือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์	60
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นและลำดับที่ของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน	61
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการจัดปัจจัยและ สภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	62
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นและลำดับที่ของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการสอนของครู-อาจารย์	64
4.6 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 ประเภทวิชา พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.7 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 ประเภทวิชา พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	66
4.8 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 ประเภทวิชา พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	67
4.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 ประเภทวิชา พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการสอนของครู-อาจารย์	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บรรดาทรัพยากรที่มีค่าทั้งหลาย มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุด มนุษย์สามารถก่อประโยชน์สูงสุดแก่สังคมได้ ถ้าได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับธรรมชาติและความสามารถของตน สิ่งที่จะพัฒนามนุษย์จากทรัพยากรดิบมาเป็นทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้คือ การศึกษา (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. 2525 : 28) การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนให้เกิดคุณภาพและคนที่มีคุณภาพเท่านั้นที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นสถาบันการศึกษา จึงเป็นสถาบันหลักของสังคม ที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนากำลังคน โดยใช้หลักสูตร เป็นสื่อกลางในการพัฒนา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ อันจะนำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และอื่น ๆ

โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ได้เจริญรุดหน้าจนเป็นโลกที่ไร้พรมแดน สังคมของประเทศไทยก็อยู่ในสภาพเช่นนี้ เช่นเดียวกันกับกระแสโลก เพราะมีความผูกพันนานับการกับโลก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม และสู่การบริการที่ทันสมัย ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการลงทุนทั้งประเภทอุตสาหกรรม การจัดจำหน่าย และอุตสาหกรรมบริการ จึงทำให้มีงานธุรกิจทั้งการผลิต การบริการ การท่องเที่ยว และอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นตามปริมาณการลงทุนนั้น

กรมอาชีวศึกษาถือเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่โดยตรงในการผลิตกำลังคน เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะสาขาวิชาพาณิชยกรรม ดังรายงานของกรมอาชีวศึกษา (กรมอาชีวศึกษา . 2539:86) เกี่ยวกับจำนวนของผู้สำเร็จการศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ที่แสดงถึงผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยกรรมเข้าทำงานในบริษัทธุรกิจเอกชน

พ.ศ. 2536 จำนวน 1,281 คน จากผู้สำเร็จ 1,864 คน คิดเป็นร้อยละ 68.72

พ.ศ. 2537 จำนวน 2,007 คน จากผู้สำเร็จ 3,039 คน คิดเป็นร้อยละ 66.04

พ.ศ. 2538 จำนวน 1,559 คน จากผู้สำเร็จ 3,340 คน คิดเป็นร้อยละ 66.62

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแต่ละปี ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาพาณิชยกรรมร้อยละ 60 ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในภาคธุรกิจเอกชน ที่ต้องมีการแข่งขันในเชิงธุรกิจตลอดเวลา ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าในระบบธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก การศึกษาจึงต้องมีการเคลื่อนไหว

ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ ดังนั้น หลักสูตรวิชาชีพสาขาวิชาพาณิชยกรรม จะต้องเร่งรีบทบทวน และพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เพื่อสนองตอบต่อโลก ธุรกิจ การลงทุน เทคโนโลยี และอนาคตโลกอุตสาหกรรมบริการ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ได้พัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางธุรกิจในการประกอบอาชีพด้านการบัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ บริการธุรกิจสถานพยาบาล และบริการธุรกิจโรงแรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรฉบับนี้ประกาศใช้โดยยังไม่มีบททดลองใช้มาก่อน ดังนั้นจึงไม่มีโอกาสทราบ ถึงข้อบกพร่อง ปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้ และเป็นที่น่าพอใจว่าหลักสูตรใด ๆ ก็ตามเมื่อถูกนำไปใช้ในสถานศึกษา ย่อมประสบปัญหาบางอย่างบ้างตามแต่สถานะของสถานศึกษานั้น ๆ ดังผลการวิจัยของ เลขา คมเสวต (2537 : 140 - 143) และคนอื่น ๆ มีความเห็น สอดคล้องกันโดยสรุปว่า

ด้านการแปลงหลักสูตรการสอน มีสภาพการใช้หลักสูตรคือ ครู-อาจารย์ยังไม่เข้าใจหลักการ โครงสร้าง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างถ่องแท้ เป็นผลให้การจัดทำโครงการสอน แผนการสอน ขาดความถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ ไม่เหมาะสม

ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่จะเอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู-อาจารย์ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีสภาพการใช้หลักสูตรเรื่อง อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการไม่เหมาะสม การจัดตารางสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ครูสอนไม่ตรงตามความถนัด ครูมีคาบการสอนมากเกินไป ครูวิชาชีพไม่มีเทคนิคการถ่ายทอด ความรู้ เครื่องมือ เครื่องใช้ ไม่ทันสมัยทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ อุปกรณ์มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียน ขาดแคลนเอกสารตำราที่ใช้ประกอบการสอน ตำราขาดคุณภาพ เนื้อหาในตำราไม่ทันสมัย

สำหรับด้านการสอนของครู ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในสภาวะ ครูไม่ใช้วิธีสอนให้หลากหลาย ใช้วิธีการบรรยาย ซึ่งครูเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนการสอน ไม่ ใช้นักเรียน ทำให้นักเรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้เรียนได้แต่เพียงการฝึกทักษะการฟัง และทักษะการจำ นับเป็นการพัฒนาที่ไม่มีคุณค่า นอกจากนี้ครูยังไม่ใช้สื่อการสอนไม่มีความรู้ ในการผลิตสื่อ และที่สำคัญไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผล

ขณะนี้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม กำลังดำเนินการใช้อยู่ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา และครบวงจร หลักสูตร ปีการศึกษา 2540 ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสมควรศึกษา เพื่อให้ทราบสภาพ การนำหลักสูตร ไปใช้ในสถานศึกษาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางในการ

ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาหลักสูตรกลุ่มประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร กับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการใน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

1.3 สมมติฐาน

ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ แตกต่างกัน

1.4 ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ สุมิตร คุณานุกร (2520 :130-131) เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เป็นแนวคิดในการวิจัยการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน โครงการสอนหรือ บันทึกรการสอน

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดครู เข้าสอน การจัดชั้นเรียน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ตำรา สื่อการสอน

3. การสอนของครูอาจารย์ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผล การประเมินผล

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงสภาพการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา

1.6 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น

1. ผู้บริหาร
2. ครู-อาจารย์

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มี 3 ด้าน คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา
3. การสอนของครูอาจารย์

1.7 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะบริหารธุรกิจ หัวหน้าแผนกสาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง จำนวน 148 คน

2. ครู-อาจารย์ ได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยการในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง จำนวน 1,066 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะบริหารธุรกิจ หัวหน้าแผนกสาขาวิชาพาณิชยการ จำนวน 148 คน

2. ครูอาจารย์ ได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยการในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง จำนวน 291 คน จากสูตรของ Taro yamane

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

วิทยาลัยอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ

การใช้หลักสูตร หมายถึง ความคิดเห็นในการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา มี 3 ด้าน คือ

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง เรื่องครู-อาจารย์ เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร เข้าใจในคำอธิบายรายวิชา โดยวิเคราะห์เนื้อหาไปจัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง และจัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน รวมทั้งการจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาพณิชยการไว้บริการครู-อาจารย์

2. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา หมายถึง ครู-อาจารย์ มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน และทราบตารางสอนก่อนเปิดภาคเรียน ครู-อาจารย์ได้สอนวิชาที่ตนถนัด มีจำนวนคาบสอนที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน จำนวนครู-อาจารย์ในสาขาวิชาพณิชยการมีเพียงพอ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีความเหมาะสม และเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนมีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน วัสดุฝึก อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย ใช้การได้ดี สอดคล้องกับหลักสูตร และมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน การจัดหาตำรา เอกสาร ไว้บริการครู-อาจารย์ และนักเรียนตรงตามหลักสูตร และมีจำนวนเพียงพอสำหรับค้นคว้า รวมทั้งครู-อาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้เขียนตำราเพื่อใช้ประกอบการสอน รวมทั้งครู-อาจารย์มีความรู้เรื่องการผลิตสื่อ วิทยาลัยมีสื่อการสอนบริการครูอย่างเพียงพอ มีสถานที่เก็บรักษาที่เหมาะสม และที่สำคัญคือครู-อาจารย์ สามารถนำไปใช้ได้สะดวก

3. ด้านการสอนของครู-อาจารย์ หมายถึง เรื่องครู-อาจารย์ มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ มีวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม สอนวิชาทฤษฎีได้สัมพันธ์กับวิชาปฏิบัติ ครู-อาจารย์ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการสอนวิชาพณิชยการ ได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอนก่อนเรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ครู-อาจารย์มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนและใช้ได้เหมาะสม รวมทั้งยังมีความรู้เรื่องการวัดผล ประเมินผล และได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยตั้งเกณฑ์การให้คะแนนอย่างยุติธรรม และที่สำคัญคือ มีความสามารถเขียนข้อทดสอบที่ได้มาตรฐานและสามารถวิเคราะห์ข้อสอบสาขาวิชาพณิชยการได้

ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรผู้ดำรงตำแหน่งหรือทำหน้าที่ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชาบริหารธุรกิจ และหัวหน้าแผนกสาขาวิชาพณิชยการในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพณิชยกรรม สาขาวิชาพณิชยการ ทุกวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ครู-อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอน สาขาวิชาพณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพณิชยกรรม สาขาวิชาพณิชยการ ทุกวิทยาลัยอาชีวศึกษา

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา” ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎี หลักการ ตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

2.1 หลักสูตรประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม

2.1.1 ความหมายของหลักสูตร

2.1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

2.1.3 ประวัติความเป็นมาของหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยกรรม

2.1.4 สาระสำคัญของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม

2.1.4.1 หลักสูตร

2.1.4.2 จุดประสงค์

2.1.4.3 โครงสร้าง

2.2 การใช้หลักสูตร

2.2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

2.2.1.1 โครงการสอน

2.2.1.2 แผนการสอน

2.2.2 การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา

2.2.2.1 การจัดครูเข้าสอน

2.2.2.2 การจัดตารางสอน

2.2.2.3 การจัดสถานที่เรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก

2.2.2.4 การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน

2.2.2.5 การจัดหาสื่อการเรียนการสอน

2.2.3 การสอนของครู-อาจารย์

2.2.3.1 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.3.2 การวัดและการประเมินผล

2.1 หลักสูตรประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ

2.1.1 ความหมายของหลักสูตร

ในการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก เพราะหลักสูตร จะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา ในการที่จะให้ความรู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะ การปลูกฝังเจตคติค่านิยม และการเสริมสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน ได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กันในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนและสังคม ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2511 : 108) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความหมาย ครอบคลุมกว้างมาก คือ หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะคติ แบบพฤติกรรมกิจวัตร สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็จะประสมการณ ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก หลักสูตร คือ สิ่งใดก็ตามซึ่งมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้แก่เด็ก และในทำนองเดียวกัน

ภิญโญ สาธร (2519 : 236) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดา ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน ตามระดับชั้น ตามความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียน ตามความสนใจของนักเรียน และความต้องการของสังคม ทั้งนี้รวมทั้ง ประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียนตามปกติในโรงเรียน

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 175) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่นักเรียนจะพึงได้รับภายใต้การนำของครู หรือโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวัง ที่จะเกิดความงอกงามในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนทั้งกาย อารมณ์ และสังคม

กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 90) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้สอน โดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาเนื้อหาของ ความรู้และประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล

อภิรมย์ ณ นคร และคณะ (2522 : 73) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยแปรความมุ่งหมายของการศึกษาออกเป็นภาคปฏิบัติเป็นเครื่องกำหนดการ สอนการเรียนของครูและนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา และเป็น เสมือนเครื่องชี้หรือนำในการสอนและการเรียน หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า หลักสูตรคือแผนการ จัดวิชาสำหรับนักเรียนในชั้นหนึ่ง หรือประโยคหนึ่ง โดยกำหนดให้มีการเรียนวิชาต่าง ๆ ให้จบ ตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้สำหรับชั้นนั้น หรือประโยคนั้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาและการฝึกเพื่ออาชีพถือว่าเป็นการ จัดให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะในการเข้าสู่อาชีพ ก้าวหน้าในอาชีพ และรู้จักการปรับตัวให้ ทันกาล ดังความเห็นของบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

สมชอบ ไชยเวช (2527 : 43) กล่าวว่าหลักสูตรอาชีวศึกษา จะต้องเน้นความต้องการ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ ความต้องการกำลังคนของสังคม ความต้องการในอาชีพของบุคคล และความต้องการของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

ชนะ กสิภาร (2528 : 1) ให้ความเห็นว่า ลักษณะพื้นฐานหลักสูตรอาชีวศึกษา ควรจะมี นโยบาย หลักการ จุดหมาย เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา ความสัมพันธ์กับชุมชน ความร่วมมือของรัฐ หน้าที่ความรับผิดชอบ การสนับสนุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

จึงพอสรุปความหมายของหลักสูตร หลักสูตร คือแนวทางที่กำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน หรือการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเข้าไว้ด้วยกันทั้งในแง่วิชาการ การพัฒนาการ ทุกด้านของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งนักเรียนนักศึกษาต้องได้รับภายใต้การดำเนินงานของ สถานศึกษาโดยที่ประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ครูสามารถเพิ่มเติมเสริมแต่งให้เหมาะสมกับสภาพ ของผู้เรียนและท้องถิ่นได้ และประสบการณ์เหล่านี้มีอยู่ในหรือนอกสถานศึกษาก็ได้

2.1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2522:4) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทาง หรือแผนการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สุมิตร คุณานุกร (2520:2) กล่าวว่า หากจะเปรียบจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็น ผลที่มุ่งหวังแล้ว หลักสูตรก็เปรียบได้กับวิธีการที่จะนำความมุ่งหมายดังกล่าวไปสู่ความสำเร็จ

กาญจนา คุณารักษ์ (2527:4) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำ ให้ปรัชญา ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษายบรรลุสมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรเป็นข้อกำหนด และแนวทางปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จ หลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเมื่อประเทศชาติต้องการคุณลักษณะของประชาชนในชาติให้เป็นอย่างไร รัฐบาล ก็สามารที่จะกำหนดจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาวิชาที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นไป ตามที่ชาติต้องการได้

จึงสรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่บอกแนวทาง และเป็น ตัวนำเอาความมุ่งหมายของการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน

2.1.3 ประวัติความเป็นมาของหลักสูตรพณิชยการ

การศึกษาวิชาชีพสมัยสังคมดึกดำบรรพ์ ทำโดยวิธีถ่ายทอดจากบรรพบุรุษไปสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน เช่น เกษตรกรรม การก่อสร้างบ้านเรือน จนถึงการสร้างปราสาทราชวัง ต่อมาในสมัย รัชกาลที่ 5 ได้มีการรวบรวมวิชาชีพสาขาช่างขึ้น ที่เรียกว่า “ช่างสิบหมู่” ส่วนการศึกษาวิชาชีพ ด้านพณิชยการนั้นจะเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏ แต่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดตามพุทธศักราช ดังนี้

- 2441 ได้มีการจัดตั้งโรงฝึกอาชีพขึ้นเรียกว่า “ศิลปศาสตร์ศึกษาสถาน” อันมีหน้าที่ 3 ประการ คือ ฝึกหัดคนให้ชำนาญจัดการขายสิ่งของที่นักเรียนผลิต ทำบัญชี นักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดหางานแนะนำไปในที่ต่าง ๆ สำหรับการรับจ้าง หรือ ค้าขาย
- 2445 ก่อตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรกของไทย คือ โรงเรียนพณิชยการวัดมหาพฤฒาราม
- 2452 โรงเรียนพณิชยการวัดมหาพฤฒาราม ได้ปรับปรุงหลักสูตรให้กว้างขวางขึ้นโดยเพิ่มวิชาเสมียนพนักงาน วิชาค้าขายและการบัญชี
- 2453 ได้เปิดโรงเรียนพณิชยการวัดราชบูรณะขึ้นอีกโรง ภายหลังโรงเรียนนี้ได้ยุบรวมกับโรงเรียนพณิชยการวัดมหาพฤฒาราม
- 2454 กระทรวงธรรมการได้ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยให้ศึกษาวิชาสามัญพร้อมกับวิชาชีพ คือ เพาะปลูก วิชาการค้า และวิชาศิลปหัตถกรรม โดยสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตามแผนการศึกษา พ.ศ. 2452 ดังนั้นกระทรวงธรรมการจึงต้องการครูสาขาดังกล่าวนี้ เพื่อสอนในโรงเรียนสามัญ จึงขอโอนโรงเรียนฝึกช่างของสโมสรช่างไปขึ้นกับกระทรวงธรรมการ โดยให้ชื่อว่าโรงเรียนหัตถกรรมราชบูรณะ ถือเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูพณิชยกรรม เกษตรกรรม และศิลปกรรม
- 2455 โรงเรียนหัตถกรรมราชบูรณะแยกเป็น 2 ฝ่าย คือ วิชาหัตถกรรมและกลสิกรรม กับวิชาพณิชยกรรม โดยมีผู้อำนวยการทั้ง 2 ฝ่าย
- 2475 ได้มีการจัดประถมวิสามัญ ป.5 , ป.6 ไว้ให้ผู้ที่จบประถม 4 เข้าเรียนมัธยมไม่ได้ ประถมวิสามัญนี้คือหลักสูตรอาชีพต่าง ๆ เช่น ประถมพณิชยการ ประถมกลสิกรรม ประถมช่างต่าง ๆ นั้นเอง เพื่อให้นักเรียนที่จบประถม 4 มีการศึกษาวิชาชีพทุกคน
- 2476 เป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาพณิชยการคือ กระทรวงธรรมการสนับสนุนให้นักเรียนที่สำเร็จจากหลักสูตรประถมวิสามัญพณิชยการ เรียนวิชาครูอีก 1 ปี ได้รับประกาศนียบัตร ประโยคครูประถมพณิชยการ (ป.ป.พ.) ทำให้สามารถเปิดโรงเรียนประถมพณิชยการขึ้น ในส่วนภูมิภาคได้ถึง 15 จังหวัด
- 2476 เปิดโรงเรียนพณิชยการแผนกหญิงเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเสาวภา “โรงเรียนพณิชยการเสาวภา” ส่วนภูมิภาคได้เปิดแผนกวิสามัญพณิชยการขึ้นในโรงเรียนมัธยมสามัญบางจังหวัด
- 2477 ตั้งโรงเรียนประถมพณิชยการขึ้น 11 จังหวัด คือ ภูเก็ต ปัตตานี ตรัง ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี แพร่ นครราชสีมา เชียงใหม่ ในโรงเรียนประจำจังหวัด

- 2478 ตั้งโรงเรียนประถมพณิชยการเพิ่มอีก 4 แห่ง แต่มีอุปสรรค เช่น ขาดครู ขาดอุปกรณ์ ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานที่ หลักสูตรนี้ไม่เป็นที่นิยมของประชาชน
- 2479 โรงเรียนพณิชยการ ได้ยกเลิกแผนกประถมพณิชยการ เปลี่ยนหลักสูตรใหม่ รับนักเรียนที่เรียนสำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนหลักสูตรมัธยมพณิชยการปีที่ 6 และชั้นมัธยมพณิชยการปีที่ 8 อันเป็นชั้นสูงสุดในขณะนั้น
- 2480 ชั้นมัธยมที่เปิดสอนพณิชยการถูกยุบเลิกไป เหลือแต่โรงเรียนพณิชยการพระนคร คือ พณิชยการวัดเทวราชกุญชร
- 2483 โรงเรียนพณิชยการวัดเทวราชกุญชร ได้ถูกยุบให้รวมกับโรงเรียนพณิชยการวัดแก้วฟ้าล่าง และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า โรงเรียนพณิชยการพระนคร ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ รับนักเรียนที่สำเร็จมัธยมปีที่ 6 เข้าเรียน 3 ปี จบหลักสูตรประโยคอาชีวชั้นสูง
- 2500 หลักสูตรพณิชยการ เป็นที่นิยมเพราะผู้สำเร็จมีโอกาสได้งานทำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นครูในโรงเรียนประถมได้ ประชาชนสนใจด้านอาชีวศึกษามากขึ้น กรมอาชีวศึกษาจึงจัดตั้งโรงเรียนพณิชยการธนบุรี ที่อำเภอภาษีเจริญ โรงเรียนวัดพระเชตุพน ตั้งตรงจิตวิทยา โดยเช่าอาคารสถานที่จากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เปิดสอนสาขาวิชาพณิชยการ ทั้งสองแห่ง
- 2503 โรงเรียนพณิชยการเริ่มแยกเป็นสาขาต่าง ๆ มีการบัญชี การขาย และเลขานุการ หลักสูตรจะเปลี่ยนจาก general เป็นspecialization มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการบรรจุวิชาพาณิชยศาสตร์ เป็นวิชาเลือกไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษา 4-5 แผนกทั่วไป เป็นหนึ่งในจำนวน 4 กลุ่มวิชาที่จะต้องเรียนสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ซึ่งกลุ่มวิชาพณิชยศาสตร์นี้ประกอบด้วยวิชาธุรกิจทั่วไป เลขคณิตธุรกิจ การบัญชีเบื้องต้น เลขานุการ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีอุปสรรคหลายประการ
- 2504 หลักสูตรประเภทพาณิชยกรรมที่สอนในโรงเรียนพณิชยการ มุ่งผลิตเสมียนและลูกจ้าง และมุ่งผลิตผู้สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นผู้ประกอบการด้านค้าปลีก และค้าส่งโดยตรง
- 2515 การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการขยายระดับการศึกษา และเปิดแผนกวิชาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านธุรกิจ ในระยะ 3-5 ปี ที่ผ่านมาได้ยกฐานะโรงเรียนพณิชยการ ขึ้นเป็นวิทยาลัยพณิชยการ 3 โรง คือ โรงเรียนพณิชยการพระนคร เป็น วิทยาลัยพาณิชยการพระนคร โรงเรียนพณิชยการธนบุรีเป็นวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และโรงเรียนพณิชยการเชตุพนเป็นวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน โดยขยายระดับการศึกษาถึง ชั้นประโยควิชาชีพชั้นสูง ด้านธุรกิจได้เปิดแผนกวิชา

ใหม่ เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ ในระดับวิชาชีพชั้นสูงที่วิทยาลัยพณิชยการพระนคร
เปิดแผนกวิชาบัญชี ในระดับวิชาชีพที่โรงเรียนบพิตรพิมุข

- 2518 โปรแกรมวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรม เป็นโปรแกรมที่กระทรวงศึกษาธิการ
ประกาศ ใช้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ใช้เวลา 2 ปี
ซึ่งเป็นหลักสูตร ระบบหน่วยกิต สถานศึกษาทุกแห่งจัดการวัดผลด้วยตนเอง
ผู้ที่จบมัธยมปลายมีสิทธิ์ เข้าเรียนต่อในอุดมศึกษาได้ ส่วนม.6 เดิมให้เปลี่ยน
เป็นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิชาการเรียนในระบบหน่วยกิต เช่นเดียวกับ
มัธยมปลาย
- 2520 เนื่องจากหลักสูตร พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นการยกระดับให้ผู้เรียนรู้วิชาสามัญสูงขึ้นจริง
แต่ยังขาดทักษะทางวิชาชีพ ไม่อาจจะออกไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง
กรมอาชีวศึกษา จึงจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2518 ขึ้น
(ซึ่งมีลักษณะเป็น Prevocational) เพราะการศึกษาวิชาชีพอย่างน้อยควรต้องใช้
เวลาศึกษาถึง 3 ปี จึงจะพอมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะทำงานได้ (ธนู
แสงศักดิ์, 2517 : 43-78)
- 2524 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521
ไปแล้ว และจะมีผู้สำเร็จการศึกษาในปี 2523 เป็นต้นไป และเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา
ดังกล่าวหรือเทียบเท่า ได้มีโอกาสศึกษาความรู้ทักษะในวิชาชีพประเภทต่าง ๆ
อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นแนวทางจำเป็นในการประกอบอาชีพในระดับช่างฝีมือ
ระดับกลาง จึงได้มอบหมายให้กรมอาชีวศึกษาเป็นประธาน และมีผู้แทนจาก
หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก กระทรวงศึกษาธิการเป็นกรรมการ
อาทิ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย และ ก.พ. พิจารณาร่างหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2524 ประกอบด้วย 5 ประเภทวิชา
คือ เกษตรกรรม คหกรรม ศิลปหัตถกรรม ช่างอุตสาหกรรม รวมทั้ง ประเภท
วิชาพาณิชยกรรมด้วย เป็นหลักสูตร 3 ปี ซึ่งจบในตัวเอง ให้เลือกเรียนได้อย่าง
กว้างขวาง โดยรับจากผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า เพื่อให้ประกอบ
อาชีพโดยตรง เป็นหลักสูตรที่สามารถโอนผลการเรียนกันได้กับหลักสูตรมัธยม
ตอนปลายหรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง (กระทรวงศึกษาธิการ ,
2524 : 3-16)
- 2530 กรมอาชีวศึกษาใช้หลักสูตร ปวช. ที่ร่างในปี 2524 ซึ่งมีสาขาวิชาทั้งสิ้น 25
สาขาวิชา โดยใช้กันมาถึงปี 2530 กรมอาชีวศึกษาเห็นว่าน่าจะมีการปรับปรุง
หลักสูตรให้ทันและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น จึงได้มีการ
ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เป็นหลักสูตร 2530 ขึ้น โดยยุบสาขาวิชาที่เปิดสอนใน

หลักสูตร ปวช. 2524 ปรับใหม่เหลือ 10 สาขาวิชา และเพิ่มใหม่อีก 7 สาขาวิชา สำหรับประเภทวิชาพาณิชยกรรม ได้เพิ่มสาขาวิชาธุรกิจหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ และสาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2530 เป็นหลักสูตร หลังมัธยมศึกษา ตอนต้นที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียน เพื่อออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับเศรษฐกิจสังคม เป็นหลักสูตรเพื่อให้ ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถ มีประสบการณ์ทางธุรกิจ และมีความรู้ในการ ประกอบอาชีพ นักบัญชี นักขาย เลขานุการ บริการธุรกิจ โรงแรม บริการธุรกิจ สถานพยาบาล ทั้งภาครัฐ และเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีความรู้ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพส่วนตัวแต่ละกลุ่มวิชาที่กล่าวมาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 1- 6)

- 2533 กรมอาชีวศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช เรียกว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) โดยรวมเวลาเรียนจากเดิม 4 ภาคเรียน เหลือเพียง 2 ภาคเรียน ใน 1 ปีการศึกษา ส่วนโครงสร้างโดยรวมของหลักสูตรยังคงเดิม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533 : 3-4)
- 2538 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม เป็นหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาด แรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ให้ผู้ เรียนมีความสามารถ ประสบการณ์ทางธุรกิจ และความรู้ในการประกอบอาชีพ การ บัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ บริการธุรกิจสถานพยาบาล บริการ ธุรกิจโรงแรม ทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของหลักสูตร เป็นสูตรที่มีระบบการเรียนเป็นระบบปกติ และระบบทวิภาคี สามารถเรียนในชั้น เรียน เรียนด้วยตนเอง เรียนทางไกล หรือ แบบผสมผสาน และถ่ายโอนผลการเรียน จากหลักสูตรเดียวกัน หลักสูตรอื่นในระดับเดียวกัน หรือจากประสบการณ์งานอาชีพ ซึ่งการสำเร็จหลักสูตร ชิดจำนวนหน่วยกิตเป็นเกณฑ์ ต่างกับหลักสูตรปี 2530 ที่ ชิดจำนวนคาบเรียนเป็นเกณฑ์ในการสำเร็จการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538 : 3- 22)

2.1.4 สารสำคัญของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ

2.1.4.1 หลักการ

1. เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม ออกไปประกอบอาชีพได้ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกรเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพอิสระได้
3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับสภาพของชุมชน และท้องถิ่นนั้น ๆ

2.1.4.2 จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความสามารถ ประสบการณ์ทางธุรกิจ และความรู้ในการประกอบอาชีพ การบัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ บริการธุรกิจสถานพยาบาล บริการธุรกิจโรงแรม ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้มีความสามารถ ประสบการณ์ และความรู้ในการประกอบอาชีพส่วนตัว แต่ละกลุ่มวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้มีโอกาสเลือกงานอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ เจตคติ และความรู้ของตนเอง
4. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ กิจนิสัยการทำงานที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างงาน และพัฒนางานอาชีพธุรกิจ และงานอาชีพส่วนตัวได้เสมอ
5. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางกาย และจิตใจ
6. ให้เกิดความเข้าใจในปัญหา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศและโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในความเป็นไทย ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.1.4.3 โครงสร้าง

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม แบ่งออกเป็น 4 สาขา ดังนี้

1. สาขาพาณิชยการ
2. สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
3. สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์
4. สาขาวิชาธุรกิจหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์

สาขาวิชาพาณิชยการ แบ่งเป็นแผนกวิชา ดังนี้การบัญชี

1. การขาย
2. การเลขานุการ
3. คอมพิวเตอร์
4. บริการธุรกิจสถานพยาบาล
5. บริการธุรกิจโรงแรม

ตารางที่ 2.1 แสดงรายละเอียดหมวดวิชา และจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประเภทวิชา
พาณิชยกรรม

หมวดวิชา	สาขาวิชา			
	พาณิชยการ หน่วยกิต	อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว หน่วยกิต	การประชาสัมพันธ์ หน่วยกิต	ธุรกิจ หนังสือพิมพ์ฯ หน่วยกิต
1. หมวดวิชาพื้นฐาน	30	30	30	30
2. หมวดวิชาชีพ				
2.1 วิชาพื้นฐาน	16	16	16	16
2.2 วิชาชีพเฉพาะ	17	15	18	18
2.3 วิชาชีพเลือก	32	32	32	32
2.4 ฝึกงาน/โครงการ/ โครงการวิชาชีพ	4	4	4	4
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	15	18	15	15
4. กิจกรรม	-	-	-	-
รวม	114	115	115	115

1. หมวดวิชาพื้นฐาน บังคับให้เรียนเหมือนกันทุกสาขาวิชา
2. หมวดวิชาชีพ แบ่งออกเป็น

- 2.1 วิชาชีพพื้นฐาน บังคับให้เรียนเหมือนกันทุกสาขาวิชา
- 2.2 วิชาชีพเฉพาะ บังคับให้เรียนเฉพาะแต่ละสาขาวิชา
- 2.3 วิชาชีพเลือก ให้เลือกเรียนรายวิชาตามที่กำหนดในกลุ่มวิชาชีพเลือกของแต่ละสาขา
- 2.4 การฝึกงาน/โครงการงาน/โครงการวิชาชีพ บังคับตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา 4 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี บังคับรายวิชาพระพุทธศาสนา 6 หน่วยกิต และเลือกเสรีรายวิชาอื่นอีก
4. กิจกรรม ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538:2-7)

2.2 การใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง เพราะตัวหลักสูตรเสมือนทฤษฎี การนำหลักสูตรไปใช้ หรือ การสอนเปรียบเสมือนภาคปฏิบัติผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้นั้นจะต้องพยายามขยายเนื้อหาสาระ ปรับปรุง สร้างเอกสาร สื่อ การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และวิจัยเพื่อประเมินคุณค่าของหลักสูตร ตลอดจนการบริการหลักสูตร อันจะเป็นการเอื้ออำนวยให้การนำหลักสูตรบังเกิดผลดี ดังที่

วัลลภ กันทรพย (อ้างใน พยุงศักดิ์ จันทวานิช, 2534 : 118) กล่าวไว้ว่า “การนำการวิจัยเข้าสู่โรงเรียนนั้น การวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการหาคำตอบให้ได้ว่าเกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรในโครงสร้างระบบหลักสูตร

Arvida chandra (1977 : 10) ได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ว่า เป็นการทดลองใช้เนื้อหาวิชา วิธีสอน เทคนิคในการประเมินผล การใช้อุปกรณ์การสอน แบบเรียนและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

George A. Beauchamp (1975 : 164) ได้กล่าวว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุดคือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีการพัฒนาการเรียนการสอน

สมิตร คุณานุกร (2520 : 130) กล่าวไว้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้มี 3 ด้าน คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ
3. การสอนของครู

2.2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความจากตัวอักษร คือตัวหลักสูตรที่จัดทำขึ้น โดยให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจสังคมในยุคนั้น ๆ แล้วนำสู่การปฏิบัติ ดังที่

ธารง บัวศรี (2531 : 267) กล่าวไว้ว่า “ครูหรือผู้สอนนับได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การแปลงหลักสูตรประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว เพราะเป็นผู้ที่นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนจริง ๆ”

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2522 : 10) ให้ความเห็นว่า การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การตีความหมาย การทำความเข้าใจหลักการ จุดมุ่งหมายการกำหนดรายละเอียด จัดทำ และจัดหาเอกสาร

สุมิตร คุณานุกร (2520 : 130) ให้ความหมายไว้ว่า การแปลงหลักสูตรสู่การสอน คือ การตีความหมายของหลักสูตรว่ามีความหมายอย่างไร จะสอนอะไร ระดับไหน อย่างไร และให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน โดยทั่ว ๆ ไปจะแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนในรูปของประมวลการสอน โครงการสอน แผนการสอน และบันทึกการสอน

โดยสรุป การแปลงหลักสูตรการสอน จึงได้แก่ โครงการสอน แผนการสอน หรือบันทึกการสอนที่ครูผู้สอนต้องจัดทำภายใต้การอำนวยการของผู้บริหาร ดังผลการวิจัยของ ปัญญา ผิวเกลี้ยง (2538 : 323) เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้อาจารย์ทำโครงการสอนและบันทึกการสอน และดังที่ผลการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ของเลขา คมเสวต (2537 : 140) ที่พบว่า “ในการจัดทำแผนการสอน ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุด คือผู้บริหารส่งเสริมให้ครู-อาจารย์จัดทำบันทึกการสอน โดยจัดเนื้อหาให้มีความสั้นยาว เรียงลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับช่วงเวลา” และนอกจากนี้ผลการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนของ ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 186) ยังพบว่า ทุกวิทยาลัยมีการจัดทำแผนการสอน เพียงแต่วิทยาลัยขนาดใหญ่มีการจัดทำแผนการสอนเมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ส่วนวิทยาลัยขนาดเล็กจัดทำทุกต้นปีการศึกษา วิทยาลัยขนาดเล็กมีการกำหนดให้ทำบันทึกการสอนชัดเจนกว่าวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีการตรวจบันทึกการสอนตามใบงาน ส่วนวิทยาลัยขนาดใหญ่ไม่มีการตรวจสอบบันทึกการสอน ดังนั้นจึงเป็นที่แน่นอนว่าการจัดทำโครงการสอน แผนการสอน หรือบันทึกการสอนของครู-อาจารย์ เป็นกิจกรรมที่จำเป็นในกระบวนการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1.1 โครงการสอน

โครงการสอน คือ เอกสารใช้ประกอบการสอนวิชาต่าง ๆ โดยจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นรายการหัวข้อย่อย ๆ พอที่จะสอนได้ในชั่วโมงหนึ่ง ๆ ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้อยู่ในขอบเขตหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำขึ้น หรืออาจหมายถึง การจัดแบ่งเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ต้องสอนให้เหมาะสม พอดีกับเวลาปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติการสอนได้ผลสมความมุ่งหมาย ได้แก่ เวลาที่จะใช้สอน ฤดูกาล หรือระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะสอนเรื่องนั้น ๆ มุ่งให้สอนได้จบทันระยะเวลาแห่งปีการศึกษาอาจจัดไว้เพื่อการทบทวนและเว้นช่วงเวลาไว้สำหรับการวัดผลด้วย (สันต์ ธรรมบำรุง. 2521 : 125)

โครงการสอนมีรูปแบบและวิธีการทำแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นโครงการระยะยาว บอกหัวข้อเรื่องที่จะสอน โดยกำหนดเวลาเป็นสัปดาห์หรือชั่วโมง และมีช่องหมายเหตุอยู่ขวามือ

ส่วนที่ 2 ควรมีลักษณะที่ขยายรายละเอียดของโครงการที่ 1 ออกเป็นส่วนย่อยที่สอนในชั่วโมงหนึ่งๆ โดยทำในรูปคู่มือครู หรือทำเป็นหน่วยการสอน ซึ่งครูจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการสอนประจำวันได้สะดวกยิ่งขึ้น (บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ สุनावงศ์. 2527 : 83)

โครงการสอนที่ดีมีส่วนทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นผู้จัดทำจึงควรทราบถึงลักษณะโครงการสอนที่ดี ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ลำดับเรื่องให้เหมาะสมกลมกลืน รวมทั้งโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกันโดยตลอด
2. จัดหัวข้อที่ใช้สอนให้เหมาะสมกับกาลเวลา และสภาพความเป็นจริง จึงจะกระตุ้นความสนใจในการเรียนการสอนของเด็กให้ดีขึ้น
3. ปรับปรุงหัวข้อเรื่องที่จะสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
4. กำเนียงถึงปัญหาและปรัชญาของโรงเรียน โดยจัดให้มีการปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
5. กำหนดการทบทวนและการทดสอบในแต่ละระบบให้เหมาะสม เพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

การจัดทำโครงการสอน ผู้จัดทำควรคำนึงถึงรายละเอียดและยึดหลัก เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และได้โครงการสอนที่มีคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1. ควรให้ครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำโครงการสอน เปิดโอกาสให้ครูซึ่งมีความถนัดและประสบการณ์ในวิชาต่าง ๆ ได้ร่วมออกความเห็น และอนุมัติโครงการที่สร้างขึ้น โดยพิจารณาหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1.1 เลียงการจัดเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนในระดับใกล้เคียงกัน ควรมีการตกลงกันทั้งระดับเดียวกัน และต่างระดับ เกี่ยวกับหัวข้อและเนื้อหาที่สอน

1.2 จัดรายการสอนให้สอดคล้อง และเกี่ยวโยงระหว่างวิชาในแต่ละชั้น เมื่อนักเรียนครบทุกชั้น จะให้ความรู้และทักษะที่สมบูรณ์

1.3 ตกลงเรื่องการจัดเวลา หลักการพิจารณาในเรื่องเวลาขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหา ความยากง่ายของเนื้อหา และเป้าหมายการสอน

2. จัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้การทำโครงการสอน

2.1 หลักสูตรโครงการสำเร็จรูป คู่มือการสอน และอนุสารประกอบ
หลักสูตร

2.2 หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และหนังสือที่ใช้ประกอบการสอน

2.3 บันทึกข้อคิดเห็น หมายเหตุปัญหา และวิธีแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งขณะจัดทำควรนำมาประมวลไว้ใช้ประโยชน์ในการทำประมวลการสอนด้วย

2.4 ทักษะและวิจัย และการค้นพบที่ใหม่ ๆ และนำมาปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติม โครงการให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ (บำรุง กัดเจริญ, 2527 : 84)

โดยที่ ถนอม มากะจันทร์ (2528 : 35-39) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการทำโครงการสอนไว้อีกแนวทางหนึ่ง ดังนี้

1. สร้างเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ของโครงการขึ้นก่อน ตามปกติในแต่ละโครงการไม่ควรมีเป้าหมายมากเกินไปจากห้าหรือเจ็ดหัวข้อ อาจแสดงจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายแยกละเอียดลงไปถึงจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง คือ ดัดแปลงความมุ่งหมายของโครงการสอนแยกออกมาเป็นหลายประเภท เช่น กำหนดมุ่งหมายเกี่ยวกับความเข้าใจ (Understandings) หรือกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับทักษะ และนิสัย (Skills and abits) ที่พึงประสงค์ หรือกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ในรูปของการสร้างเจตคติ (ทัศนคติ) และคุณค่าทางรสนิยม หรือคุณธรรมต่างๆ ไว้โดยเฉพาะเจาะจง (Attitudes and appreciations)

2. เมื่อกำหนดความมุ่งหมาย หรือเป้าหมายสำคัญในโครงการสอนได้แล้ว จำเป็นต้องแปลงความหมายออกเป็นงานหรือกิจกรรมความประพฤติของนักศึกษา โดยเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการสอน ผู้สอนจะได้เน้นความสำคัญได้ถูกต้อง ทั้งเป็นการวางพื้นฐานในการวัดผลการเรียนได้อย่างถูกต้องอีกส่วนหนึ่งด้วย

สิ่งที่ควรคำนึงอยู่เสมอคือ จุดประสงค์ของโครงการสอนมักจะย้าความสำเร็จในทางวิชาการมากเกินไป จนละเลยไม่สนใจว่านักเรียนจะนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

3. จัดเตรียม หรือรวบรวมเป้าหมายสำคัญไว้ชี้แจงแก่นักเรียนหรือนักศึกษา เช่นอธิบายถึงลักษณะเฉพาะของโครงการนั้นว่า มีลักษณะสำคัญเป็นพิเศษอย่างไร คลุมถึงปัญหาเรื่องอะไร

บ้าง จะต้องนำเอาพื้นความรู้ในส่วนใดมาใช้อย่างไร หรือจะทำหัวข้อสังเขปมาประกอบแนะนำด้วยก็ได้

4. เสนอรายการวิชา หรือเนื้อหาที่จะพาดพิงไปถึงอย่างสังเขป

5. จัดเตรียมหัวข้อเรื่อง หรือประเด็นทฤษฎีหรือแนวคิดที่สำคัญ หรือทำบทสรุปย่อ หรือหัวข้อที่จะเน้นเป็นพิเศษ

6. เตรียมกำหนดเวลา หัวข้อปัญหา แบบฝึกหัดและการใช้อุปกรณ์ การปฏิบัตินอกสถานที่ การปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ (labs) ตลอดจนการเขียนรายงานทำนองนี้เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กล่าวมาแล้ว

7. ในบางกรณี ครูอาจารย์วางแผนรายละเอียดถึงขั้นกำหนดงาน บทเรียนพิเศษเพื่อช่วยนักเรียนในห้องตามลำพังได้ รายละเอียดเป็นรายบุคคล เช่น กำหนดในโครงการสอนส่วนใดจะให้นักเรียนทำงานร่วมกันทั้งชั้น ส่วนใดจะแยกนักเรียนตามความถนัดออกเป็นกลุ่มย่อย จะแบ่งสัดส่วนแยกระดับความสามารถของนักเรียนอย่างไร จะให้ชั้นไหนแก่กลุ่มใดที่เรารู้จัก โดยเฉพาะเจาะจงได้ ดังนี้ เป็นต้น

8. ครูต้องบันทึกแนวความคิดเกี่ยวกับเครื่องมือ หรือข้อทดสอบและเหตุการณ์ เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของนักเรียน โครงการสอนดังกล่าวข้างต้นไว้ล่วงหน้าด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กล่าวมาแล้ว

9. สร้างข้อทดสอบ หรือนำเทคนิคทางการวัดผลการศึกษาใช้ให้เหมาะสมแก่คุณภาพของงานเป็นส่วน ๆ ไป จนสมบูรณ์ตามเป้าหมาย

นอกจากนี้ สุทิน บุญชูวงศ์ (2531 : 137) ได้กล่าวไว้ว่า โครงการสอนแต่ละโครงการจะประกอบด้วย

1. ความมุ่งหมายทั่วไปของโครงการสอน (purpose) ส่วนหนึ่ง และมีจุดประสงค์ที่สำคัญ (main objective) ของโครงการสอนนั้นอีกส่วนหนึ่ง

2. เนื้อเรื่อง หรือรายการวิชา หรือขอบเขตของปัญหาที่กำหนดให้ศึกษาค้นคว้า (รวมเรียกว่า content ของโครงการสอน)

3. วิธีทำงาน หรือประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ โดยกำหนดระยะเวลาทำงาน อุปกรณ์ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องไว้ด้วยเสมอ ตอนนี้มีคำอังกฤษที่ใช้กันหลายอย่าง เช่น learning หรือ learning experiences เพิ่งเล็งไปในเรื่องวิธีทำงาน หรือวิธีศึกษาค้นคว้า หรือหมายถึงการฝึกหัดการทดลองและปฏิบัติงานทุกอย่าง แต่ถ้าจะย่นเรื่องวิธีการทำงานของครูโดยเฉพาะเจาะจง ก็มัก ใช้คำว่า methods of teaching หรือระเบียบวิธีสอนที่คิดว่าจะช่วยให้นักเรียนได้สำเร็จ ตามข้อบังคับของหลักสูตรนั่นเอง จะเห็นได้ว่าการใช้คำส่วนหลังนี้มีความหมายให้รัดกุม เพราะในขั้นที่ 3 นี้คือส่วนที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับงานที่นักเรียนจะต้องทำมากกว่าบทบาทของครู นอกจากนี้แล้ว จะต้องรวมไปถึงการประเมินผลงาน evaluation ของนักเรียนอีกส่วนหนึ่งด้วย ฉะนั้น ถ้านำศัพท์ proceduro หรือวิธีปฏิบัติดำเนินงานมาใช้ ก็จะได้ความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ถึงอย่างไรก็ตาม

ประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ หรือ learning activities นับว่าความเหมาะสมที่สุด เพราะครอบคลุมไปถึงการประเมินคุณค่าของกิจกรรมดังกล่าวมานั้นด้วย

สันต์ ธรรมบำรุง (2521 : 126) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโครงการสอนไว้ดังนี้

1. ใช้เป็นแนวทางการสอน เป็นประโยชน์กับครูใหญ่ ครูประจำชั้น ครูที่สอนชั้นเดียวกันหลายห้อง และครูที่ขาดการสอน
2. ช่วยให้ครูสอนตรงตามหลักสูตร ได้กำหนดเวลา โดยไม่ต้องสอนเร็วหรือช้าเกินไป และมีการย้ายเข้าทวนเป็นระยะ กับกะเวลาไว้ทดสอบเป็นตอน ๆ เช่นกัน
3. เป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอน และจัดกิจกรรมร่วมกันสำหรับโรงเรียนที่มีห้องเรียนระดับชั้นเดียวกันหลาย ๆ ห้อง ครูประจำชั้นแต่ละห้องมีโอกาสร่วมกันวางแผนกิจกรรมวิธีสอน ตลอดจนอุปกรณ์การสอนใช้ด้วยกัน
4. ช่วยให้ครูใหญ่ และผู้นิเทศ ก็รู้ล่วงหน้าที่จะแนะนำครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนจัดบริการความสะดวกด้วยประการต่าง ๆ
5. ใช้เป็นแนวทางสร้างแบบทดสอบ ให้คลุมหัวเรื่องที่สอน และสร้างแบบทดสอบให้ตรงเป้าหมายของลักษณะวิชา เพื่อวัดผลและประเมินผลได้อย่างแท้จริง

2.2.1.2 แผนการสอน

ในการจัดทำแผนการสอนนั้น ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษาพ.ศ. 2529 ข้อ 47 ระบุหน้าที่ครู-อาจารย์ ไว้ในข้อแรก “ครูอาจารย์ มีหน้าที่รับผิดชอบทำแผนการสอนหรือโครงการสอน” ดังนั้น การจัดทำแผนการสอนจึงถือว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องทำโดยหน้าที่

การทำแผนการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูได้วางแผนการสอน และจะช่วยให้อุดหนุนดีขึ้น เพราะครูได้มีโอกาสกำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียน หัวข้อสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเร็วขึ้น รวมทั้งจัดเตรียมสื่อการเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสม นอกจากนี้แล้วยังช่วยให้ครูสอนด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น เนื่องจากได้เตรียมวางแผนไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะทำการสอน ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวครู เพราะการสอนของครูเข้าใจง่ายเป็นขั้นตอนไม่สับสน แผนการสอนยังเป็นหลักฐานให้ครูทราบว่านักเรียนได้เรียนอะไรไปบ้างแล้ว และพร้อมที่จะเรียนอะไรต่อไป ซึ่งเป็นการช่วยให้การสอนติดต่อสัมพันธ์กันทั้งในวิชาเดียวกัน และกับวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นความหมายสำคัญของการศึกษาในปัจจุบัน

วินิจ เกตุจำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร (2527 : 2) กล่าวว่าแผนการสอน หมายถึง ส่วนขยายของหลักสูตร ซึ่งกำหนดแนวการวางแผนการสอน และจัดกิจกรรมโดยยึดเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด ในหลักสูตรไว้เป็นหลัก

จินตนา สุขมาก (2530 : 3) ให้ความหมายของแผนการสอนว่า เป็นส่วนขยายของหลักสูตร ซึ่งกำหนดแนวทางการสอน และการจัดกิจกรรมเสนอแนะแก่ครู โดยยึดถือ

จุดประสงค์ของการเรียนรู้และความคิดรวบยอดในหลักสูตรไว้เป็นหลัก แผนการสอนจะช่วยให้ครูมองเห็นแนวทางในการดำเนินการเรียนการสอนให้ได้ตรงตามหลักสูตร ทั้งในด้านจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดรายละเอียดของเนื้อหา ตลอดจนการประเมินผล

บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ สุनावงศ์ (2527 : 82) ได้ให้ความหมาย แผนการสอนไว้ว่า คือ เอกสารหลักสูตรที่ให้รายละเอียดในการสอนตามหลักสูตร

บุรชัย สิริมหาสาร (2539 : 124-125) ได้กล่าวถึงแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอนคือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำไป จัดการเรียน การสอนให้แก่ักเรียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง แผนการสอนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แต่เดิมใช้ ชื่อว่า “บันทึกการสอน” แต่เนื่องจากชื่อนี้สื่อความหมายไปในทางที่ว่า เมื่อครูทำการสอนเสร็จแล้ว จึงนำผลการสอนมาจดบันทึกว่าได้ผลเป็นอย่างไร จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า “แผนการสอน” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “LESSON PLAN” หมายถึง การวางแผนการสอน หรือการเตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนที่จะทำการสอน แล้วจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ใครก็ตามที่จะทำการสอนในวิชานั้น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนได้

ลักษณะของแผนการสอนที่ดี หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2531 : 137) ได้ให้ลักษณะของแผนการสอนที่ดีไว้ว่า

1. มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
2. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป
3. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การเรียนรู้
5. มีความสอดคล้องกับสื่อการเรียน
6. มีความสอดคล้องกับวิธีการวัดผล

และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 175-178) ได้กล่าวถึง การวางแผนการสอนที่ดี และรูปแบบของแผนการสอนไว้ดังนี้

- ก. มีความมุ่งหมายของแต่ละบทเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินผลการเรียน การสอน
- ข. คำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการ ความสนใจของเด็ก และระยะเวลาของการเรียน แต่ละครั้ง
- ค. มีกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของผู้เรียน อันเป็นหนทางไปสู่การสรุป เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และการแก้ปัญหาต่อไป
- ง. เลือกวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและวัยเรียนของเด็ก
- จ. คำนึงถึงแหล่งทรัพยากรเพื่อสะดวกในการจัดหาวัสดุประกอบการเรียน และ จัดวิทยากรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นของโรงเรียน

รูปแบบของแผนการสอน แบ่งออกเป็น 7 ส่วน คือ

1. หัวเรื่องและกำหนดเวลาเรียน หัวเรื่อง คือ การแบ่งเนื้อหาสาระการเรียนออกเป็น ส่วนย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ซึ่งยิ่งขึ้น ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ หัวเรื่อง และความสามารถของผู้เรียน และธรรมชาติของวิชานั้น ๆ ด้วย

2. เนื้อหาสาระ คือ สิ่งที่ครูต้องศึกษาจากหลักสูตร แบบเรียนคู่มือครู การเขียนเนื้อหา สาระในแผนการสอนนี้จะต้องสั้น ๆ กว้าง ๆ ถ้าต้องการรายละเอียดอาจจะต้องทำเป็นเอกสาร ประกอบการเรียน แยกไว้ต่างหาก เพื่อสะดวกในการค้นคว้า อ้างอิง

3. ความคิดรวบยอด เป็นเรื่องของความเข้าใจอันเกิดจากประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม โดยมีความหมายออกมาเป็นพฤติกรรมทางสมอง และจะนำสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม เกิดเป็นความคิดรวบยอดและฝังอยู่ในความทรงจำ มนุษย์ต้องการมีประสบการณ์ต่าง ๆ พอสมควร จึงจะเกิดเป็นความคิดรวบยอดได้ ฉะนั้นกิจกรรมสรุปเป็นความคิดรวบยอดหลักการได้

ความคิดรวบยอดหรือหลักการเรียนรู้ที่จะมุ่งเน้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องศึกษาและทำ ความเข้าใจจากเนื้อหาสาระการเรียนของเรื่องที่จะสอนตอนนั้นอย่างระมัดระวัง เช่น เรื่อง พัน ท้ายนรสิงห์ ถ้าครูผู้สอนไม่ได้ศึกษาทำความเข้าใจจากเนื้อหาสาระเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะจับความ คิดรวบยอดของการเรียนตอนนี้ไม่ได้ว่า คิดอะไรก็มุ่งเน้นสอนแต่เรื่องความคดเคี้ยวของคลอง ซึ่งความจริงเนื้อหาสาระต้องการมุ่งเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ การเคารพกฎหมายที่จะปลูกฝังให้กับ เด็ก

4. จุดประสงค์ของการเรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียน จะต้องให้สอดคล้องกับ ความคิดรวบยอด โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ส่วนจุดประสงค์ของการเรียน การสอนบางส่วนบางอย่างกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไม่ได้ อาจกำหนดไว้ในจุดประสงค์ ทั่วไป ต่อจากจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ก็ได้แก่จุดประสงค์การเรียน ถ้าเราเขียนไว้ชัดเจน เท่าไรก็สะดวกต่อการประเมินผลหลักการเรียนได้เท่านั้น

5. สื่อการเรียน คือ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียน ที่ครูและนักเรียนจะต้องใช้ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยกำหนดลงไปอย่างละเอียดว่า สื่อการเรียนประเภทใดที่จะช่วยให้ ครูสามารถใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่จะทำให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ รวมทั้งประหยัดต้นทุนทรัพย์และประหยัดทั้งเวลาด้วย สิ่งเหล่านี้จะต้องนำมาพิจารณาว่าสื่อ การเรียนที่จะนำมาใช้ควรจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบ

6. กิจกรรมการเรียน ครูควรจะต้องทำการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนอย่างรอบคอบ พิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนของแต่ละข้ออย่างละเอียด เพื่อครูจะได้ทราบว่า จะจัดกิจกรรม อย่างไรจึงจะช่วยให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้กระทำกิจกรรมมาเป็นผู้ประสานกิจกรรม และชี้แนะการเรียนกับเด็ก พยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนของเขาให้มาก ยิ่งขึ้น และสรุปการเรียนรู้ของเขาได้เอง โดยที่ครูคอยช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย

7. การประเมินผล คือ การตรวจสอบว่าหลังจากเรียนแล้ว ได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมดังที่คาดหวังไว้ในจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้ จะช่วยให้ครูได้ทราบกันว่านักเรียนคนใดเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการ แต่สิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึง คือ การประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน ที่กำหนดไว้แต่ละข้อ ซึ่งบ่อยครั้งที่ครูวางไว้อย่างดี แต่เมื่อทำการเรียนการสอนไปแล้วก็ไม่ได้ประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์แต่ประการใด อนึ่งการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลนั้น ครูจะต้องพิจารณาหาข้อมูลอย่างถูกต้อง และถี่ละเอียดพอสมควร การประเมินผลจึงจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติธรรมแก่ผู้เรียน

การวางแผนการสอนมี 2 แบบ คือ

1. การวางแผนระยะยาว เช่น ตลอดปี ตลอดภาคเรียน หรือตลอดสัปดาห์ การวางแผนการสอนแบบนี้ได้แก่ การจัดทำโครงการสอน

2. การวางแผนระยะสั้น เป็นการวางแผนที่ละเอียด เพื่อที่จะสอนในแต่ละวันหรือแต่ละคาบ ได้แก่ การจัดทำบันทึกการสอน

อนึ่ง ในการจัดทำแผนการสอนย่อมนั้น นิยมยึดถือเนื้อหาวิชามากกว่าคาบการสอน โดยแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยย่อย ๆ เรียกว่า แผนการสอนแบบหน่วย ในแต่ละหน่วยคาบการสอนอาจจะเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้

ลำดับขั้นของการจัดทำแผนการสอน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา (2537:3-4) ได้กล่าวว่า ในการวางแผนการสอนที่ดีจะต้องอาศัยข้อมูลต่อไปนี้

1. ตำรวจสภาพปัญหาของทรัพยากร เป็นปัญหาการเรียนการสอน กำลังคน งบประมาณ สื่อการสอน ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยในการกำหนดรูปแบบการสอนกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและเนื้อหาวิชาจากหลักสูตร ซึ่งการวิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา เพื่อหาคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดกับผู้เรียน

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา เพื่อแยกเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ต้องสอนตามหลักสูตร เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ และหัวข้อย่อย ๆ (เขียนให้ละเอียดเท่าที่สามารถจะเขียนได้) จากนั้นจึงแบ่งหัวข้อออกเป็นหน่วย ๆ โดยให้แต่ละหน่วยมีเนื้อหาจบในตัว กำหนดเวลาสอนของแต่ละหน่วยให้เหมาะสม (เวลาสอนจริง 18 สัปดาห์ สอน 2 สัปดาห์)

3. การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัย ระดับความพร้อม ความรู้เดิม เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ

4. กำหนดจุดประสงค์ ทั่วไปและจุดประสงค์เฉพาะ เป็นเป้าหมายแห่งความสำเร็จที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

5. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นข้อมูลที่ครูคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคลทำกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
6. กำหนดสื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลัก
7. การประเมินผล เป็นการวางแผนว่าผู้สอนจะตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของผู้เรียนได้อย่างไร ทั้งการประเมินผลระหว่างปี

จึงสรุปได้ว่า แผนการสอนมีความหมาย เช่นเดียวกับบันทึกการสอน แผนการสอนเป็นเอกสารที่ให้รายละเอียดในการสอนตามหลักสูตรแก่ครู มีลักษณะคล้ายประมวลการสอน โครงการสอนและบันทึกการสอนรวมกัน คือ ครูสามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนได้ เพราะบอกรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ความคิดรวบยอด เนื้อหา กิจกรรมการเรียน สื่อการเรียน (วิธีสอนและอุปกรณ์การสอน) การวัดผลของแต่ละเรื่องที่สอนและบอกจำนวนคาบเวลาที่ใช้สอนด้วย

แผนการสอน จึงเป็นเอกสารหลักสูตรที่สำคัญที่สุดสำหรับที่จะใช้สอน เพื่อให้บรรลุผลตามหลักสูตร เพราะแผนการสอนจะบอกถึงสิ่งที่จะต้องสอน กระบวนการสอนและกำหนดเวลาในการสอนไว้อย่างครบถ้วน ในการจัดทำแผนการสอนจะต้องนำหลักสูตรมาขยายให้มีรายละเอียดมากขึ้น และแบ่งเป็นตอน ๆ หรือเป็นเรื่อง ๆ แผนการสอนนี้สามารถที่จะนำไปปรับขยายเพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และแผนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องเป็นผู้สนับสนุนในการจัดทำโครงการสอน แผนการสอน หรือบันทึกการสอน โดยจัดให้มีการประชุมครู-อาจารย์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ตรงกัน พร้อมทั้งจัดหาเอกสารหลักสูตรไว้บริการอย่างพร้อมเพียง กิจกรรมการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนจึงจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ แต่ผลการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ของ ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 195) พบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าวิทยาลัยได้จัดประชุม และสัมมนาครู-อาจารย์ เพื่อสร้างความเข้าใจหลักสูตร และเพื่อวางแผนการสอน แต่ครู-อาจารย์ตอบว่า ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากครู-อาจารย์มีความต้องการที่จะให้วิทยาลัยได้มีการจัดประชุมผู้สอนเพื่อสร้างความเข้าใจหลักสูตร และสัมมนาผู้สอนในสาขาวิชาเดียวกัน เพื่อวางแผนการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่อีก และผลการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาหลักสูตรประเภทวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 สาขาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนของ ทองพูน กิ่งนาค (2533 : 169) พบว่า “การจัดเอกสารหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการบริหารหลักสูตรนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับการหาเอกสาร ตำรา หรือแหล่งความรู้ ให้กับอาจารย์ผู้สอน และมีปัญหาปานกลางเกี่ยวกับคู่มือ ใบความรู้” ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยในเบื้องต้นต้องอำนวยความสะดวกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรให้เพียงพอ ให้การสนับสนุนจัดหาคู่มือครู ตำรา และใบความรู้ต่าง ๆ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.2.2 การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในสถานศึกษา

การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2522 : 10) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ หมายถึง การบริการที่จะเอื้ออำนวยให้ใช้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผล ได้แก่ การเตรียมบุคลากร จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ วัสดุฝึก เครื่องมือ การบริการห้องสมุด

สุมิตร คุณานุกร (2520 : 130) กล่าวว่า การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริม หรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้เป็นอย่างมาก ปัจจัยและสถานการณ์เหล่านี้ได้แก่ สถานที่สอน วัสดุฝึกงาน สื่อการเรียน บริการห้องสมุด การจัดแผนการเรียน และการจัดครูเข้าสอน เป็นต้น

พงษ์ศักดิ์ วรสุนทรโรสด (2517 : 90-91) ให้ความเห็นว่า ในการจัดอาชีวศึกษา องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร คือ เครื่องมือเครื่องจักร ต้องจัดให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักสูตร เพราะมีความสำคัญต่อการรักษาคุณภาพของการอาชีวศึกษา และยังให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับห้องปฏิบัติ สำนักงาน หรือโรงฝึกงาน ไว้ว่า จะต้องมีความดี สามารถสร้างสิ่งแวดล้อมในการฝึกงาน ให้ใกล้เคียงกับงานมาตรฐานให้มากที่สุด เพื่อเตรียมบุคคลให้มีความสามารถที่จะออกไปทำงานในสถานประกอบการที่ทันสมัยได้อย่างมีคุณภาพ

จึงสรุปได้ว่า การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร หมายถึง การจัดหรือการทำสิ่งต่าง ๆ ให้มีสภาพที่เหมาะสม และส่งเสริมให้การดำเนินการในการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน เกิดสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา ได้แก่ การจัดโรงเรียนและบรรยากาศในสถานศึกษา การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดนักเรียนหรือการจัดชั้นเรียน สนับสนุนด้านเอกสาร ตำรา การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน และสื่อการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.2.1 การจัดครูเข้าสอน

เกี่ยวกับการจัดครู-อาจารย์เข้าสอนนั้น ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2527 : 273) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดครูเข้าสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรแต่ละคนมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรมากที่สุด”

ธงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์ (2532 : 196) กล่าวว่า การจัดครู-อาจารย์เข้าสอนเป็นเรื่องของสถานศึกษาหรือฝ่ายวิชาการ จำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูอาจารย์แต่ละคนด้วย หากมีจำนวนเพียงพอ เพื่อให้ครู-อาจารย์ได้ใช้ศักยภาพของเขาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532 : 189) กล่าวว่า “การจัดครูเข้าสอนเป็นงานของวิชาการ ควรดำเนินการสำรวจความพร้อมของครูในด้านความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ก่อนที่จะจัดครูเข้าสอนต่อไป และทั้ง ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 191) ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า “ด้านการจัดอาจารย์เข้าสอน ควรพิจารณา ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของอาจารย์ มากกว่าพิจารณาถึงการเฉลี่ยชั่วโมงสอน หรือภาระงาน” และระเบียบกรมอาชีวศึกษา (2530 : 3) ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดครูเข้าสอนตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความพร้อม การประหยัดประสิทธิภาพการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ และเครื่องมืออุปกรณ์ทุกด้าน หรือด้านหนึ่งด้านใดให้เต็มที่ในเวลาปกติ ก่อน” และในการปฏิบัติจริง ผู้บริหารจะมอบหมายให้ครูสอนวิชาใดจะพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้สอน โดยในเบื้องต้นจะพิจารณาวุฒิการศึกษา ต่อมาก็คือการได้รับการอบรม สัมมนา และสุดท้ายคือพิจารณาประสบการณ์ ความถนัด หรือความสามารถอื่น ๆ ตลอดจนความสมัครใจของผู้สอนเองด้วย เพื่อให้แต่ละคนได้มีโอกาสใช้ศักยภาพของคนอย่างเต็มที่ ดังนั้นในการจัดครูเข้าสอนเพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนแล้ว ฝ่ายบริหารควรสำรวจความสามารถพิเศษ ความถนัด ประสบการณ์แต่ละด้านของครู-อาจารย์ทุกคนในสถานศึกษาไว้ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดครูเข้าสอน อาจทำได้โดยวิธีต่อไปนี้

1. สำรวจความพร้อมของครู มีหลายวิธี แต่ละวิธีที่เหมาะสมและได้ผลรวดเร็ว ได้แก่ แบบสอบถามหรือสำรวจความพร้อมของครู ซึ่งโรงเรียนอาจสร้างขึ้นเอง โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการสำรวจด้านความพร้อมของครู กับการเปิดแผนการเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งศึกษาได้จากประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน รวมทั้งบุคลิกภาพ อุปนิสัย เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ก็นำข้อมูลไปประกอบการพิจารณาจัดแผนการเรียน แล้วจัดครูเข้าสอนให้สอดคล้องกับความพร้อมด้าน อื่น ๆ ด้วย

2. การจัดครูเข้าสอนตามรายวิชาในแผนการเรียน ซึ่งอาศัยข้อมูลจากการสำรวจความพร้อมของครู ดังนี้

- 2.1 จัดตามวิชาเอกที่เรียน
- 2.2 จัดตามวิชาโทที่เรียนมา
- 2.3 จัดให้สอนตามรายวิชาที่สนใจ
- 2.4 จัดให้สอนตามรายวิชาที่มีประสบการณ์

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2522 : 21) ได้เสนอแนวทางการจัดครู เข้าสอนไว้ดังนี้

- ประการที่ 1 สำรวจความพร้อมของโรงเรียน การเรียนก่อนเปิดระบบการเรียน
- ประการที่ 2 กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้สอนรายวิชาในแผนการสอน
- ประการที่ 3 จัดตามถนัดของครูผู้สอน เช่น จัดตามวิชาเอกที่เรียน จัดตามวิชาโทที่เรียนมา จัดตามความเข้าใจและจัดตามประสบการณ์ เป็นต้น

- ประการที่ 4 การแก้ไขการขาดแคลนครู สามารถทำได้โดยจัดครูคนเดียวสอน
หลายวิชา จัดครูฝ่ายสนับสนุนมาช่วยปฏิบัติการ และการเรียนให้ตรงกัน
- ประการที่ 5 การจัดหาบุคลากรภายนอกเข้ามาช่วยสอนในโรงเรียน
- ประการที่ 6 การจัดครูสอนแทนเมื่อครูไม่มาทำการสอน
- ประการที่ 7 การใช้เงินบำรุงการศึกษาจ้างครูสอน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

สรุปได้ว่า การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตรนั้น จะต้องจัดความเหมาะสม เช่น ตามคุณวุฒิทางการศึกษา ตามความถนัดและประสบการณ์ และจัดตามความสมัครใจ ต้องใช้บุคลากรของแผนกอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สามารถสอนแทนกันได้เมื่อครูประจำวิชาไม่มา และถ้าจะให้ดีนั้น ต้องมีการตรวจสอบความรู้ ความสามารถของครูอยู่เสมอ จะต้องจัดให้ครูที่มีความรู้ความสามารถให้ตรงกับวิชาที่สอน โดยเฉพาะครูสอนวิชาชีพ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในวิชาชีพที่สอนเป็นอย่างดี และครูควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของนักเรียนระดับที่ตนสอนด้วย หากพบว่ามีข้อบกพร่องในเรื่องใดหรือหัวข้อใด ต้องพยายามหาทางพัฒนา โดยเชิญวิทยากรมาสอนให้ความรู้ หรืออาจจะจัดให้มีการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในรายวิชาที่สอนอย่างแท้จริง

2.2.2.2 การจัดตารางสอน

ได้มีผู้ให้ความหมายของตารางสอน และแนวปฏิบัติในการจัดตารางสอนไว้ ดังนี้ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 157) กล่าวว่าไว้ว่าตารางสอนเป็นการกำหนดเวลา และวิชาที่จะให้เด็กได้เรียนในแต่ละวันตลอดสัปดาห์ ในการจัดตารางสอนที่ดัดนั้น โรงเรียนไม่ควรจัดวิชาที่ต้องเรียนหนักเกินไปไว้ติด ๆ กัน วิชาที่ใช้ความคิดมากไม่ควรจัดลงในตอนบ่าย และควรจัดตารางสอนให้ครูไม่ต้องมีงานสอนมากเกินไป หรือสอนติด ๆ กันหลายคาบในแต่ละวันเพราะจะทำให้ครูเหนื่อยเกินไป

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 236) กล่าวว่า ตารางสอนเป็นการกำหนดนัดหมายระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ในการจัดตารางสอนนั้นผู้จัดจะต้องทราบถึงสิ่งต่อไปนี้

1. จำนวนนักเรียนในชั้นหนึ่ง ๆ จัดแบ่งออกเป็นกี่ห้อง
2. ระยะเวลาหรือคาบ (Period) ในการสอนในวันหนึ่ง ๆ มีกี่ช่วง ช่วงละกี่นาทีในหนึ่งสัปดาห์ มีเวลาเรียนกี่ระยะ วันใดบ้าง
3. จำนวนห้องเรียนที่มีอยู่
4. ลักษณะการสอนของครู เช่น สอนเป็นรายวิชา หรือครูคนเดียวสอนทุกวิชา
5. ภาระ (Load) ของครูแต่ละคนว่าใกล้เคียงกันหรือไม่
6. ความเป็นอยู่ทางบ้านของครูแต่ละคน

ภิญโญ สาร (2521 : 146) กล่าวไว้สรุปได้ว่า ตารางสอน คือ กำหนดวิชาและเวลาที่จะให้เรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์ หลักการทำตารางสอน มีดังนี้

1. กำหนดชั่วโมงเรียนให้ไม่น้อยกว่าที่หลักสูตรกำหนด
2. บรรจุวิชาครบตามหลักสูตร
3. การวางวิชาใดก่อนหลังต้องคำนึงถึงนักเรียนด้วย
4. เวลาเรียนตอนเช้าควรมีชั่วโมงสอนจำนวนมากกว่าตอนบ่าย สำหรับประเทศร้อน
5. วิชาที่ยากที่ต้องใช้เวลาคิดมาก ไม่จัดซ้อนกันในวันเดียว ควรสลับหรือกระจายให้ทั่วทั้งสัปดาห์
6. วิชาที่ต้องเรียนสัปดาห์ละหลายวันไม่ควรจัดซ้อนกัน เพราะจะเบื่อและลำบากแก่นักเรียนที่จะทำการบ้านให้ทันในวันถัดไป
7. ควรให้ความสะดวกแก่ครูด้วย เช่น ไม่จัดให้ครูสอนต่อเนื่องกันถึงสามชั่วโมง เพราะจะเหนื่อยเกินไป
8. ตารางสอนควรทำให้เสร็จเรียบร้อย ประกาศให้ครูและนักเรียนทราบก่อนวันเปิดเรียน เพื่อให้เปิดเรียนเป็นที่ทำงานได้ทันที ถ้าทำตารางสอนตลอดปีได้ก็ควรทำเพื่อนักเรียน จะวางแผนการเรียนได้ตลอดปี
9. ควรเฉลี่ยปริมาณการสอน (Teaching Load) ต่อหนึ่งสัปดาห์ให้ครูทุกคนทัดเทียมกัน หรือถ้าต่างกันบ้างก็ไม่มากนัก
10. ตารางสอนควรทำ 4 ชุด คือ ชุดที่หนึ่งประจำชั้น ชุดที่สองให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ชุดที่สามเป็นชุดใหญ่รวมตารางสอนทุกชั้นเข้าด้วยกัน ชุดที่สี่เป็นตารางสอนประจำตัวของครูแต่ละคนไว้ประจำห้องครูใหญ่

นอกจากนี้ อภิรมย์ ฌ นคร และคณะ (2522 : 87) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกำหนดนัดหมายระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนในเรื่องของวิชา และเวลาที่จะให้นักเรียนโดยละเอียด ประจำวันตลอดสัปดาห์

ในการจัดตารางการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารงานวิชาการ ควรทราบถึงสิ่งต่อไปนี้

1. จะต้องพิจารณาถึงจำนวนของห้องเรียนและจำนวนนักเรียนว่าจะสมดุลหรือไม่ ทั้งนี้จะต้องทราบถึงอัตราของห้องเรียนเป็นสำคัญ และการจัดแบ่งชั้นเรียนให้เป็นไปตามความเหมาะสมตามสภาพที่ควรเป็น
2. ต้องทราบระยะเวลาในชั่วโมงของการเรียนการสอนว่าวันหนึ่ง ๆ ควรจะมีช่วงเวลาของการเรียนการสอนคาบละเท่าไร และในสัปดาห์ควรจะใช้เวลาเรียนเท่าใด จากการกำหนดอัตราของชั่วโมงการเรียน ก็จะต้องมีไม่น้อยกว่าหลักสูตรกำหนด เช่น สัปดาห์หนึ่ง ๆ กำหนดไว้สัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้สำหรับการเรียน รวม 6 วัน คิดเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง

หรืออีก นัยหนึ่งก็คือวันละ 6 ชั่วโมง รวม 5 วัน ทั้งนี้ ก็ควรจะเป็นเรื่องที่ทางโรงเรียนจะต้องพิจารณาในเรื่องของความเหมาะสมและเห็นสมควร

3. การจัดวิชาใดก่อนหลัง ต้องคำนึงถึงนักเรียนและเวลาที่จะสอน เช่น ไม่ควรจัดวิชาที่นำเพื่อใช้เวลาเรียนตอนบ่าย สำหรับประเทศไทยอากาศร้อนอบอ้าว เวลาบ่ายเป็นเวลาที่ทำให้นักเรียนง่วง เวลาเช้าเป็นเวลาที่ดีที่สุด ไม่ควรจัดวิชาที่ควรใช้ความคิดมาก ๆ ให้เรียนติดต่อกัน ควรจัดสลับกันไปทั้งสัปดาห์

4. การจัดตารางการเรียนการสอน ควรเฉลี่ยชั่วโมงสอนต่อหนึ่งสัปดาห์ให้เท่าเทียมกัน หรือใกล้เคียงกันมากที่สุด และตารางการเรียนการสอนนี้ควรทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนโรงเรียนเปิดอย่างน้อย 2 สัปดาห์ และประกาศให้ครูทุกคนในโรงเรียนทราบ เพื่อจะได้เตรียมงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ให้เสร็จเรียบร้อย

กรมสามัญศึกษา (2522 : 244) ได้เสนอหลักการในการจัดตารางสอนไว้เป็นแนวทางให้โรงเรียนที่ยังไม่เคยใช้หลักสูตรกว้าง นำไปพิจารณาปรับปรุงตามสภาพของโรงเรียน 4 ประการคือ

1. ควรสนองความต้องการของนักเรียนมากที่สุด คือ ให้ได้เรียนตามที่ต้องการ
2. ควรเริ่มจัดจากชั้นที่ยากที่สุดก่อน และจัดจากวิชาที่ยากที่สุด วิชาอุตสาหกรรมเพราะยึดหยุ่นได้น้อยที่สุด
3. จัดวิชาที่นักเรียนเลือกน้อยที่สุดก่อน เพราะนักเรียนทุกคนที่เลือกวิชานั้น จะต้องเลือกในเวลาเดียวกัน วิชาที่จัดเป็นอันดับสุดท้ายคือ วิชาที่นักเรียนเลือกกลุ่มมาก เพราะสามารถสับเปลี่ยนให้นักเรียนเข้ากลุ่มใดก็ได้
4. จัดวิชาบังคับเป็นอันดับสุดท้าย โดยใช้ชั่วโมงวิชาเลือกทุกสาขาตรงกันหมด ที่เหลือนอกจากนั้นนักเรียนจะว่างตรงกัน

กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 93) ได้เสนอแนวทางการจัดตารางสอน ซึ่งผู้บริหารควรคำนึงถึงหลักในการจัด ดังต่อไปนี้

1. จะต้องบรรจุวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ครบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้
2. กำหนดเวลาเรียน โดยแบ่งเป็นจำนวนคาบของแต่ละวิชา และแต่ละวัน หากวิชาใดมีความสำคัญที่จะจัดจำนวนคาบมากกว่าบางรายวิชาย่อมเป็นไปได้
3. กำหนดวิชาที่เรียนลงในแต่ละคาบวิชา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ควรอยู่ตอนเช้าหรือคาบแรกของตอนเช้า วิชาการควรอยู่คาบสุดท้ายของตอนเช้าหรือตอนบ่าย
4. วิชาที่ใช้ความคิดมากไม่ควรซ้อนกันอยู่หลายคาบวิชาในวันเดียวกัน
5. วิชาที่มีการปฏิบัติมาก ๆ ควรจัดเป็น 2 คาบต่อกัน
6. ควรจัดจำนวนคาบหรือเวลาเรียนตอนเช้าให้มากกว่าตอนบ่าย เพราะตอนบ่าย อาจมีอากาศร้อน หรือเครื่องปรับอากาศในตอนเช้ามากแล้ว

7. ควรเฉลี่ยชั่วโมงสอนของผู้สอนให้ทัดเทียมกันเช่น ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในสัญญาว่าจ้างครูกำหนดไว้ว่าชั่วโมงสอนของครูมัธยมต้น ไม่เกิน 22 ชั่วโมง มัธยมปลาย ไม่เกิน 20 ชั่วโมง และครูจะต้องใช้ชั่วโมงว่างเพื่อเตรียมการสอน ตรวจสอบ และทำงานอื่นๆ เกี่ยวกับนักเรียน

พร้อมกันนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 120) ให้แนวคิดไว้เกี่ยวกับการจัดตารางสอนไว้ว่า “การวางแผนงานวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้บริหารจะมีความรู้ในเรื่องของปัจจัยในการบริหารงานในสถานศึกษา ได้แก่ จำนวนนักเรียน จำนวนครู-อาจารย์ อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ตลอดจนงบประมาณดีกว่าครูผู้สอนทั่วไป” แต่กระนั้นก็ดี หัวหน้าแผนกควรปรึกษาหารือ หรืออาจให้ครูในแผนกร่วมกันจัดตารางให้เป็นที่พอใจก่อน จึงส่งต่อไปจัดตารางสอน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ เลขา คมเสวต (2537 : 148) ที่ว่า “อย่างไร ก็ตามการจัดตารางสอนที่ดีนั้นควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยกันมองปัญหาและหามาตรการหรือแนวทางในการแก้ปัญหาในระดับต้นๆ ก่อน แล้วจึงส่งไปให้ผู้บริหารพิจารณาในลำดับต่อไป”

สรุปได้ว่า การจัดตารางสอน หมายถึง การวางแผนในการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์จากผู้สอน สอนไปยังผู้เรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมของทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่

การจัดตารางสอน ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญเป็นพิเศษ ต้องใช้เวลาและความพยายาม ทั้งต้องระมัดระวัง เพราะเมื่อได้ปฏิบัติจริงแล้ว มักจะพบกับอุปสรรคนานัปการ เช่น ห้องเรียนจำกัด ครูมีชั่วโมงสอนมาก การจัดชั่วโมงเรียนไม่ยุติธรรม ชั่วโมงการสอนของครูติดกันมากเกินไป บางรายวิชาต้องจัดแบบ Double Period ตามลักษณะของเนื้อหาวิชา การจัดตามลักษณะเนื้อหาวิชาในภาคเช้า ภาคบ่าย

การจัดตารางสอน เป็นการเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน ผู้บริหารอาจมอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูร่วมกันจัดทำตารางสอนให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียน โดยพิจารณาเนื้อหา คาบเวลา แผนการสอนที่เตรียมไว้

2.2.2.3 การจัดสถานที่เรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อเราเข้าไปเยี่ยมชมสถานศึกษา สิ่งแรกที่จะดูย่อมเป็นอาคารสถานที่ ความเรียบร้อยของห้องเรียน ห้องพักครู สนามหญ้า สนามกีฬา ความสะอาดของห้องสุขาที่ได้รับการวางแผนไว้อย่างดี บริเวณสถานศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณา เนื่องจากอาคารสถานที่เป็นอาคารเรียนที่มั่นคง แข็งแรง คุ้มแดด คุ้มฝน มีความสมบูรณ์ อาคารยังเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการ ครู-อาจารย์ นักเรียน วัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อนักเรียนและชุมชน ดังนั้นจึงควรเตรียมอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการสอน เช่น การจัดเตรียมสถานที่ การจัดเก็บชุดการเรียน การรักษาความสะอาด การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ การซ่อมแซมเครื่องมือโสตทัศนศึกษา การให้ความสะดวกในการใช้วัสดุและ เบิก-คืนเครื่องมือ

ต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดงบประมาณ จัดอาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ การจัดเก็บเศษวัสดุ ตลอดจนชิ้นงานให้อยู่ในสภาพที่ดี และเหมาะสมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม และมีความปลอดภัยเป็นสำคัญ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้กระบวนการ การจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษา ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ถือเป็นภาระหน้าที่ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดูแล และรับผิดชอบต่องานต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยดี

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2525 : 33) ได้ให้ความเห็นว่า ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องพิจารณา คือ “การทำงานประมาณการควบคุมการใช้จ่าย การซื้อและการจ้าง การวางแผนการก่อสร้างอาคารใหม่ และการใช้วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้เป็นประโยชน์ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่”

เมธี ปิณฑนานนท์ (2533 : 59) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ว่า “การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางการศึกษา นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการศึกษา ซึ่งนักวางแผนการศึกษาจะต้องให้ความสนใจ เพื่อความสะดวกในการบริหารงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางการศึกษา ได้แก่ ที่ดิน อาคาร ครุภัณฑ์เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น”

สรุปได้ว่า การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องให้ความสนใจและจัดสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ทางการศึกษาให้พร้อม และมีประสิทธิภาพที่สามารถใช้งานได้ อยู่ตลอดเวลา

ลักษณะห้องเรียน

ในการศึกษาสมัยโบราณ ห้องเรียนไม่มีความสำคัญต่อการเรียนของเด็กมากนัก แต่ปัจจุบันรากฐานปรัชญาการศึกษาแผนใหม่ ได้มุ่งเน้นถึงความสำคัญของห้องเรียน ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก นักการศึกษาแผนใหม่เชื่อว่า ห้องเรียนควรเป็นสถานที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน น่าอยู่ เป็นสถานที่ค้นคว้า ทำกิจกรรม และเสริมสร้างทัศนคติแบบประชาธิปไตย หรือช่วยผู้เด็ก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ดังนั้นสภาพของห้องเรียน จึงควรมีสิ่งแวดล้อมที่ทำให้นักเรียนเกิดความสุข ได้แสดงออกตามความสามารถและความถนัด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว การออกแบบห้องเรียนและอาคารจะต้องมีหลักเกณฑ์ มิใช่อาศัยเพียงเป็นห้องที่มีฝาผนัง และมีโต๊ะเรียงวางเป็นแถวให้นักเรียนนั่งฟังครูสอนเท่านั้น

การออกแบบห้องเรียน

1. ความสูงของเพดานห้อง เป็นที่เชื่อกันว่าการออกแบบเพดานห้องเรียนให้สูง จะทำให้ห้องเรียนไม่ร้อน ในบางประเทศไม่มีกฎหมายกำหนดความสูงของห้องเรียนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3.50 - 4.00 เมตร แต่อย่างไรก็ตามในการกำหนดความสูงของห้องเรียน ควรคำนึงถึงในแง่ของระดับ วัยของนักเรียน แสง การกรองแสงและโครงสร้างต่าง ๆ

ในประเทศสิงคโปร์ มีกฎหมายกำหนดความสูงของห้องเรียนไว้ 3.2 เมตร และในประเทศฮ่องกง 3.05 เมตร

2. ความยาวและความกว้างของห้องเรียน ขนาดของห้องเรียนขึ้นอยู่กับเนื้อที่ที่ใช้เรียน แต่แต่ละคนต้องการ รวมทั้งครูด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของโต๊ะ เก้าอี้ และครุภัณฑ์ที่ใช้ รวมทั้งความสะดวกสบายในการเคลื่อนย้ายด้วย

ในการออกแบบห้องเรียน ควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นสำหรับเด็กทุกชั้นทุกวัย โดยที่จะใช้เกณฑ์ของนักเรียนชั้นสูงสุดจากความต้องการเนื้อที่ต่อคนในโรงเรียน และขนาดของครุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการออกแบบขนาดของห้องเรียนทั้งหมดของโรงเรียนนั้น ๆ

ห้องเรียนมาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย ขนาดของห้องเรียนเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 7.00 × 9.00 เมตร บรรจุนักเรียนได้ 40 - 50 คน ความสูงของห้องเรียนไม่น้อยกว่า 3.50 เมตร

การถ่ายเทอากาศ ถ้าการถ่ายเทอากาศไม่ดีพอ อากาศในห้องเรียนจะอบอ้าว เป็นโทษแก่ประสาทของนักเรียน อาจทำให้นักเรียนง่วงนอน ปวดศีรษะและมึนซึม อาจทำให้โรคแพร่หลายได้ง่าย ควรจัดทำช่องลมและประตูหน้าต่างให้เพียงพอ

แสงสว่าง ควรจัดแสงสว่างให้เพียงพอและถูกทิศทาง แสงสว่างที่ใช้ในการอ่านหนังสือตามปกติต้องการเข้มแห่งการส่องสว่างที่กำลังพอเหมาะแก่สายตา ให้สามารถอ่านหนังสือได้สบายตา มีค่าประมาณ 30 ฟุต-เทียน สำหรับห้องที่ใช้ทำการฝีมือหรืองานใช้สายตาเพ่งมาก ๆ ควรเป็น 50 ฟุต-เทียน

ประตูหน้าต่าง เนื้อที่ประตูหน้าต่างที่ไม่มีปิดบังควรเป็น 1 ใน 4 ของเนื้อที่ห้อง เพื่อให้ห้องเรียนมีแสงสว่าง และการระบายอากาศเพียงพอ

บริเวณใกล้ห้องเรียน ถ้าจะปลูกต้นไม้ใหญ่ควรปลูกให้ห่างจากอาคารเรียนในระยะไม่น้อยกว่า 8 เมตร เพื่อมิให้บังแสงสว่างและขัดขวางการระบายอากาศ ทั้งไม่ทำให้หลังคาสกปรกและชำรุดง่าย อาคารต่าง ๆ ของโรงเรียนควรวางระยะให้ห่าง ๆ กัน ช่องว่างระหว่างอาคารต่ออาคารไม่ควรน้อยกว่าความสูงของอาคารที่ใกล้เคียงกันนั้นรวมกัน เพื่อมิให้บังลมและแสงสว่างซึ่งกันและกัน

มาตรฐานห้องเรียนของกรมอาชีวศึกษา

ในการออกแบบอาคารทางการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ได้คำนึงถึงทิศทางลม ประโยชน์ใช้สอย ความคงทนถาวร ความสะดวกสบายของผู้ใช้อาคาร และการบำรุงรักษา ตลอดจนการจัดกลุ่มห้องเรียนให้เหมาะสมตามประเภทวิชา

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ขนาดของห้องเรียนเป็นดังนี้

1. ห้องปฏิบัติการพิมพ์ดีด 2.93 ม²
2. ห้องปฏิบัติการคำนวณ 2.67 ม²
3. ห้องปฏิบัติการบัญชี 2.99 ม²
4. ห้องคอมพิวเตอร์ 3.49 ม²
5. ห้องสำนักงานจำลอง 4.04 ม²

(รวมทั้งการบรรยายและสำนักงานจำลอง)

6. ห้องฝึกปฏิบัติสำนักงาน 2.24 ม²

(นักเรียนเข้า 40 คน แต่ฝึกงานครั้งละ 20 คน)

สรุปได้ว่า ลักษณะของห้องเรียนขึ้นอยู่กับระดับวัยของผู้เรียนและจำนวนนักเรียนของโรงเรียนนั้นเป็นเกณฑ์

2.2.2.4 การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

อุปกรณ์การศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับครู เพราะทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพขึ้น การที่ครูรู้จักใช้อุปกรณ์การศึกษาประกอบการสอน จะทำให้เด็กได้เรียนรู้จากของจริง และมองเห็นสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการเรียนได้ง่ายขึ้น ดังนั้นอุปกรณ์การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนจึงควรจะต้องจัดหาและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนให้มากขึ้น โดยเฉพาะในการสอนวิชาชีพที่มุ่งให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและเป็นการฝึกฝน วัสดุอุปกรณ์ย่อมมีความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องจัดหาให้ครบถ้วน และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของแต่ละวิชา อย่างไรก็ตาม การเปิดสอนสาขาพาณิชยกรรมนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีระเบียบ และเงื่อนไขในการที่สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ตามประเภทที่เปิดสอนให้ครบถ้วนตามระเบียบ

ชัยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 5) ได้อธิบายไว้พอสรุปได้ว่า เครื่องกระตุ้นและเกื้อหนุนให้ผู้เรียนอยากเรียน และเรียนได้ดีมีองค์ประกอบอยู่ 6 ประการ คือ สื่อวัสดุ สื่อเครื่องมือเทคนิค เนื้อหาวิชา อาคารสถานที่ และบุคลากร

กิดานันท์ มลิทอง (2531 : 5) กล่าวว่า เทคโนโลยีการศึกษาเน้นการประยุกต์เอาเทคนิควิธีการ แนวความคิด วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ อันสืบเนื่องมาจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในวงการการศึกษา

วนิดา จึงประสิทธิ์ (2532 : 5) กล่าวว่า เทคโนโลยีการศึกษามีได้หมายถึง เฉพาะแต่เครื่องมือ วัสดุ โสตทัศนศึกษาเท่านั้น ยังรวมถึงวิธีการแนวคิดต่าง ๆ ที่นำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันด้วย

อภิรมย์ ณ นคร และคณะ (2522 : 89) ได้เสนอแนะผู้บริหารในการบริหารงานอุปกรณ์การศึกษา ดังนี้

1. อาจารย์ใหญ่ควรพิจารณาในการทำวัสดุการศึกษานั้น ๆ ว่าได้อำนวยประโยชน์ทางการศึกษามากน้อยเพียงใด
2. อาจารย์ใหญ่ควรมองเห็นความสำคัญของการฝึกอบรมและบุคลากรภายในโรงเรียนให้รู้จักการใช้อุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ ด้วยความชำนาญและถูกต้อง
3. อาจารย์ใหญ่ควรได้มองเห็นความสามารถของครูอาจารย์ที่มีอยู่ซึ่งอาจมีความชำนาญพิเศษเฉพาะด้านได้ช่วยแนะแนวทางด้านวัสดุอุปกรณ์ได้
4. เมื่อมีครูเข้าใหม่เมื่อใด ควรได้มีการประชุมนิเทศและแนะนำความสำคัญของการใช้วัสดุการศึกษา และเขาจะได้มีโอกาสฝึกการใช้เครื่องมือเหล่านั้นในโอกาสอันเหมาะสม
5. อาจารย์ใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีโอกาสได้ศึกษาและสังเกตวิธีการใช้อุปกรณ์การศึกษา พร้อมทั้งให้มีโอกาสฝึกหัดใช้เครื่องมือเหล่านั้นด้วย ทั้งนี้ต้องดูโอกาสให้เหมาะสม

วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครู และมีประโยชน์มากในเรื่องการเรียนการสอน สามารถทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนอาชีวศึกษา อุปกรณ์การสอนเป็นสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มาก จึงมีผู้วิจัยเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน และสรุปผลการวิจัยที่น่าสนใจได้ดังนี้

ผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ของ มาลี วิชญกุล (2525 : 102) พบว่า “ผู้บริหารและครู-อาจารย์ระบุว่าขาดแคลนงบประมาณ และขาดวัสดุ อุปกรณ์” ในทำนองเดียวกัน กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2531 : 109) ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่า “จำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ในห้องปฏิบัติการ และจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องเรียน มีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขต 8” ทั้งนี้ผลการวิจัยเรื่องการสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนสารพัดช่างกรุงเทพฯ ของกรรณิการ์ พิณศิริกุล (2521 : 54) ก็พบว่า “นักเรียนในโรงเรียนสารพัดช่างของกรุงเทพมหานคร มีปัญหาเกี่ยวกับเครื่องจักร วัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการสอนช่างภาคปฏิบัติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐบาลของ อำนาจ ทองผาสุข (2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า “การสอนวิชาช่างไฟฟ้าภาคปฏิบัติระดับประกาศนียบัตร ขาดแคลนอุปกรณ์ช่วยสอน ขาดเครื่องมือและวัสดุในการฝึก รวมทั้งรายวิชาอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม วิชาเครื่องทำความเย็น วิชาการควบคุมมอเตอร์”

นอกจากนี้ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการสอนช่างอุตสาหกรรมสาขาเครื่องกลระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล ของวัลลภ จันทร์ตระกูล (2523 : 33) ก็พบว่า “ขาดแคลนอุปกรณ์ที่ดี เครื่องมือเครื่องจักรไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีความล่าช้า และประสิทธิภาพในการใช้งานต่ำ”

และผลการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาหลักสูตรประเภทวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลางของ ทองพูน กิ่งนาถ (2533 : 178) ก็พบว่า “งบประมาณมีน้อย ระเบียบวิธีการเกี่ยวกับวัสดุฝึกไม่เพียงพอ รวมทั้งคุณภาพของวัสดุไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527 : 113) ก็พบว่า อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 60 ขาดชิ้นส่วน”

จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์การสอนมีประโยชน์มาก สามารถทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ลึกซึ้ง ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ฉะนั้นผู้บริหารควรเอาใจใส่สนับสนุนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การสอนในสถานศึกษาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าด้านอื่น ๆ

2.2.2.5 การจัดหาสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยหลายครั้งระบุว่า การสอนที่ใช้สื่อที่ดีนั้นจะทำให้ผู้เรียนเรียนได้เร็วกว่า ประหยัดเวลากว่า ถูกต้องแม่นยำหรือสื่อความหมายได้ดีกว่า ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ผลการเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่

อดิศักดิ์ เจริญพิทักษ์ (2526 : 40) กล่าวไว้ว่า “พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีอุปกรณ์การสอนประกอบในบทเรียนด้วย” ซึ่งตรงกับที่ เมธิ ปิรันธนานนท์ (2531 : 45 - 50) กล่าวไว้ว่า “การสอนด้วยสื่อทัศนอุปกรณ์ เป็นการสอนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ สไลด์ แผ่นโปร่งใส นำมาสอนวิชาชีพได้รับความสำเร็จสูง เพราะนักเรียนสนใจมาก นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2524 : 8 - 11) ยังเสนอไว้ว่า “สิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษเล่าเรียนของนักเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ทักษะคิด และจินตนิสัยที่พึงประสงค์ อาจเป็นสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง ดังนี้คือ อุปกรณ์การเรียน แผ่นงาน แผ่นโปร่งใส สไลด์ วีดีโอ และสื่อประกอบอื่น ๆ

ทั้งนี้ผู้มีนิยามความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ทัศนีย์ สุขเมธิ (2527 : 123) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนไว้ว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตาม ที่เป็นตัวกลางนำความรู้ ความคิด และเจตคติจากครูไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

กรมการศึกษาค้นคว้า (2516 : 121) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง พาหนะที่จะนำความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและเจตคติไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภิญโญ สาธร (2516 : 247) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุทุกชนิดที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แบบเรียนหนังสืออ่านประกอบ รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ รูปหุ่นเหมือนของจริง วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องอัดและเครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องสอน

(Teaching machine) เครื่องคิดเลข เครื่องคอมพิวเตอร์ กระดานดำ ซอเล็ก ปากกา ดินสอ ยางลบ และวัสดุอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทุกชนิด

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527:161) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนหรือการสอนของครูให้ดีขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนการสอน
2. สื่อที่ไม่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ โสตทัศนศึกษา เครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสกริป เครื่องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น

กรมวิชาการ (2521 : 7) ให้ความหมายของสื่อการเรียนไว้ว่า สื่อการเรียน หมายถึงเครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ สื่อการเรียนยังเป็นสิ่งเร้าความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้ต่อ ๆ ไป เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างดี และรวดเร็วยิ่งขึ้น

ชนะ กสิภาร (2521 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึงบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ เหตุการณ์ เทคนิค หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งใช้สภาวะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ

ชัยงค์ พรหมวงศ์และคนอื่น ๆ (2521 : 90) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีประกอบการสอน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. สิ่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าวัสดุ ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ ซอเล็ก แบบเรียน เป็นต้น
2. เครื่องมือที่มีความคงทนถาวร ซึ่งเรียกว่าอุปกรณ์ ได้แก่ กระดานดำ โต๊ะเก้าอี้ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ
3. กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่เป็นอิสระคือ ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดเลย เช่น การฟังวิทยากร การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

ลัดดา สุขปรีดี (2522 : 61) ได้ให้ความหมายของการสื่อการเรียนการสอนว่าหมายถึงตัวกลางที่ใช้ในขบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ผลดีตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

ในการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนนั้น ควรจะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ทำการเก็บรวบรวม และบำรุงรักษาสื่อ ถ้ามีการชำรุดก็ควรจะซ่อมให้ใช้งานได้

พอสรุปความหมายของสื่อการสอนได้ว่า หมายถึง สิ่งใดก็ได้ที่ใช้ในการเรียนการสอน ที่เป็นสื่อกลางทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นจะต้องมีการใช้สื่อ โดยจะเน้นการสอนให้ปฏิบัติจริงมากกว่าสอนให้รู้ตามทฤษฎีหรือรู้ตามบนกระดานดำเพียงอย่างเดียว

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ประมุข กอปรศิริพิพัฒน์ และสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2522:90-92) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอน แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอน ซึ่งได้แก่ สื่อใหญ่เป็นอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาที่มีเทคนิคการทำซับซ้อน ซึ่งส่วนมากเป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพทึบ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ และอื่น ๆ
2. วัสดุ ได้แก่ สื่อเล็กทั้งหลาย เป็นอุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาที่จัดทำและนำไปใช้ได้สะดวก เช่น ฟิล์ม แผ่นภาพโปร่งใส แผนภูมิ รูปภาพ บัตรคำ และอื่น ๆ
3. เทคนิคหรือวิธีการ ได้แก่ การใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันเป็นกรรมวิธีที่เป็นสื่อไปสู่การเรียนรู้แก่ผู้เรียน เช่น นิทาน เพลง การเล่นบทบาทสมมติ ละคร หุ่น การจัดนิทรรศการ การพาไปศึกษานอกสถานที่ การสาธิต ทดลอง เป็นต้น กรรมวิธีในการใช้สื่อดังกล่าวนี้อาจต้องใช้สื่อประเภทที่ 1 และ 2 เข้าร่วมด้วย

สุทธิ ประจงศักดิ์ (2524 : 139-147) ได้เสนอแนะว่าสื่อการเรียนการสอนวิชาชีพ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศึกษา เช่น สไลด์ เทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์ แผ่นป้ายต่าง ๆ และหุ่นจำลอง

ภิญโญ สาร (2526 : 134) แบ่งประเภทอุปกรณ์การสอนได้ดังนี้

1. วัสดุลายเส้น ได้แก่ กระดานดำ แผนที่ และอื่น ๆ
2. วัสดุมีทรง ได้แก่ วัสดุจำลอง ของตัวอย่าง ของจริง และอื่น ๆ
3. โสตวัสดุ ได้แก่ ระบบขยายเสียง เครื่องอัดเสียง วิทยุ และอื่น ๆ
4. ภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพ ภาพเขียน และอื่น ๆ
5. กิจกรรม ได้แก่ การแสดงนิทรรศการ การสาธิต การทดลอง และอื่น ๆ
6. หนังสือทุกชนิด

นอกจากนี้ ทศนีย์ ศุภเมธี (2527 : 121) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ หรือเรียกว่าสื่อขนาดเล็ก ได้แก่ วัสดุที่นำเสนอความรู้ด้วยตัวของสื่อเอง ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ เช่น ป้ายนิเทศ บัตรคำ ของจำลอง สมุดภาพ แผนที่ และยักรวมถึงวัสดุที่ต้องอาศัยเทคนิคประกอบ คือ อาศัยเครื่องมือ กลไกอันเป็นตัวนำเสนอเรื่องราวหรือความรู้ต่าง ๆ เช่น การบันทึกเสียง แผ่นเสียง สไลด์ เทปบันทึกภาพ

2. ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเทปบันทึกเสียง
3. ประเภทเทคนิคหรือวิธีการ หรืออาจเรียกว่า การใช้กิจกรรมนั่นเอง

กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ได้แก่ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การเล่าเรื่อง ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอนเป็นวัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนที่ครูและนักเรียนจะต้องทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ดังที่ โอวาท พูลศิริ (2533 : 67) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องใช้เครื่อง เช่น วัสดุอุปกรณ์ประเภทจัดแสดงรูปภาพ แผนภูมิ แผ่นวงจร แผงสาธิต กิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ได้แก่ วัสดุประเภทที่ต้องใช้เครื่องฉาย และเครื่องมือประเภทต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เครื่องฉายสไลด์ และสไลด์ฟิล์มสตริป และวัสดุประกอบเครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายวัสดุทึบแสง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead Projector) เทป เครื่องเล่นแผ่นเสียง วีดีโอ และวัสดุประกอบ เป็นต้น

ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดีและการใช้สื่อการเรียนการสอน

กาญจนา कुमारภัย (2527 : 145-146) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี และการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ดี ควรจะมีลักษณะดังนี้
  - 1.1 สอดคล้องกับความมุ่งหมายและการเสนอเนื้อหา
  - 1.2 เหมาะสมกับชั้นและวัยของเด็ก
  - 1.3 เร้าและดึงดูดความสนใจของเด็ก
  - 1.4 ราคาถูก
  - 1.5 คุ้มค่า
2. การใช้สื่อการเรียนการสอน ควรปฏิบัติดังนี้
  - 2.1 เลือกสื่อการสอน ตามประเภทของสื่อที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการสอนและสถานการณ์
  - 2.2 ศึกษาคุณสมบัติของสื่อการสอนที่เลือกแล้ว เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการใช้
  - 2.3 เตรียมการใช้สื่อการสอนและสถานที่ให้พร้อม เพราะถ้าครูเตรียมไม่ดีอาจจะให้ผลในทางลบได้ เช่น ภาพยนตร์ที่เก่าขาดแล้วขาดอีก หรือซื้อที่กล่องบรรจุฟิล์มกับม้วนฟิล์มเป็นคนละเรื่องกัน หรือจะฉายภาพยนตร์แต่ไม่มีม่านทึบแสง หรือไม่มีปลั๊กไฟฟ้า เป็นต้น
  - 2.4 ต้องมีการประเมินผลหลังการใช้ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า สื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลา ช่วยถ่ายถอดความคิดระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องราวที่ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว และจำได้ถาวรลืมยาก มีทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และไม่ใช้สิ่งตีพิมพ์ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุภาพ วาดเขียน (2520 : 114-118) ได้แนะนำการใช้สื่อการสอน ดังนี้

1. ต้องเหมาะสมกับเรื่อง และใช้ประกอบเรื่องราวที่กำลังสอนอยู่จริง
2. ควรประมาณเวลาในการใช้ให้พอดี และได้จังหวะกลมกลืน ไปกับเนื้อเรื่อง
3. ยื่อนำสื่อการสอนไปตั้งแสดงไว้ให้เด็กเห็นจนชินตา
4. ขณะที่ใช้สื่อการสอนให้สนใจเด็กด้วย
5. อย่าปล่อยให้เด็กเรียนต้องรอคอยการใช้สื่อการสอนนานเกินไป โดยครูหยุดบรรยายและมัวจัดเตรียมอยู่
6. ยื่อนำสื่อการสอนไปใช้มากมายจนเกินความจำเป็น
7. สื่อการสอนควรมีขนาดใหญ่ที่นักเรียนจะเห็น ได้ชัดเจน
8. สื่อการเรียนชนิดแผนภูมิ หรือรูปภาพที่นำมาให้นักเรียนดู อ่านแล้วเข้าใจและรู้เรื่องสำคัญ ได้ทันที
9. ข้อความที่เขียนอธิบายประกอบแผนภูมิ รูปภาพ ควรจะสั้นกะทัดรัด สื่อความหมายได้อย่างดี
10. ควรผลิตเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ขึ้นใช้เองจากวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุที่ใช้แล้ว

คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

สมหญิง กลั่นศิริ (2521 : 15) ได้สรุปผลการวิจัยของนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดีขึ้นอย่างแน่นอน
2. ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้น และจำได้นาน
3. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและช่วยทำให้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง
4. คุณลักษณะที่เป็นรูปธรรมและเป็นจริง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหมายในสิ่งนั้นได้กว้างขวาง และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เข้าใจสิ่งอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
5. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ทันทีและเรียน ได้ดียิ่งขึ้น
6. ช่วยลดคำตอบหรือคำบรรยายที่เป็นคำพูดของผู้สอน
7. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้เร็วและมากยิ่งขึ้น
8. สื่อการสอนถ้าใช้ประจำสามารถเปลี่ยนแนวคิดและทัศนคติได้
9. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา
10. สื่อการสอนจะช่วยเร่งทักษะการเรียนรู้

จากคุณค่าของสื่อการสอนดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องจัดดำเนินการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อส่งเสริมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการใช้สื่อการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในเรื่องนี้ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2528 : 28) ได้กล่าวถึงวิธีการที่ผู้บริหารน่าจะนำมาปฏิบัติในเรื่องสื่อการเรียนการสอนไว้ พอสรุปได้ว่า จะต้องจัดทำบัญชีสิ่งที่มีอยู่แล้ว แล้วสำรวจความต้องการของครูอาจารย์ จัดประชุมครูอาจารย์เพื่อวางแผนในการจัดซื้อจัดหา จัดอบรมครูอาจารย์ในเชิงปฏิบัติการผลิตและการใช้ ดูแลเอาใจใส่ให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนให้คุ้มค่า ติดตามและประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่ยังมีสถานศึกษาจำนวนมากที่ยังไม่สามารถบริหารสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังผลการวิจัยเรื่อง ทักษะของครูและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ ของ ลัดดาวัลย์ สมเจริญ (2536 : 154) ที่ว่า “การบริหารงานด้านสื่อการเรียนการสอนมีการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น” ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเตรียมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาในภาคเหนือ ของ มังกรสระศรี (2531 : 90) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “สถานศึกษามุ่งปรับปรุงด้านอื่น ๆ ก่อน ลืมมองความสำคัญด้านวิชาการ โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนการสอน” นอกจากนี้ผลการวิจัยเรื่องสถานภาพทางโสตทัศนูปกรณ์ของสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาเขตกรุงเทพฯ ของ พรทิพย์ ธีรวางกูร (2522 : 28) ยังพบว่า สถาบันส่วนมากขาดแคลนอุปกรณ์และไม่มีศูนย์โสตทัศนศึกษาเป็นสัดส่วนของตนเองการใช้และการจัดหาโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อประกอบการสอนของครู-อาจารย์ โดยปกติแล้วน้อยมาก” ในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาหลักสูตรประเภทวิชาชีพพุทธศักราช 2530 สาขาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ของ ทองพูน กิ่งนาค (2533 : 168) ยังพบว่า “สถานศึกษาขาดแคลนอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ส่วนหนึ่งขาด ครูไม่มีเวลาดันคว้นและจัดทำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านสื่ออย่างเพียงพอ สถานที่เก็บหรือศูนย์โสตอยู่ไกลจากผู้ใช้ มีความยุ่งยากในการยืมคืน และขาดเทคโนโลยีมาสาธิตแนะนำวิธีใช้

Erickson. (1971:10-12) ได้สรุปบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดหา การใช้ การบำรุงรักษาสื่อ ตลอดจนการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. เป็นผู้สนับสนุน ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นนักการศึกษา จะต้องพยายามช่วยเหลือครูให้สามารถนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยขบวนการนิเทศการศึกษา
3. เป็นผู้มีความรู้ในด้านสื่อการสอน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอน สามารถที่จะให้คำแนะนำ เผยแพร่ หรือสร้างสรรค์สื่อการสอน เพื่อนำมาใช้ในสถานศึกษาได้

4. เป็นช่างเทคนิค ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถพอสมควรเกี่ยวกับวิธีใช้ และรู้ถึงประสิทธิภาพของสื่อการสอนแต่ละชนิด แต่ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่แก้ไข บำรุงรักษาสื่อเสียเองทั้งหมด แต่ควรมีความรู้ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสื่อการสอนภายในสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดหาและการบริการด้านสื่อการสอน แต่ปรากฏว่าผลการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ของ ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 197) กลับพบว่า “การอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ ผู้บริหารเห็นว่าวิทยาลัยไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้บริการ และอาจารย์ต้องการให้วิทยาลัยจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยอำนวยความสะดวกเมื่อมีการใช้สื่อการเรียนการสอน และการที่วิทยาลัยอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อไม่ได้ตลอดเวลา เนื่องจากวิทยาลัยมีเจ้าหน้าที่จำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องความต้องการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ของ สาโรจน์ นิลคำ (2522 : 321) พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านโสตทัศนูปกรณ์จำนวนจำกัด

2.2.3 การสอนของครู-อาจารย์

กิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ กิจกรรมการเรียนการสอน เพราะหลักสูตร และการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไปเสมอ โดยหลักสูตรเป็นแผนหรือข้อกำหนดที่อยู่ในรูปของเอกสาร และการเรียนการสอน หมายถึง การนำแผนออกสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งก็คือการสอนและวิธีสอนของครู หรือกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำคัญในอันที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรวางจุดมุ่งหมายไว้ หลักสูตรจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับการนำหลักสูตรไปใช้และผู้ใช้หลักสูตรก็คือผู้สอนนั่นเอง ดังนั้นจึงควรให้ครูผู้สอนมีเวลาในการจัดเตรียมภาระงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่

วีระ ทองประสิทธิ์ (อ้างใน ประพิศ แสงสว่าง : บทคัดย่อ) ได้กล่าวไว้ว่า “ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป นอกจากมีคาบการสอนค่อนข้างมากแล้วยังมีหน้าที่อื่นที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากการสอนอีกมาก เช่น ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ปกครอง หัวหน้างาน และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราว ทั้งนี้สภาพการทำงานหลาย ๆ หน้าที่ดังกล่าว ครู-อาจารย์ได้กระทำกันมานาน แต่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานี้ให้น้อยลง ทำให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติการสอนได้ไม่เต็มที่” ซึ่งตรงกับที่ มังกร สระศรี (2531 : 92) กล่าวไว้ว่า “สถานศึกษาคควรลดกิจกรรมพิเศษของสถานศึกษาลงบ้าง และลดงานพิเศษที่มอบหมายให้ครู-อาจารย์ทำให้น้อยลง เพื่อครูจะได้มีเวลาในการเตรียมการสอน และสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนอ่อนได้” และมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู-อาจารย์ ไว้ดังนี้

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2522 : 10) กล่าวไว้ว่า การสอนของครู เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะดีได้ต้องอาศัยการสอนที่ดีประกอบกัน

สมิทร คุณานุกร (2520 : 130) กล่าวไว้ว่า การสอนของครูเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่ครูจะนำเอาจุดหมายโครงสร้าง เนื้อหาสาระ วิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน

ซูโจ ศรีรัตน (2517 : 74) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาชีพไว้ว่า ครูที่สอนวิชาชีพจะต้องมีความรู้เรื่องวิชาชีพนั้น ๆ และมีความสามารถใกล้เคียงกับผู้ที่กำลังประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่ในตลาดแรงงาน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ ไพบุลย์ หังสพฤกษ์ (2528:32) ที่ว่า ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ครูช่างที่สอนในระดับวิทยาลัยจำเป็นต้องเก่งปฏิบัติ จึงสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักศึกษาได้

การนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่าย และบุคลากรที่สำคัญที่สุดคือครูผู้สอน จะเห็นได้ว่าครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุด ครูจึงต้องมีความรู้ และทำความเข้าใจกับหลักสูตรและการสอน เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและรวมถึงการวัดประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตรงตามจุดหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดประสบการณ์ทั้งหลายให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

สมิทร คุณานุกร (2520 : 137) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึงกระบวนการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ แนวทางการจัดกิจกรรมหรือการสอนย่อมแตกต่างกันตามสภาพและลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาวิชา ผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนและอุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม

ธงชัย สุววัฒน์เมฆินทร์ (2532 : 6) ให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งนั้น จำเป็นต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแผนการสอนว่ามีจุดหมายหรือมีจุดประสงค์ที่สำคัญอย่างไร ผู้สอนในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนควรจะได้พิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่เห็นว่าก่อให้เกิดความรู้หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดหมายหรือจุดประสงค์นั้น ๆ ได้ง่ายที่ รวดที่สุด ประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด

สันต์ ธรรมบำรุง (2521 : 162) กล่าวว่า วิธีสอนหรือกิจกรรมในการเรียน การสอนคือพฤติกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 421) ได้สรุปเกี่ยวกับ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางของความสนใจ โดยให้มีการศึกษา

นอกสถานที่ เป็นการศึกษาและการสังเกตสิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงในเรื่องที่สอนไปแล้ว

ประดินันท์ อุปรมัย (2532 : 80) กล่าวว่า การสอนและการแนะแนวการเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางในระบบการศึกษาทางไกล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะคิดให้ดีขึ้น และเพื่อช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสนใจ ความสามารถ ความถนัดของตนเอง รวมถึงนักเรียนได้เรียนรู้ถึงแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

สุธีระ ทานควนิช (2525 : 73) เห็นว่าการเรียนการสอนจะสมบูรณ์ตามหลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น ถ้าผู้สอนได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน สร้างประสบการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข รู้จักแก้ปัญหาของสังคมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ได้อย่างเหมาะสม

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 1-7) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่า บุคคลแต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องภูมิหลัง ประสบการณ์ ลักษณะนิสัย และรูปแบบของการเรียนรู้ ฉะนั้นในเรื่องการเรียนจึงควรให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน กิจกรรมที่เสริมให้การเรียนมีสมรรถภาพได้ส่วนหนึ่ง คือ การจัดหน่วยการเรียนการสอนสำเร็จรูป หรือ โมดูล เพราะ โมดูลการเรียนการสอน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งในโมดูลหนึ่ง ๆ จะมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง ผู้เรียนและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียนที่ถือกิจกรรมที่เด็กทำ และการสอนที่ถือกิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้ง 2 อย่างนี้ไปพร้อม ๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน

และโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสอน มีเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1. เทคนิคการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางของความสนใจ มีดังนี้
  - 1.1 การบรรยาย
  - 1.2 การใช้คำถาม
  - 1.3 การสาธิต
2. เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของความสนใจ มีดังนี้
  - 2.1 การใช้หนังสือเรียน
  - 2.2 การมอบหมายงานให้ทำ หรือการค้นคว้าด้วยตนเอง
  - 2.3 การให้ทำแบบฝึกหัด หรือการให้การบ้าน
  - 2.4 การอภิปรายกลุ่ม
  - 2.5 การให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง
  - 2.6 การศึกษานอกสถานที่

2.7 การแสดงบทบาทสมมติ

2.8 การทดลอง

ในแต่ละวิธีสอน หรือแต่ละเทคนิคการสอน มีกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. เทคนิคการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางของความสนใจ

การบรรยาย การใช้คำถาม และการสาธิต ซึ่งเป็นเทคนิควิธีหลักที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางนั้น โดยทั่วไป ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดและกระทำกิจกรรมการสอนเอง และครูส่วนใหญ่นิยมที่จะกระทำกิจกรรมดังกล่าวนี้ด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมการสอนเกี่ยวกับการบรรยาย การใช้คำถามและการสาธิตนั้น ครูผู้สอนไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้กระทำกิจกรรมเองเสมอไป แต่อาจจะมอบหมายให้ผู้เรียนด้วยกันกระทำก็ได้

2. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของความสนใจ

แม้เราจะยอมรับและเห็นตรงกันว่า ครูหรือผู้สอนเป็นตัวเอกของกิจกรรมการสอน เพราะเป็นผู้วางแผนและกำหนดกิจกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่จุดหมายปลายทางของการสอนก็คือการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ถ้าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนมุ่งหวังเอาไว้ ก็แสดงว่าผู้สอนประสบความสำเร็จในการสอน และเป็นที่ยอมรับกันว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น จะเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหรือสัมผัสกับสิ่งนั้น ๆ โดยตรง (active learning) ด้วยเหตุนี้ กิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของความสนใจ เช่น การใช้หนังสือเรียน การมอบหมายงานให้ทำ การให้ทำแบบฝึกหัด การอภิปรายกลุ่ม การเรียนด้วยตนเอง การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ การทดลอง และกิจกรรมอื่น ๆ

การสอนนั้นถึงแม้ว่าจะมีหลายวิธี แต่จะยึดถือเอาว่าวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุด และเลือกสอนเฉพาะวิธีนั้น ๆ ย่อมจะตัดสินใจไม่ได้ การสอนของครูในแต่ละรายวิชาต้องตัดสินใจเองว่า เมื่อใดควรจะใช้วิธีสอนใดและเมื่อใดควรจะใช้การสอนอีกวิธีหนึ่ง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการสอนเป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาวิธีสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียนมี 8 วิธีด้วยกัน คือ

1. การบรรยาย
2. การอภิปรายและซักถาม
3. การฝึกปฏิบัติ
4. การสอนโดยใช้วัสดุทัศนูปกรณ์
5. การแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง
6. การใช้ห้องทดลองและวิธีสืบสวน
7. การสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
8. การสอนโดยใช้บทบาทและสถานการณ์จำลอง

ผู้บริหารหรือครูใหญ่ เป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จะต้องวางนโยบายร่วมกับครูว่า นโยบายการเรียนการสอนในแต่ละปี และแต่ละวิชาจะเน้นหนักไปในรูปแบบใด เป้าหมายของการปรับปรุงการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง แล้วจึงจัดระบบงาน จัดตัวบุคคลแบ่งหน้าที่การทำงานให้ได้สัดส่วนกันและให้เหมาะสมกับความถนัดของครู ในระหว่างดำเนินการเรียนการสอน ฝ่ายบริหารจะต้องทำหน้าที่บริการ (Service) แก่ครูในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน (ซำรง บัวศรี, 2509 : 235-237)

เมธี ปิลาณานนท์ (2524 : 56) กล่าวว่า วิธีการสอนที่นับวันจะยิ่งมีความสำคัญและได้รับการส่งเสริมมากขึ้นทุกวัน คือการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาวิธีการเรียน รู้จักคิดหาวิธีการเรียนรู้หรือหาความรู้และวิธีการที่ทำให้มีความคิดในการที่จะซักถามและอภิปรายร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ครูสมัยใหม่ จึงควรมีทักษะเบื้องต้นในการสอน 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. มีความสามารถที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนในชั้นอภิปรายร่วมกัน
2. มีทักษะในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสนใจ ความต้องการ และความสามารถเฉพาะตน ของนักเรียนเป็นหลัก
3. มีทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนและการผลิต หรือจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนของตนเองขึ้นใช้
4. มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้อย่างต่าง ๆ เป็นรายบุคคลของนักเรียน และหาแนวทางการปฏิบัติตัวให้แก่ผู้เรียน โดยครูต้องใช้เทคนิคจะสร้างแรงเสริมในแง่บวกให้แก่ผู้เรียน นั่นคือ จะต้องจัดนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งในการนี้จะเป็แรงเสริม โดยจะมีการแข่งขันกันและพร้อมกันนั้น ก็ได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

นอกจากนี้ยังมีสิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงอีกด้วย คือ

1. จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน (Instructional Objectives)
  2. พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน (Entering Behavior)
  3. วิธีดำเนินการเพื่อให้มีการเรียนการสอนขึ้น (Instructional Procedures)
  4. การติดตามผล การตรวจปรับและการประเมินผลจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก
- สำหรับการสอนวิชาชีพ มีความคล้ายคลึงกับการสอนวิชาสามัญด้านภาคทฤษฎี แต่จะแตกต่างกันด้านภาคปฏิบัติในการฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้จริง

Wagener และคนอื่น ๆ (1975 : 23) ได้เสนอว่า กระบวนการสอนภาคทฤษฎีแต่ละบทเรียน ควรแยกออกเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับ คือ

1. ให้ผู้เรียนสนใจปัญหา (Motivation) อาจารย์เป็นผู้ยกตัวอย่างปัญหาเพื่อท้าทายความคิดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้
2. ให้เนื้อหาหรือสิ่งบอกกล่าว (Information) ตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน เพื่อนำสิ่งบอกกล่าวนั้นมาแก้ปัญหา โดยยึดหลักการปฏิบัติดังนี้

- 2.1 สอนจากสิ่งง่าย ๆ ไปหายาก
- 2.2 สอนจากสิ่งที่มองเห็นหรือทำการทดลองให้ไปสู่กฎเกณฑ์ นิยาม และหลักการ
- 2.3 สอนจากสิ่งที่ทราบแล้วไปยังสิ่งที่ไม่ทราบ
- 2.4 สอนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากที่สอน
3. ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด (Application) ฝึกแก้ปัญหาหลังจากได้เรียนรู้ในสิ่งที่สอนไปแล้ว
4. ต้องมีกระบวนการวัดผลสำเร็จ (Progress) เพื่อวัดว่าสิ่งที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหา หรือยังไม่เข้าใจในเรื่องใดบ้าง เพื่อจะได้ทำการตรวจปรับ (Feed-back) ให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์

บรรจง ชูสกุลชาติ (2528 : 10) ได้กล่าวถึงทิศทางของกระบวนการสอน ในการให้การศึกษเพื่ออาชีพว่า ให้ครูอาจารย์ ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนจากการเรียนรู้อย่างเดียว มาเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ จนเกิดทักษะและกิจนิสัยที่มั่นคง ปรับการเรียนการสอนจากการจดจำตามตำรา มาเป็นการเรียนการจัดการ มุ่งการเรียนการสอนให้มีทักษะในการสร้างการผลิตตลอดจนการให้บริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2526 : 2) ได้เน้นถึงเป้าหมายในการสอนอาชีวศึกษา เพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ไว้ 2 ประการ คือ

1. มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีและเป็นที่ยอมรับ
2. มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงทักษะการทำงานของตนเองให้ดีขึ้นระหว่างปฏิบัติงานให้มากที่สุด โดยให้ได้รับการฝึกหัดงานที่เพียงพอและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สนั่น สุมิตร (2528 : 22) ที่ว่า การจัดการอาชีวศึกษา จะต้องให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกงาน ได้ใช้เครื่องมือสำหรับฝึกงานอย่างแท้จริง เพราะเทคโนโลยีต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน ได้ก้าวหน้าขึ้นอีกมาก การผลิตคนจึงต้องเน้นหนักในเรื่องของคุณภาพและวินัยในการทำงาน นอกจากนี้ สมาน แสงมะลิ (2529 : 16) ให้ความสำคัญของการฝึกอาชีพของสถานศึกษาว่า ควรเน้นใน 3 เรื่อง คือ นิสัยและคุณธรรม มนุษย์สัมพันธ์ และทักษะด้านวิชาชีพ อีกทั้งยังได้เสนอแนะว่าการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพนั้นจะต้องคำนึงถึงได้ว่าสามารถฝึกอบรม โดยมีระบบฝึกงานเช่นเดียวกันกับภาคเอกชนได้หรือไม่ หรือเข้าฝึกงานในระบบที่เรียกว่า โรงเรียน - โรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานที่เป็นอยู่จริง ด้วยวิธีการดังกล่าวที่จะทำให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

สวาสดี ไชยคุณา (2528 : 28-29) ให้ทัศนะว่า หลักการสอนวิชาชีพก็คือ การเรียนวิชาสามัญเป็นพื้นฐาน แล้วเน้นหนักด้านวิชาชีพ หล่อหลอมให้นักเรียนเข้าใจในการประกอบอาชีพ เน้นในเรื่องการฝึกหัดทำด้วยมือ มีการฝึกงานในโรงงานหรือโรงฝึกงาน เพื่อปรับนิสัยใจคอพื้นฐานความรู้ลึกของผู้เรียนให้คุ้นเคยกับสภาพที่ต้องไปอยู่ในสถานประกอบการจริง

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2526 : 2) ได้กล่าวถึงเป้าหมายในการสอนอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งเน้นหนักที่จะให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไว้ 2 ประการ คือ

1. มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีและเป็นที่ยอมรับ
2. มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงทักษะการทำงานของตนเองให้ดีขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน

ดังนั้น ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติให้ใกล้เคียงสภาพเป็นจริงในโลกของการทำงาน (World of work) ให้มากที่สุด และการมุ่งให้นักเรียนปรับปรุงทักษะ สิ่งสำคัญคือ ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกงานที่เพียงพอและถูกต้อง

การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาวิชาที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ ฉะนั้นการฝึกหัดหรือการปฏิบัติจริง ในแหล่งประกอบการทางอาชีพในท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง ที่จะทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริง การสอนวิชาชีพแต่ละสาขาในโรงเรียนอาชีวศึกษา ก็เพื่อที่จะให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการอาชีพนั้น ๆ โดยเฉพาะ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจัดหาแหล่งประกอบการที่อยู่ใกล้โรงเรียนที่สุด ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังทั้งนี้ต้องให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งตัวนักเรียนเอง และแหล่งประกอบการนั้นก็จะได้รับประโยชน์จากงาน เป็นการคัดเลือกคนเข้าทำงานได้ตามที่ต้องการ

ในปัจจุบันการใช้แหล่งความรู้ในท้องถิ่น กำลังได้รับการสนับสนุนจากนักการศึกษา แต่รัฐยังไม่มีมาตรการใด ๆ ที่จะให้แหล่งประกอบการต่าง ๆ สนับสนุน หรือช่วยเหลือการฝึกปฏิบัติของนักเรียน ดังที่

ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2541 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับจะต้องมีการทำงานร่วมกับชุมชนมากขึ้นกว่าเดิม แต่มีบทบาทที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ สถานศึกษามีบทบาทในการให้บริการการศึกษาตามปกติ แต่บทบาทในการจัดการและบริหารการศึกษาของบุคลากรของรัฐจะปรับเปลี่ยนไป โดยจะให้การสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการและบริหารการศึกษามากขึ้น”

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ประกอบด้วยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ ซึ่งได้แก่ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การฝึกงานของนักศึกษา การแนะแนว และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น

2.2.3.2 การวัดผลและประเมินผล

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น สิ่งที่จะขาดไม่ได้ในการบริหารงานวิชาการ คือ การวัดผลและประเมินผล เพราะเมื่อมีการจัดการศึกษา มีการดำเนินการสอน การประเมินผลจึงต้องมีอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ครูและนักศึกษาได้รู้ว่าแนวคิดหรือวิธีการของตน ตลอดจน การปฏิบัติการตามแนวคิดนั้น ๆ เป็นอย่างไร ดำเนินไปถึงขั้นไหนแล้วเพียงใด การประเมินผลการเรียนการสอน

จึงต้องมีทุกยุคทุกสมัย จะต่างกันตรงวิธีการที่จะประเมินเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากการประเมินผล ครูสามารถนำผลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 138) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการศึกษา ว่ามีคำใช้อยู่ 2 คำ คือ คำว่า การวัดผล (Measurement) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งทั้ง 2 คำ มีความหมายต่างกัน การวัดผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐาน อันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ส่วนการประเมินผลเน้นการกำหนดค่าหรือราคา (Value Judgement) จากคะแนน ที่เราได้รับจากการวัด

ชวาล แพร์ตกุล (2516 : 108) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า คือการ นำเอาข้อมูลหรือผลต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผลมาประเมินค่า หรือตีราคาอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งจะต้องใช้ วิจารณ์ญาณ (Judgement) ของผู้ที่ประเมินค่าด้วย จึงสรุปได้ว่า ดีเลวอย่างไร เช่น เรานำคะแนน ที่ได้จากการสอนมาประเมินค่าออกมาว่า ได้เกรด A, B หรือ C หรือสอบได้ สอบตก

มรรดล สุขปิติ (2529 : 4) ได้ให้ความหมายการวัดผล และการประเมินผลการศึกษาไว้ดังนี้ การวัดผลการศึกษา หมายถึง ขบวนการในการกำหนดตัวเลข หรือคะแนน หรือ สัญลักษณ์อื่นใด เพื่อแทนปริมาณหรือคุณภาพของพฤติกรรมแต่ละด้านที่เจริญก้าวหน้าในตัว นักเรียน ทั้งนี้ย่อมต้องอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการที่เหมาะสม และการประเมินผลการศึกษา หมายถึง ขบวนการในการตัดสินใจลงสรุปคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมที่เจริญก้าวหน้าในตัว นักเรียนว่า มีคุณค่าเพียงพอหรือไม่ หรือมีคุณภาพดีระดับใด ทั้งนี้ย่อมต้องอาศัยเกณฑ์อย่างใด อย่างหนึ่งเป็นหลักในการเปรียบเทียบ

ส. วาสนา ประवालพฤษ์ (2539 : 125-127) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัด การประเมินผล ไว้ดังนี้ การที่เราตีความหมายตามผลการสอบว่านักเรียนคนนี้จบการศึกษาด้วย คะแนนสูงเป็นคนเก่งนั้น สามารถรับประกันได้ไหมว่าเขาจะประสบความสำเร็จในชีวิต ตามระดับ ความรู้ของเขาแต่เราไม่สามารถจะบอกได้ว่าเขามีความคิดความอ่านในการแก้ปัญหาในชีวิต ประจำวันได้ดีเพียงใด สิ่งเหล่านี้มักจะวัดไม่ได้ด้วยแบบทดสอบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่ถ้าครุมี รายงานหรือหลักฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนในขณะนี้ เช่น แฟ้มสะสมงานที่บ้านพัก การ ปฏิบัติงาน การรายงานหรือการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดช่วงเวลา ในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ (Portfolio) อันจะสะท้อนให้เห็นภาพของนักเรียนคนนั้น ๆ และในช่วงเวลา ต่าง ๆ จะต้องมีการวัดผลสอดแทรกไปด้วย ซึ่งการวัดนี้จะมีลักษณะให้ผู้เรียนได้ขบคิดและแก้ ปัญหาโดยใช้ความรู้ที่เรียนมาผสมผสานกัน เพื่อแก้ปัญหานั้นในสภาพที่คล้ายจริงที่สุด (Authentic Performance Assessment) ซึ่งเน้นที่จะวัดตัวผู้เรียนทั้งหมดในสภาพแวดล้อมที่เขาจะดำเนินชีวิต อยู่เพื่อคาดคะเน (inferential) เอาว่าเมื่อเขาไปดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมแล้ว เขาจะมีโอกาสอยู่รอด ตามสภาวะของเขามากน้อยเพียงใด

กรมอาชีวศึกษา มีแนวโน้มปฏิรูปการวัด การประเมินผล ซึ่งในแนวดังกล่าว การวัดผลและประเมินผลจะช่วยให้เกิดประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู ทำให้ครูทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน นักเรียนจะได้ทราบว่าตนเองเก่งอ่อนอย่างไร และครูก็จะทราบว่าเด็กคนไหนเก่ง จะได้แก้ไขปรับปรุงเป็นราย ๆ ไป
3. เพื่อปรับปรุงการบริหารในโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอนและบันทึกการสอนที่นำมาสู่ภาคปฏิบัติประสบกับปัญหาอย่างไร ตรงไหนที่ควรแก้ไข หรือพัฒนาต่อไป
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบ และเป็นหลักฐานให้ผู้ปกครองได้ทราบ

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การวัดผลการประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการที่ครูใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลของการเรียน หรือระดับคะแนนของรายวิชา เป็นการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องที่สำคัญและจำเป็นที่สุด เพื่อดูว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีข้อดีข้อเสียอย่างไร จะสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่เพื่อผู้บริหารจะได้นำผลนั้นมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อดำเนินงานในครั้งต่อไป และหน้าที่ของผู้บริหารในการวัดผลและประเมินผล คือ กำหนดนโยบายวางแผนปฏิบัติในการวัดผล การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการวัดผล การกำหนดเกณฑ์และระยะเวลาการมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินการวัดผล การนำผลที่ได้จากการวัดมาวิเคราะห์ มาประเมินผล แต่จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพและการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ของประพิศ แสงสว่าง (2539 : 185) กลับพบว่า ทั้งผู้บริหารและ ครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการจัดอบรมวิธีการวิเคราะห์ข้อสอบ อบรมวิธีการออกข้อสอบและการทดสอบทักษะมาตรฐานภาคปฏิบัติของนักศึกษา วิทยาลัยยังไม่มีการจัดทำ และ “การวิเคราะห์ข้อสอบวิทยาลัยปฏิบัติน้อย” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ สุหร่ายคิมหันต์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า “การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารข้อสอบภายในวิทยาลัย อยู่อันดับสุดท้าย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา” ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดตามลำดับดังนี้

3.1 ประชากร

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรทั้งสิ้น 1,214 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะบริหารธุรกิจ หัวหน้าแผนกสาขาวิชาพาณิชยกรรม ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานศึกษาละ 4 คน จำนวน 5 เขตอาชีวศึกษาภาค ดังนี้

อาชีวศึกษาภาคกลาง และ กทม.	จำนวน 10 แห่ง	จำนวนประชากร 40 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออก	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนประชากร 20 คน
อาชีวศึกษาภาคเหนือ	จำนวน 9 แห่ง	จำนวนประชากร 36 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 8 แห่ง	จำนวนประชากร 32 คน
อาชีวศึกษาภาคใต้	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนประชากร 20 คน
รวม เขตอาชีวศึกษาภาค	จำนวน 5 เขต	จำนวนประชากร 148 คน

2. ครู-อาจารย์ ได้แก่ ครูอาจารย์ที่สอนสาขาวิชาพาณิชยกรรม ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 5 เขตอาชีวศึกษาภาค ดังนี้

อาชีวศึกษาภาคกลาง และ กทม.	จำนวน 10 แห่ง	จำนวนประชากร 347 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออก	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนประชากร 120 คน
อาชีวศึกษาภาคเหนือ	จำนวน 9 แห่ง	จำนวนประชากร 228 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 8 แห่ง	จำนวนประชากร 227 คน
อาชีวศึกษาภาคใต้	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนประชากร 144 คน
รวม เขตอาชีวศึกษาภาค	จำนวน 5 เขต	จำนวนประชากร 1,066 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะบริหารธุรกิจ และหัวหน้าแผนกสาขาวิชาพาณิชยการ เป็นการสุ่มแบบเจาะจง สถานศึกษาละ 4 คน จำนวน 37 แห่ง ดังนี้

อาชีวศึกษาภาคกลาง และ กทม.	จำนวน 10 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออก	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน
อาชีวศึกษาภาคเหนือ	จำนวน 9 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 36 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 8 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 32 คน
อาชีวศึกษาภาคใต้	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน
รวม เขตอาชีวศึกษาภาค	จำนวน 5 เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 148 คน

2. ครู-อาจารย์ ได้แก่ ครูอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง ดังนี้ โดยใช้สูตรของ Taro Yamance (อ้างใน เพ็ญแข แสงแก้ว. 2538 : 59)

- เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงนำไปหาอัตราส่วน ว่าแต่ละสถานศึกษาจะใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนเท่าใด ด้วยการใช่วิธีบัญญัติไตรยางศ์

- จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา นำมาหาอัตราส่วนว่าแต่ละแผนกวิชาในสาขาวิชาพาณิชยการ ควรมีกกลุ่มตัวอย่างเท่าใด ด้วยวิธีบัญญัติไตรยางศ์

อาชีวศึกษาภาคกลาง และ กทม.	จำนวน 10 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 95 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออก	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 33 คน
อาชีวศึกษาภาคเหนือ	จำนวน 9 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 62 คน
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวน 8 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 62 คน
อาชีวศึกษาภาคใต้	จำนวน 5 แห่ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 39 คน
รวม เขตอาชีวศึกษาภาค	จำนวน 5 เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 291 คน

ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ข้อมูลกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
ปีการศึกษา 2539)

ชื่อสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู-อาจารย์ ประเภทวิชา พาณิชยกรรม	ผู้บริหาร	ครู-อาจารย์ ประเภทวิชา พาณิชยกรรม
<u>อาชีวศึกษาภาคกลาง และกทม.</u>				
(จำนวน 10 สถานศึกษา)				
1. วิทยาลัยพาณิชยกรรมธนบุรี	4	65	4	18
2. วิทยาลัยพาณิชยกรรมเขตพูน	4	48	4	13
3. วิทยาลัยพาณิชยกรรมบางนา	4	53	4	15
4. วิทยาลัยพาณิชยกรรมอินทราชัย	4	30	4	8
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออง	4	26	4	7
6. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	4	30	4	8
7. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม	4	21	4	6
8. วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี	4	23	4	6
9. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี	4	32	4	9
10. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี	4	19	4	5
รวม	40	347	40	95
<u>อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>				
(จำนวน 5 สถานศึกษา)				
1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา	4	24	4	7
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี	4	22	4	6
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี	4	21	4	6
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา	4	30	4	8
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี	4	23	4	6
รวม	20	120	20	33
<u>อาชีวศึกษาภาคเหนือ</u> (จำนวน 9 สถานศึกษา)				
1. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์	4	32	4	9
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก	4	32	4	9
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาบึงพระพิษณุโลก	4	27	4	7
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย	4	16	4	4
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์	4	19	4	5
6. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย	4	22	4	6
7. วิทยาลัยพาณิชยกรรมเชียงใหม่	4	29	4	8

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู-อาจารย์ ประเภทวิชา พาณิชยกรรม	ผู้บริหาร	ครู-อาจารย์ ประเภทวิชา พาณิชยกรรม
8. วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่	4	23	4	6
9. วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง	4	28	4	8
รวม	36	228	36	62
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จำนวน 8 สถานศึกษา)				
1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น	4	35	4	10
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย	4	20	4	5
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี	4	29	4	8
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม	4	21	4	6
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด	4	23	4	6
6. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี	4	34	4	9
7. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา	4	35	4	10
8. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์	4	30	4	8
รวม	32	227	32	62
อาชีวศึกษาภาคใต้ (จำนวน 5 สถานศึกษา)				
1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี	4	30	4	8
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช	4	30	4	8
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา	4	25	4	7
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี	4	22	4	6
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต	4	37	4	10
รวม	20	144	20	39
รวม	148	1,066	148	291

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด (Questionnaire) เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมสาขาวิชาพาณิชยกรรม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างคำถาม โดยใช้แนวคิดของ สุมิตร คุณานุกร เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งกล่าวไว้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ต้องประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา
3. การสอนของครูอาจารย์

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) โดยกำหนดน้ำหนักเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรน้อยที่สุด

3.4 วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ “การใช้หลักสูตร” เรื่อง การแปลงหลักสูตรสู่การสอน การจัดปัจจัยและสถานที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษา และการสอนของครู
2. ศึกษาแบบสอบถามของ เลขา คมเสวต (2539 : ภาคผนวก) ทองพูน กิ่งนาค (2533 : ภาคผนวก) ปัญญา ผิวเกลี้ยง (2538 : ภาคผนวก) และประมวล ทบบัณฑิต (2539 : ภาคผนวก) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ร่างแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน ดังรายละเอียดในหัวข้อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แนะนำ และปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ
  1. ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ ผู้อำนวยการนิเทศด้านการฝึกอบรม
สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
  2. นางสิริรักษ์ รัชชานติ หัวหน้างานฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา

3. นางวันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอี่ยมละออ
4. นางสาวหทัยทิพย์ วิมประภาพรกุล	หัวหน้างานวัดผล-ประเมินผล วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเชิงเทรา
5. นางสาวยุภา ชื่นบาน	อาจารย์สอนภาษาไทยโรงเรียน บ้านท่าข้ามตั้งตรงจิตร 10 ฯ
5. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเป็นขั้นสุดท้าย
6. หลังจากแก้ไขปรับปรุงอย่างละเอียดแล้ว เพื่อให้แบบสอบถามชุดนี้มีความเชื่อมั่น (Reliability) สำหรับการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู-อาจารย์ที่สอนสาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ และวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี แห่งละ 10 คน โดยให้ผู้บริหารตอบแห่งละ 4 คน ครู-อาจารย์แห่งละ 6 คน รวม 30 คน
7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Combach ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน ดังนี้
ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	เท่ากับ .68
ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา	เท่ากับ .91
ด้านการสอนของครูอาจารย์	เท่ากับ .93
และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	เท่ากับ .95
8. ได้นำแบบสอบถามด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเพียง .68 ไปปรับปรุง และนำไปทดลองใช้ใหม่อีกครั้ง
9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เรื่อง การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. บันทึกรายชื่อหน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงกรมอาชีวศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้ง 37 แห่ง

2. นำหนังสือเสนอต่อกรมอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วนำเสนอต่อ กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทุกแห่ง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม และซองบรรจุแบบสอบถาม พร้อมปิดแสตมป์จำหน่ายของ ถึงผู้วิจัย ส่งถึงวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้ง 37 แห่ง และกำหนดขอให้ส่งคือผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ภายใน 2 สัปดาห์ หลังจากได้รับแบบสอบถาม

4. กรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อสอบถาม ห่างกันครั้งละ 2 สัปดาห์ จนได้รับครบ 37 แห่ง

5. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับ จำนวน 402 ฉบับ เป็นแบบสอบถามของผู้บริหาร จำนวน 129 ฉบับ ของครูอาจารย์ จำนวน 273 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง แล้วจึง ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

ลำดับ	ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ได้รับคืน	จำนวนแบบสอบ ถามที่สมบูรณ์	คิดเป็นร้อยละ
1	ผู้บริหาร	148	129	129	87.16
2	ครู-อาจารย์	291	273	273	93.81
	รวม	439	402	402	91.57

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ จำนวน 402 ฉบับ

2. ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3. ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย (Means) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยทำเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน แล้วนำเสนอในรูปของตาราง พร้อมคำบรรยาย ประกอบ

สำหรับเกณฑ์วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของข้อมูลใช้เกณฑ์ของ Likert ดังนี้

4.50 - 5.00	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมสาขาวิชาพาณิชยกรรม
ของผู้บริหารกับครู-อาจารย์ ใช้ค่าสถิติ t-test

3.7 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติขั้นพื้นฐาน

1.1 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Means)

1.3 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

- ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของ 2 กลุ่ม ใช้ t-test

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences /

Personal Computer Plus) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการ “ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา” โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 37 แห่ง

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยจำแนกตาม เพศ และ ตำแหน่ง โดยแสดงรายละเอียดในรูปของจำนวน และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไป และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ และ ตำแหน่ง

ข้อมูลทั่วไป	n = 402	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	44	10.94
หญิง	358	89.05
รวม	402	100.00
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	129	32.09
ครู-อาจารย์	273	67.91
รวม	402	100.00
เขตอาชีวศึกษาภาค		
อาชีวศึกษาภาคกลางและกทม.	127	31.60
อาชีวศึกษาภาคตะวันออก	48	11.94
อาชีวศึกษาภาคเหนือ	88	21.90
อาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	84	20.88
อาชีวศึกษาภาคใต้	55	13.68
รวม	402	100.00

จากตารางที่ 4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด จำนวน 402 คน จำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 10.94 เป็นหญิง จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 89.06

จำแนกตามตำแหน่ง เป็นผู้บริหาร จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.09 เป็นครู-อาจารย์ จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 67.91

จำแนกตามเขตอาชีวศึกษาภาค เขตอาชีวศึกษาภาคกลางและกทม. จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 เขตอาชีวศึกษาภาคตะวันออก จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.94 เขตอาชีวศึกษาภาคเหนือ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 เขตอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 20.88 และเขตอาชีวศึกษาภาคใต้ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.68

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยได้แสดงระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาพาณิชยการ ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์ ดังตารางที่ 4.2 – 4.5

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู- อาจารย์ และลำดับที่ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาพาณิชยการ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์

ด้าน	การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาพาณิชยการ	ผู้บริหารและครู-อาจารย์ (n = 402)			
		ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)	
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1	การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	3.38	.60	ปานกลาง	2
2	การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	3.07	.53	ปานกลาง	3
3	การสอนของครู-อาจารย์	3.48	.52	ปานกลาง	1
	รวม	3.24	.46	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้านเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้าน การสอนของครู-อาจารย์ ($\bar{X} = 3.48$) ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ($\bar{X} = 3.38$) และด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.07$)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็น และลำดับที่ของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

ข้อ	การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	ผู้บริหารและครู-อาจารย์ (n = 402)			
		ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)	
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1	ครูอาจารย์เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการ	3.57	.69	มาก	1
2	ครูอาจารย์เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา	3.53	.68	มาก	2
3	จำนวนเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการมีเพียงพอสำหรับให้บริการครูอาจารย์	2.92	.97	ปานกลาง	5
4	ครูอาจารย์จัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง	3.42	.90	ปานกลาง	4
5	ครูอาจารย์จัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน	3.43	.98	ปานกลาง	3
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.38	.60	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน จำนวน 5 ข้อ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครู-อาจารย์เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการ ($\bar{X} = 3.57$) และครู-

อาจารย์ เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.53$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ครู-อาจารย์จัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.43$) ครู-อาจารย์ จัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.42$) และจำนวนเอกสารหลักสูตรสาขาวิชา วิทยาลัยการมีเพียงพอสำหรับให้บริการครู-อาจารย์ ($\bar{X} = 2.92$)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็น และลำดับที่ของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา

ข้อ	การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	ผู้บริหารและครู-อาจารย์ (n = 402)			
		ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)	
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1	ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการในการจัดการเรียนการสอน	2.80	1.07	ปานกลาง	18
2	ครูอาจารย์ทราบตารางสอนของตนก่อนเปิดภาคเรียน	3.36	1.16	ปานกลาง	4
3	ครูอาจารย์ได้สอนวิชาที่ตนถนัด	3.80	.79	มาก	2
4	จำนวนคาบสอนเหมาะสมกับครูอาจารย์	3.09	.94	ปานกลาง	7
5	ครูอาจารย์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน	4.13	.77	มาก	1
6	ครูอาจารย์สอนในสาขาวิชาพาณิชยกรรม มีจำนวนเพียงพอ	3.16	.89	ปานกลาง	5
7	จำนวนนักเรียนเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน	3.02	.91	ปานกลาง	10
8	จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีความเหมาะสม	3.05	.90	ปานกลาง	8
9	การจัดห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน	2.99	.85	ปานกลาง	13
10	การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนมีความเหมาะสม	3.01	.86	ปานกลาง	12
11	วัสดุฝึก เครื่องมือในการเรียนภาคปฏิบัติมีความเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.89	.95	ปานกลาง	16
12	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนสอดคล้องกับ หลักสูตร	3.13	.86	ปานกลาง	6
13	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย	2.99	.87	ปานกลาง	14
14	วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี	3.03	.80	ปานกลาง	9
15	ครูอาจารย์มีความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์	3.41	.75	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ในสถานศึกษา	ผู้บริหารและครู-อาจารย์ (n = 402)			
		ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)	
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
16	วิทยาลัยได้จัดหนังสือ ตำรา ไว้บริการครูอาจารย์ และนักศึกษาได้ตรงตามหลักสูตร	2.90	.89	ปานกลาง	15
17	จำนวนหนังสือ ตำรา เอกสาร สาขาวิชาพณิชยการ มีเพียงพอสำหรับให้ครูอาจารย์และนักศึกษา ค้นคว้า	2.84	.86	ปานกลาง	17
18	ครูอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้เขียนตำราเพื่อใช้ประกอบการสอน	3.02	.95	ปานกลาง	11
19	วิทยาลัยมีสื่อการสอนบริการครูอาจารย์อย่างเพียงพอ	2.68	.83	ปานกลาง	21
20	ครูอาจารย์มีความรู้เรื่องการผลิตสื่อการสอน	2.79	.80	ปานกลาง	19
21	มีสถานที่ที่เหมาะสมในการเก็บรักษาสื่อการสอน	2.63	.83	ปานกลาง	22
22	ครูอาจารย์นำสื่อการสอนไปใช้ได้สะดวก	2.71	.86	ปานกลาง	20
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.07	.53	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ในสถานศึกษา จำนวน 22 ข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับแรก คือ ครู-อาจารย์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน ($\bar{X} = 4.13$) ครู-อาจารย์ได้สอนวิชาที่ตนเองถนัด ($\bar{X} = 3.80$) และครู-อาจารย์มีความรู้เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.41$) ส่วนระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยจากลำดับสุดท้ายไปหามาก จำนวน 3 ลำดับ ซึ่งอยู่ระดับปานกลาง คือมีสถานที่ที่เหมาะสมในการเก็บรักษาสื่อการสอน ($\bar{X} = 2.63$) วิทยาลัยมีสื่อการสอนบริการครู-อาจารย์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 2.68$) และครู-อาจารย์นำสื่อไปใช้ได้สะดวก ($\bar{X} = 2.71$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นและลำดับที่ของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการสอนของครู-อาจารย์

ข้อ	การสอนของครู-อาจารย์	ผู้บริหารและครู-อาจารย์ (n = 402)			
		ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)	
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1	ครูอาจารย์มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ในสาขาวิชาพาณิชยกรรม	3.82	.60	มาก	2
2	ครูอาจารย์มีวิธีสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม	3.62	.67	มาก	6
3	ครูอาจารย์สาขาวิชาพาณิชยกรรม สอนวิชาทฤษฎีได้สัมพันธ์กับวิชาปฏิบัติ	3.76	.63	มาก	3
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.21	.87	ปานกลาง	11
5	ครูอาจารย์ได้ปฐมนิเทศเกี่ยวกับรายละเอียดการเรียนการสอนแก่นักเรียนก่อนเรียน	3.59	.79	มาก	7
6	ครูอาจารย์มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับวิธีสอนวิชาสาขาพาณิชยกรรม	3.27	.88	ปานกลาง	9
7	ครูอาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนในกระบวนการเรียนการสอน	3.11	.77	ปานกลาง	13
8	ครูอาจารย์ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	3.23	.74	ปานกลาง	10
9	ครูอาจารย์มีความรู้เรื่องการวัดผลการประเมินผล	3.64	.73	มาก	5
10	ครูอาจารย์มีการวัดผล ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ	3.74	.69	มาก	4
11	ครูอาจารย์มีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างยุติธรรม	3.87	.67	มาก	1
12	ครูอาจารย์มีความสามารถเขียนข้อทดสอบที่ได้มาตรฐาน	3.40	.75	ปานกลาง	8
13	ครูอาจารย์มีความสามารถวิเคราะห์ข้อสอบสาขาวิชาพาณิชยกรรม	3.12	.81	ปานกลาง	12
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.49	.52	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ด้านการสอนของครู-อาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการสอนของครู-อาจารย์ จำนวน 13 ข้อ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ ระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับแรก คือ ครู-อาจารย์มีเกณฑ์ การให้คะแนนอย่างยุติธรรม ($\bar{X} = 3.87$) ครู-อาจารย์มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ในสาขาวิชาพาณิชยการ ($\bar{X} = 3.82$) และครู-อาจารย์สาขาพาณิชยการสอนวิชาทฤษฎีได้สัมพันธ์กับวิชาปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.76$) ส่วนความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยจากลำดับสุดท้ายไปหามาก จำนวน 3 ลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครู-อาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนในกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.11$) ครู-อาจารย์มีความสามารถวิเคราะห์ข้อสอบสาขาวิชาพาณิชยการ ($\bar{X} = 3.12$) และนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.21$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยได้แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์ ดังตารางที่ 4.6 – 4.9

ตารางที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตร ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์

ด้าน	การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ	ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน	3.52	.59	3.31	.59	3.43*
2	การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	3.33	.51	2.94	.49	7.34*
3	การสอนของครูอาจารย์	3.58	.48	3.45	.54	2.26*
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.43	.45	3.15	.45	5.92*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับ ครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านการแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์ แสดงว่าความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ แตกต่างกันทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐาน

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชา พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

ข้อ	การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ครูอาจารย์เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร สาขาวิชาพาณิชยการ	3.71	.70	3.51	.68	2.78*
2	ครูอาจารย์เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใน สถานศึกษา	3.71	.67	3.46	.67	3.52*
3	จำนวนเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการ มีเพียงพอสำหรับให้บริการครูอาจารย์	3.20	1.03	2.78	.92	4.14*
4	ครูอาจารย์จัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง	3.49	.89	3.39	.91	1.00
5	ครูอาจารย์จัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน	3.50	.99	3.40	.98	1.03
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.52	.59	3.31	.59	3.43*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ด้านการแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตาม สมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารแตกต่างจากความคิดเห็นของ ครู-อาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องครู-อาจารย์เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร สาขาวิชาพาณิชยการ ครู-อาจารย์เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา และจำนวน เอกสารหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการมีเพียงพอสำหรับให้บริการครู-อาจารย์ ส่วนความคิดเห็น

ของผู้บริหารและครู-อาจารย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญในเรื่องการจัดทำแผนการสอน
อย่าง ต่อเนื่องและครู-อาจารย์จัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชา
พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ใน
สถานศึกษา

ข้อ	การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการในการจัดตารางสอน	3.28	1.01	2.57	1.02	6.54*
2	ครูอาจารย์ทราบตารางสอนของตนก่อนเปิด ภาคเรียน	3.79	1.02	3.16	1.17	5.24*
3	ครูอาจารย์ได้สอนวิชาที่ตนถนัด	4.05	.76	3.68	.78	4.42*
4	จำนวนคาบสอนเหมาะสมกับครูอาจารย์	3.27	.99	4.07	.91	2.64*
5	ครูอาจารย์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษ นอกเหนือจากการสอน	4.27	.67	3.17	.81	2.45*
6	ครูอาจารย์สอนในสาขาวิชาพาณิชยกรรมมีจำนวน เพียงพอ	3.17	.81	2.97	.92	.02
7	จำนวนนักเรียนเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน	3.12	.93	2.99	.90	1.58
8	จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีความเหมาะสม	3.18	.91	2.88	.89	1.94
9	การจัดห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน	3.22	.90	2.86	.81	3.76*
10	การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนมี ความเหมาะสม	3.31	.84	2.70	.84	5.02*
11	วัสดุฝึก เครื่องมือในกาเรียนภาคปฏิบัติมีความ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.29	.87	2.98	.92	6.11*
12	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนสอดคล้อง กับ หลักสูตร	3.45	.82	2.85	.84	5.28*
13	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย	3.27	.83	2.87	.86	4.65*
14	วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี	3.36	.68	3.30	.80	5.93**
15	ครูอาจารย์มีความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์	3.64	.64	2.79	.78	4.38*

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา	ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
16	วิทยาลัยได้จัดหนังสือ ตำรา ไว้บริการครู อาจารย์ และ นักศึกษาได้ตรงตามหลักสูตร	3.12	.92	2.73	.86	3.53*
17	จำนวนหนังสือ ตำรา เอกสาร สาขาวิชา พันธชยการมีเพียงพอสำหรับให้ครูอาจารย์ และนักศึกษาค้นคว้า	3.08	.90	2.73	.82	3.86*
18	ครูอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้เขียนตำรา เพื่อใช้ประกอบการสอน	3.42	.89	2.84	.93	5.97*
19	วิทยาลัยมีสื่อการสอนบริการครูอาจารย์อย่าง เพียงพอ	2.99	.78	2.53	.82	5.30*
20	ครูอาจารย์มีความรู้เรื่องการผลิตสื่อการสอน	3.03	.74	2.68	.80	4.18*
21	มีสถานที่ที่เหมาะสมในการเก็บรักษาสื่อ การสอน	2.91	.87	2.51	.78	4.65*
22	ครูอาจารย์นำสื่อการสอนไปใช้ได้ สะดวก	3.04	.88	2.57	.80	5.33*
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.33	.51	2.94	.49	7.34*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู-อาจารย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง 19 ข้อ ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียง 3 ข้อ คือ ครู-อาจารย์สอนในสาขาวิชาพาณิชยการ มีจำนวนเพียงพอ จำนวนนักเรียนเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการสอนของครู-อาจารย์

ข้อ	การสอนของครู-อาจารย์	ผู้บริหาร (n = 129)		ครู-อาจารย์ (n = 273)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ครูอาจารย์มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ในสาขาวิชาพาณิชยกรรม	3.91	.51	3.78	.63	2.04*
2	ครูอาจารย์มีวิธีสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม	3.60	.61	3.63	.70	.51
3	ครูอาจารย์สาขาวิชาพาณิชยกรรม สอนวิชาทฤษฎีได้สัมพันธ์กับวิชาปฏิบัติ	3.80	.56	3.74	.66	.87
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.29	.81	3.17	.90	1.31
5	ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับรายละเอียดการเรียนการสอนแก่นักเรียนก่อนเรียน	3.64	.73	3.57	.82	.76
6	ครูอาจารย์มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับวิธีสอนวิชาสาขาพาณิชยกรรม	3.46	.79	3.19	.91	2.82*
7	ครูอาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนในกระบวนการเรียนการสอน	3.26	.72	3.04	.78	2.70*
8	ครูอาจารย์ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	3.43	.67	3.14	.76	3.77*
9	ครูอาจารย์มีความรู้เรื่องการวัดผลการประเมินผล	3.78	.68	3.57	.75	2.73*
10	ครูอาจารย์มีการวัดผล ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ	3.88	.61	3.67	.72	2.90*
11	ครูอาจารย์มีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างยุติธรรม	3.88	.61	3.87	.70	.06
12	ครูอาจารย์มีความสามารถเขียนข้อทดสอบที่ได้มาตรฐาน	3.43	.75	3.39	.76	.47
13	ครูอาจารย์มีความสามารถวิเคราะห์ข้อสอบสาขาวิชาพาณิชยกรรม	3.16	.73	3.11	.84	.56
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	.48	3.45	.54	2.26*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับ ครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการสอนของครู-อาจารย์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 ข้อ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 7 ข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวโดยสรุปถึงสาระสำคัญของการวิจัยทั้งหมด โดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ แตกต่างกัน

5.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะบริหารธุรกิจ และหัวหน้าแผนก จำนวน 148 คน เป็นครู-อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยการ ประกอบด้วยสาขาการบัญชี การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ และบริหารธุรกิจโรงแรม จำนวน 291 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ และโดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย แล้วนำไปขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ได้ทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหารและครู-อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cornbach ที่ระดับ .95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้รับหนังสือจากกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา ถึงสถานศึกษาในสังกัด ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลแล้ว จึงส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ถึงวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้ง 37 แห่ง พร้อมสอดซองผนึกแถมปีสำหรับให้แต่ละวิทยาลัยส่งกลับถึงผู้วิจัย ภายใน 2 สัปดาห์ สำหรับวิทยาลัยที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดตามจนได้ครบ จำนวน 37 แห่ง ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 402 ฉบับ จากจำนวน 439 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.57 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยจำนวนและค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น และการจัดอันดับตามความมากน้อย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์เกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบที่ t-test

5.1.4 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 129 คน กลุ่มครู-อาจารย์ จำนวน 273 คน ทั้งกลุ่มผู้บริหารและครู-อาจารย์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุราชการตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และครู-อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้สอนวิชาการบัญชี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ พบว่า ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ พบว่า แตกต่างกันทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานคือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และด้านการสอนของครู-อาจารย์ ความคิดเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของครู-อาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ

(1) ครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบเดิม คือ การบรรยาย ซึ่งไม่ใช่วิธีการให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และครูยังใช้สื่อการเรียนการสอนไม่มากนัก ดังที่ ณรงค์ นิตยาพร (2541 : 33) ได้ให้ข้อคิดที่เกี่ยวกับครูไว้ว่า “คุณสมบัติของครู-อาจารย์ที่มีอยู่ขาดคุณภาพ โดยเฉพาะครูประจำการอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เนื่องจากขาดครู-อาจารย์ ทำให้นุ้กลางกรน้อย แต่ต้องทำงานหนัก ขาดโอกาสไปอบรมพัฒนา นอกจากนี้ ครู-อาจารย์ขาดจรรยาบรรณ จิตสำนึกเกี่ยวกับการสอน ปัจจุบันมีครูที่สอนเชิงพาณิชย์จำนวนมาก และการเรียนการสอนเป็นท่องจำมากกว่า” (2) อาจเป็นเพราะวิทยาลัยมีเอกสารไว้บริการครู-อาจารย์ยังไม่เพียงพอ กล่าวคือ การจัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารวิชาการ เอกสารอ้างอิง ไว้ให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้า รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเขียนตำราประกอบการสอน เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่วิทยาลัยควรให้การสนับสนุน อาจารย์ผู้สอนจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการในเนื้อหาที่ตนต้องรับผิดชอบสอน แม้ครูผู้สอนจะมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการที่ตนสอนอยู่เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่เนื้อหาวิชาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา การติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการในตัวเนื้อหาที่ตนสอนจึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น และโดยปกติเรื่องการจัดหนังสือ ตำรา หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารมักมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของงานห้องสมุด แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องรับผิดชอบงานเอกสารมากมาย ทั้งตำรา หนังสือพิมพ์ ราชวัน ตลอดจนวารสารต่าง ๆ ทำให้อาจจัดหาเอกสารทางวิชาการได้ไม่ครบถ้วน ประกอบกับเอกสาร ตำราทางวิชาการยังมีผู้เขียนไว้ไม่มาก โดยเฉพาะด้านวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาวลัย ต้นวัฒนพงษ์ (2525 : 113) เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า “ปัญหาการบริหารวิชาการก็คือ ครูไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรมทางวิชาการ ขาดตำราเรียน หนังสือประกอบการค้นคว้า ขาดผู้แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการ” และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

สิทธิ สายหล้า (2530 : บทคัดย่อ) เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาคหกรรม ของวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า “ด้านหลักสูตร ข้อที่เป็นปัญหาอันดับหนึ่ง คือการผลิตหนังสือเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน และคู่มือครูไม่ทันตามความต้องการ” รวมทั้งสอดคล้องกับ ชวนชม คำหอมกุล (2527 : บทคัดย่อ) เรื่องการบริหารงานวิชาการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า “การจัดหาเอกสาร ตำรา หรือแหล่งวิชาที่จะให้ความรู้ มีปัญหา มากกว่าข้ออื่น” และ (3) อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารวิทยาลัยยังไม่มี การสนับสนุนให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยมีความสำคัญยิ่ง ต้องควรมีการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ การนำ การวิจัยนำหน้าการพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้การวิจัย ในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่นเดียวกับแนวทาง การศึกษาทั่วโลก ดังที่ วัลลภ กันทรัพย์ (2534 : 118) กล่าวไว้ว่า “การวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการหาคำตอบให้ได้ว่าเกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรในโครงสร้างระบบหลักสูตรนั้น ๆ กล่าวคือ การวิจัยจะทำให้ครูผู้สอนมองเห็นความสัมพันธ์ของภารกิจ องค์ประกอบต่าง ๆ ในโครงสร้างระบบหลักสูตร ทั้งในด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตได้ชัดเจน เพราะปัญหา ที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของระบบหลักสูตร อาจจะเกิดปัญหาที่ระดับปัจจัย ระดับกระบวนการ หรือระดับผลผลิต เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา” แต่ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาวิทยาลัยอาชีวศึกษาแทบจะไม่มี การวิจัยดังกล่าวเลย ดังนั้น ภาพลักษณ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนไป จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการ ที่เฉียบแหลม เป็นผู้วิวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตของสถานศึกษาในทางสร้างสรรค์ ไม่ใช่ ผู้บริหารที่มุ่งแต่งงานราชการหรืองานก่อสร้างเท่านั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครู-อาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู-อาจารย์อาจ ไม่ได้ศึกษาวิธีการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนให้เข้าใจดีพอ และอาจเป็นเพราะ แม้ผู้บริหารได้ สนับสนุนส่งเสริมให้มีการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน แต่ไม่ถึงกับเข้มงวดหรือวาง มาตรการเด็ดขาดสำหรับผู้ไม่ได้ปฏิบัติ บางวิทยาลัยจึงแทบไม่มีเอกสารหรือหลักฐานแสดงถึง การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนของครู-อาจารย์เลย และถึงแม้ว่าครู-อาจารย์จะ ได้มีการแปลง หลักสูตรไปสู่การสอนอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ได้รับการประเมินว่ามีความเข้าใจหรือ ได้ปฏิบัติอย่างมี ประสิทธิภาพเพียงใดในกระบวนการดังกล่าว

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก คือ ครู-อาจารย์เข้าใจในโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาพณิชยการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะก่อนที่จะมีการใช้หลักสูตรนี้ กรมอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องหลักสูตร จัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้แก่บุคลากร

ฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตร และหัวหน้างานวัดและประเมินผล ณ โรงแรมเอมบาสเตอร์ ซิตี้ และในเวลาต่อมากลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ดำเนินการประชุมครู-อาจารย์ในวิทยาลัย เพื่อชี้แจงรายละเอียดการนำหลักสูตรลงสู่กระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับรองลงมาคือ ครู-อาจารย์จัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง และทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน ซึ่งในการตรวจแผนการสอน โครงการสอน และบันทึกการสอนถือเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา เพื่อเป็นการประเมินว่าครู-อาจารย์มีความเข้าใจในการแปลหลักสูตรไปสู่การสอนระดับใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ครู-อาจารย์จัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง และครู-อาจารย์จัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประพิศ แสงสว่าง (2539 : 186) เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 ที่พบว่า ทุกวิทยาลัยมีการจัดทำแผนการสอน เพียงแต่วิทยาลัยขนาดใหญ่มีการจัดทำแผนการสอนเมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ส่วนวิทยาลัยขนาดเล็กจัดทำทุกต้นปีการศึกษา วิทยาลัยขนาดเล็กมีการกำหนดให้ทำบันทึกการสอนชัดเจนกว่าวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีการตรวจบันทึกการสอนตามใบงาน ส่วนวิทยาลัยขนาดใหญ่ไม่มีการตรวจสอบบันทึกการสอน นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของ ปัญญา ผิวเกลี้ยง (2538 : 323) เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ ยังพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้อาจารย์ทำโครงการสอน และบันทึกการสอน ดังนั้นจึงเป็นที่แน่นอนว่าการจัดทำแผนการสอนของครู-อาจารย์เป็นกิจกรรมที่จำเป็นในกระบวนการแปลหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลขา คมเสวต (2537 : 140) เรื่อง การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ที่พบว่า “ด้านการจัดทำแผนการสอน ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุด คือผู้บริหารส่งเสริมให้ครู-อาจารย์จัดทำบันทึกการสอน โดยจัดเนื้อหาให้มีความสั้นยาวเรียงลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับช่วงเวลา” ทั้งนี้แผนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการสอนของครู-อาจารย์ และเป็นหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่ต้องจัดทำ และต้องสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ได้ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะช่วยให้ครู วางแผนการสอน และทำการสอนได้ครบถ้วน ส่งผลให้นักเรียนนักศึกษา จบออกไปสู่การประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับ ผู้บริหารสามารถจัดการสร้างสิ่งปลูกสร้างอาคารต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้พอสมควร ปรับปรุงซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในภาวะใช้การได้ การจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์อาจมีความล่าช้าและไม่ทันสมัยเหมือนสถาน

ศึกษาเอกชนที่มีงบประมาณเพียงพอ และมีความคล่องตัวในการบริหาร นอกจากนี้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารก็เป็นเรื่องสำคัญในการจัดปัจจัยในสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จะเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์ กล้ารับผิดชอบในการนำการเปลี่ยนแปลง ทำให้ก้าวทันกับยุคโลกาภิวัตน์ได้ เนื่องจากในยุคปัจจุบัน วิชาการ ความรู้ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้จากแหล่งต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมาศึกษาจากผู้สอนในสถานศึกษาเท่านั้น นอกจากประเด็นที่กล่าวแล้ว การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงนัก เพราะตามจัดการความเป็นจริงยังมีแหล่งต่าง ๆ อีกมากมายในชุมชนที่เป็นแหล่งความรู้ แต่วิทยาลัยยังไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากนัก ดังนั้นในการนี้จึงน่าจะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท จัดบรรยากาศ จัดเครื่องมือเครื่องใช้ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการและความเป็นจริง ดังที่ ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2541 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับจะต้องมีการทำงานร่วมกับชุมชนมากขึ้นกว่าเดิม แต่มีบทบาทที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ สถานศึกษามีบทบาทในการให้บริการการศึกษาตามปกติ แต่บทบาทในการจัดการและบริหารการศึกษาของบุคลากรของรัฐจะปรับเปลี่ยนไป โดยจะให้การสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการและบริหารการศึกษามากขึ้น”

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก คือ ครู-อาจารย์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ ทองประสิทธิ์ (อ้างใน ประพิศ แสงสว่าง : บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ที่พบว่า “ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป นอกจากมีคาบการสอนค่อนข้างมากแล้วยังมีหน้าที่อื่นที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากการสอนอีกมาก เช่น ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ปกครอง หัวหน้างาน และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราว ทั้งนี้สภาพการทำงานหลาย ๆ หน้าที่ดังกล่าว ครู-อาจารย์ได้กระทำกันมานาน แต่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานี้ให้น้อยลง ทำให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติการสอนได้ไม่เต็มที่” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มังกร สระศรี (2531 : 92) เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาในการเตรียมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่พบว่า “สถานศึกษาควรลดกิจกรรมพิเศษของสถานศึกษาลงบ้าง และลดงานพิเศษที่มอบหมายให้ครู-อาจารย์ทำให้น้อยลง เพื่อครูจะได้มีเวลาในการเตรียมการสอน และสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนอ่อนได้”

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับรองลงมา คือ ครู-อาจารย์ได้สอนวิชาที่ตนถนัด เป็นความจริงที่ว่า การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับความถนัดหรือความชำนาญของผู้สอนเป็นสำคัญ ดังนั้นในการมอบหมายให้อาจารย์สอนรายวิชาใด ผู้บริหารต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ดังที่ระเบียบกรมอาชีวศึกษา (2530 : 3) ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดครูเข้าสอนจัดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความพร้อม การประหยัด ประสิทธิภาพการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ และเครื่องมือ

อุปกรณ์ทุกด้าน หรือด้านหนึ่งด้านใดให้เต็มที่ในเวลาปกติก่อน” และในการปฏิบัติจริงผู้บริหารจะมอบหมายให้ครูสอนวิชาที่จะพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้สอนโดย ในเบื้องต้นจะพิจารณาวุฒิการศึกษา ต่อมาก็คือการได้รับการอบรม สัมมนา และสุดท้ายคือพิจารณาประสบการณ์ ความถนัด หรือความสามารถอื่น ๆ ตลอดจนความสมัครใจของผู้สอนเองด้วย เพื่อให้แต่ละคนได้มีโอกาสใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ดังนั้นในการจัดครูเข้าสอนเพื่อมุ่งผลประโยชน์ของผู้เรียนแล้ว ฝ่ายบริหารควรสำรวจความสามารถพิเศษ ความถนัด ประสบการณ์แต่ละด้านของครู-อาจารย์ทุกคนในสถานศึกษาไว้ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดครูเข้าสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 189) ที่กล่าวว่า “การจัดครูเข้าสอนเป็นงานของวิชาการ ควรดำเนินการสำรวจความพร้อมของครูในด้านความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ก่อนที่จะจัดครูเข้าสอนต่อไป” และสอดคล้องกับข้อเสนอของ ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 191) ที่กล่าวไว้ว่า “ด้านการจัดอาจารย์เข้าสอน ควรพิจารณาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของอาจารย์ มากกว่าการพิจารณาถึงการเฉลี่ยชั่วโมงสอน หรือภาระงาน”

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย เป็นเรื่องวิทยาลัยมีสถานที่ที่เหมาะสมในการเก็บรักษาสื่อการสอน วิทยาลัยมีสื่อการสอนบริการครู-อาจารย์อย่างเพียงพอ และครู-อาจารย์นำสื่อการสอนไปใช้ได้อย่างสะดวก แสดงว่าโดยภาพรวมทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์ต่างเห็นว่าสถานศึกษาขาดแคลนทั้งสื่อการสอนและสถานที่เก็บที่เหมาะสม รวมทั้งครู-อาจารย์นำสื่อไปใช้ไม่สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับที่ มังกร สระศรี (2531 : 90) ได้กล่าวไว้ว่า “สถานศึกษามุ่งปรับปรุงด้านอื่น ๆ ก่อน ลืมมองความสำคัญด้านวิชาการ โดยเฉพาะด้านสื่อการเรียนการสอน” และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ลัดดาวัลย์ สมเจริญ (2536 : 154) เรื่อง ทักษะของครูและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ ที่พบว่า “การบริหารงานด้านสื่อการเรียนการสอน มีการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น” นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ทองพูน กิ่งนาค (2533 : 168) เรื่อง การศึกษาปัญหาหลักสูตรประเภทวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 สาขาช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลาง ยังพบว่า “สถานศึกษาขาดแคลนอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ส่วนหนึ่งชำรุด ครูไม่มีเวลาดูคัมภีร์และจัดทำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านสื่ออย่างเพียงพอ สถานที่เก็บหรือศูนย์โสตอยู่ไกลจากผู้ใช้ มีความยุ่งยากในการยืมคืน และขาดเทคโนโลยีมาสาธิตแนะนำวิธีใช้” ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับด้านสื่อการสอนดังกล่าวมาจากจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านนี้มีจำนวนน้อยในแต่ละวิทยาลัยการให้บริการแก่ครู-อาจารย์ทุกคนจึงไม่สะดวกเท่าที่ควร ดังผลการวิจัยของ ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 197) เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 ที่พบว่า “การอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ ผู้บริหารเห็นว่าวิทยาลัยไม่ได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้บริการ และอาจารย์ต้องการให้วิทยาลัยจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยอำนวยความสะดวกเมื่อมีการใช้สื่อการเรียนการสอน และการที่วิทยาลัย

อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อไม่ได้ตลอดเวลา เนื่องจากวิทยาลัยมีเจ้าหน้าที่จำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาโรจน์ นิลดำ (2522 : 321) เรื่อง ความต้องการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่พบว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านโสตทัศนูปกรณ์จำนวนจำกัด

อนึ่งผลการวิจัยด้านนี้มีข้อน่าสังเกต คือ ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นว่า ครู-อาจารย์ มีความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งรวมทั้งสื่อโสตทัศนูปกรณ์อยู่ในระดับมาก แต่มีความเห็นว่า สื่อไม่เพียงพอ ไม่มีที่เก็บรักษา และบริการไม่ดี ทั้งนี้ย่อมแสดงว่า ครู-อาจารย์มีความรู้มีความพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะใช้สื่อในกระบวนการเรียนการสอน แต่วิทยาลัยไม่สามารถสนองความต้องการของผู้สอนได้ทั้งในด้านปริมาณและด้านการอำนวยความสะดวก

3. ด้านการสอนของครู-อาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีเจตคติไม่ดีต่อการประกอบอาชีพครู มีครูประมาณ 95,000 คน ไม่ต้องการประกอบอาชีพครู เพราะเห็นว่า เป็นงานหนัก รายได้น้อย ทำให้ครูมีหนี้สิน สภาพความเป็นอยู่ไม่ดีเท่าที่ควร และรู้สึกว่าตนเอง ไร้เกียรติ (อรุณ จันทวานิช. 2542 : 5) ดังที่ ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี (2541 : 22) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า “เงินเดือนครูมีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวที่น้อยมากจนไม่อยู่ในสภาพที่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของโลกปัจจุบัน” นอกจากนี้รายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอนโดยตรงแล้ว ครู-อาจารย์ยังได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ อีก ทำให้มีการจัดการเรียนการสอนไม่เต็มความสามารถ และในการพิจารณาความดีความชอบผู้บริหารไม่ได้เน้นเรื่องการเรียนการสอนทั้งหมด แต่พิจารณาจากงานหน้าที่พิเศษเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ครู-อาจารย์ทุ่มเวลาให้กับเรื่อง การเรียนการสอนลดลง วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ อรุณ จันทวานิช และ ไพบูลย์ แจ่มพงษ์ (2542 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า “ครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบเดิม คือ การบรรยาย ซึ่งเป็นกระบวนการให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และครูยังใช้สื่อการสอนไม่มากนัก” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์เขียว (2542 : 59) ที่กล่าวว่า “ครูจะเน้นให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียวและเรียนในห้องเรียนเท่านั้น นักเรียนไม่เป็น คนใฝ่รู้ ไม่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่มีความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง มีวิสัยทัศน์ไม่กว้างไกล” นอกจากนี้ประเด็นที่กล่าวแล้ว ครูผู้สอนยังขาดการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการวิจัยนี้จะช่วยในการปรับปรุงด้านวิชาชีพครู และครูผู้สอนที่ทำการศึกษา ทดลอง วิจัยกันอย่างจริงจังแล้ว จะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 8) ได้ระบุว่า “การให้ครูวิเคราะห์ตนเอง ครูจะได้แยกแยะให้ถูกต้องว่า พฤติกรรมการสอนของตนและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีจุดอ่อนตรงใดบ้าง ศึกษานิสัยก็จะได้กระตุ้นให้ครูเกิดความคิดที่จะพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งเสนอแนะให้ครูคิดสิ่งใหม่ ๆ มาปรับปรุงงานของตน มีตัวอย่างใดบ้างที่นำมา

ทดลองใช้ได้ ถ้าครุนำมาทดลองใช้อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นรูปแบบที่ชัดเจน ก็จะเป็นการ
สร้างงานที่มีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนางานที่ยั่งยืนต่อไป”

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรกและลำดับรอง คือ ครู-อาจารย์มีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างยุติธรรม
ครู-อาจารย์มีทักษะการถ่ายทอดความรู้สาขาวิชาพณิชยการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู-อาจารย์
ส่วนใหญ่ได้ทำหน้าที่สอนมากกว่า 10 ปี ประกอบกับครู-อาจารย์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่
สอนในรายวิชาที่ตนเองมีความรู้ มีความถนัด หรือตรงกับวุฒิการศึกษา ดังนั้นจึงทำให้ผู้สอน
เกิดความชำนาญ ปฏิบัติหน้าที่สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องการให้คะแนนและทักษะการ
ถ่ายทอดความรู้

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ครู-
อาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
สังกัดกรมอาชีวศึกษามีปัญหาด้านสื่อการสอน นับตั้งแต่ขาดแคลนสื่อการสอน ไม่มีสถานที่
จัดเก็บที่เหมาะสม และขาดประสิทธิภาพในการบริการ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
พรทิพย์ ชีรวราภรณ์ (2522 : 28) เรื่อง สถานภาพทางโสตทัศนูปกรณ์ของสถานศึกษาในสังกัด
กรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพฯ ที่พบว่า “สถาบันส่วนมากขาดแคลนอุปกรณ์และไม่มีศูนย์โสตทัศนศึกษา
เป็นสัดส่วนของตนเอง การใช้และการจัดหาโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อประกอบการสอนของ ครู-อาจารย์
โดยปกติแล้วน้อยมาก” จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ครู-อาจารย์แทบไม่ได้ใช้สื่อในการทำกิจกรรม
การเรียนการสอน

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้ายอีกข้อหนึ่ง
คือ ครู-อาจารย์สามารถวิเคราะห์ข้อสอบสาขาวิชาพณิชยการ การวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นเรื่อง
จำเป็นควรปฏิบัติ เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อสอบจะทำให้ได้ทราบว่า ข้อสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือวัด
ผลผู้เรียนในด้านต่าง ๆ นั้นมีคุณภาพ มีความเที่ยงตรง มีความสามารถในการจำแนกผู้เรียนเก่ง
เรียนอ่อน ได้ดีเพียงใด เมื่อได้วิเคราะห์แล้วจะได้นำข้อสอบที่มีประสิทธิภาพเก็บเข้าธนาคาร
ข้อสอบเพื่อนำไปใช้ต่อไป แต่ในการปฏิบัติจริงผู้สอนไม่ได้เป็นผู้วิเคราะห์ข้อสอบในรายวิชา
ที่ตนสอนเลย เนื่องจากการวิเคราะห์ต้องศึกษาวิธีการ ขั้นตอน จึงจะสามารถวิเคราะห์ได้ และโดยส่วน
ใหญ่จะตกเป็นหน้าที่ของหัวหน้างานวัดและประเมินผลเป็นผู้วิเคราะห์ แต่บุคคลดังกล่าวก็มีภาระ
ด้านสอนไม่น้อยไปกว่าบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงพบว่า ครู-อาจารย์ขาดการ
วิเคราะห์ข้อสอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 188) เรื่อง สภาพ
การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัย
เทคนิค เขตการศึกษา 6 ที่พบว่า “ทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่อง
การจัดอบรมวิธีการวิเคราะห์ข้อสอบ อบรมวิธีการออกข้อสอบและการทดสอบทักษะมาตรฐาน
ภาคปฏิบัติของนักศึกษา วิทยาลัยยังไม่มีการจัดทำ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อสอบวิทยาลัย
ปฏิบัติน้อย” และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ สุห์รายคิมหันต์ (2530 : บทคัดย่อ)

เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ประเภทช่างอุตสาหกรรม ของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 12 ที่พบว่า “การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารข้อสอบภายในวิทยาลัย อยู่อันดับสุดท้าย”

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และด้านการสอนของครู-อาจารย์

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครู-อาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ (1) อาจเป็นเพราะ จากเจตคติของแต่ละฝ่าย ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วเจตคติของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งตำแหน่งหน้าที่ และตามข้อเท็จจริงผู้บริหารและครู-อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยกรรมมีอายุที่แตกต่างกัน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุมากกว่าครู-อาจารย์ ส่วนในเรื่องของประสบการณ์ของบุคคลทั้งสองกลุ่มก็มีความแตกต่างกัน กล่าวคือผู้บริหารมักมีโอกาสได้ไปประชุม สัมมนาเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ เสมอ ๆ ทำให้ได้รับข้อมูลที่ทันสมัย และจำนวนมากกว่าครูผู้สอนที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติการสอน นอกจากนี้ตำแหน่งหน้าที่ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีความคิดเห็นต่างกัน โดยหน้าที่ผู้บริหารเป็นผู้บริหารควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายของสถานศึกษาและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารเป็นบุคคลที่รู้ข้อมูลในภาพรวมทุกงานในสถานศึกษา รวมทั้งงบประมาณที่ต้องมีการจัดสรรให้สอดคล้องกับภารกิจทั้งหมดของสถานศึกษา ทำให้มีมุมมองที่กว้างไกลกว่าครู-อาจารย์ ที่จะมีข้อมูลหรือรู้เฉพาะส่วนที่ตนเกี่ยวข้อง ไม่สามารถมองเห็นถึงภาพรวมของสถานศึกษาได้ (2) อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาชีพไม่เท่าครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการสอนโดยตรง ทำให้ครูผู้สอนมีข้อมูลทางวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าผู้บริหาร และยิ่งถ้าผู้บริหารไม่ยอมรับเทคโนโลยีด้วยแล้ว ย่อมทำให้การจัดปัจจัยในสถานศึกษาไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับสภาพในชุมชน (3) อาจเป็นเพราะจากการที่สถานศึกษายังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจหรือประเมินการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์ จึงใช้ความคิดของตนเองตัดสินใจว่า การใช้หลักสูตรในสถานศึกษาของตนว่าเป็น เช่นไร โดยไม่มีข้อมูลพื้นฐานทางการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจ ดังที่ วัลลภ กันทรพัย (อ้างใน พงษ์ศักดิ์ จันทวานิช. 2534 : 118) กล่าวไว้ว่า “การนำการวิจัยเข้าสู่โรงเรียนนั้น การวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการหาคำตอบให้ได้ว่าเกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรในโครงสร้างระบบหลักสูตร” (4) อาจเป็นเพราะการขาดมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครู-อาจารย์ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในเรื่องของนโยบาย เป้าหมาย ข้อมูล รายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมการใช้

หลักสูตร ทั้งด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา และการสอนของครู-อาจารย์ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นของบุคคลทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนครู-อาจารย์เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารคาดหวังว่าก่อนที่ครู-อาจารย์ จะลงมือสอน จะต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร ศึกษาการนำหลักสูตรไปใช้ให้เข้าใจเป็นอย่างดี เสียก่อน จึงจะนำไปสู่การปฏิบัติ แต่ในการปฏิบัติจริงของครู-อาจารย์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม เป็นหลักสูตรที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ครู-อาจารย์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ยังไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร ประกอบกับขาดแคลนเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยกรรมสำหรับ จะใช้ศึกษา ผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีความพร้อมในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเข้าใจว่าอยู่ในเกณฑ์ดีแล้ว อาจทำให้การดูแล กวดขันด้านนี้มีน้อย แต่ในระดับการปฏิบัติจริง ผู้สอนเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งนั่นหมายถึงความสามารถในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนของครู-อาจารย์อาจไม่มีประสิทธิภาพมาก ตามที่ผู้บริหารเข้าใจ ทั้งนี้ย่อมมีผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ดังที่ ชำรง บัวศรี (2531 : 267) กล่าวไว้ว่า “ครูหรือผู้สอนนับได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การแปลงหลักสูตรประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว เพราะเป็นผู้ที่นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนจริง ๆ” ดังนั้นก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารจะต้องเตรียมครูให้พร้อมเสียก่อนในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทักษะการใช้หลักสูตร และเจตคติอันพึงมีต่อหลักสูตร

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ จำนวนเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยกรรม มีเพียงพอสำหรับให้บริการครู-อาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทองพูน กิ่งนาถ (2533 : 169) เรื่อง การศึกษาปัญหาหลักสูตร ประเภทวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 สาขาช่างไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ตามทัศนะของผู้บริหารและ อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลาง ที่พบว่า “การจัดเอกสารหลักสูตรเพื่อสนับสนุน การบริหารหลักสูตรนั้นมีปัญหามากเกี่ยวกับการหาเอกสาร ตำรา หรือแหล่งความรู้ ให้กับอาจารย์ ผู้สอน และมีปัญหাপานกลางเกี่ยวกับคู่มือ ใบความรู้”

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอีกข้อหนึ่ง คือ ครู-อาจารย์ เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา และครู-อาจารย์เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรสาขาวิชา พาณิชยกรรม ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาวิชา มีการจัดสัมมนาครู-อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยกรรมด้วยกัน เพื่อแก้ปัญหา ดังกล่าว แต่ในการปฏิบัติจริงยังไม่มีมีการปฏิบัติกันมากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ประพิศ แสงสว่าง (2539 : 195) เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ตามการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6 ที่พบว่า “ผู้บริหารรับรู้่ว่าวิทยาลัยได้จัดประชุม และสัมมนาครู-อาจารย์ เพื่อสร้างความเข้าใจหลักสูตร และเพื่อวางแผนการสอน แต่ครู-อาจารย์ตอบว่ายังไม่เพียงพอ” เนื่องจากครู-อาจารย์มีความต้องการที่จะให้วิทยาลัยได้มีการจัดประชุมผู้สอนเพื่อสร้างความเข้าใจหลักสูตร และสัมมนาผู้สอนในสาขาวิชาเดียวกัน เพื่อวางแผนการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่อีก

2. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผู้บริหารและครู-อาจารย์ต่างมีความเห็นว่าด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความเห็นในฐานะผู้รับผิดชอบกิจการทั้งหมดในสถานศึกษา นับแต่เป็นผู้ควบคุมการใช้งบประมาณ อนุมัติโครงการต่าง ๆ ตลอดจนวินิจฉัยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานศึกษา จึงมองในฐานะผู้บริหาร โดยมองภาพรวมว่าได้จัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแล้วตามสภาพปัจจัย ทรัพยากรและงบประมาณที่มีอยู่ ส่วนครู-อาจารย์ที่เป็นผู้ปฏิบัติจะเห็นข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรค เฉพาะส่วนได้ละเอียดและลึกซึ้งมากกว่าผู้บริหาร แต่ครู-อาจารย์มักจะมองไม่เห็นถึงปัญหาโดยรวมที่จะเชื่อมโยงไปกระทบจุดอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นแตกต่างกันคือ ครู-อาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพความเป็นจริงสถานศึกษาไม่สามารถจะให้ครู-อาจารย์ทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนได้ทุกคน การจัดตารางสอนจะอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มผู้บริหารมากกว่ากลุ่มผู้สอน เนื่องจากมีความเข้าใจแนวปฏิบัติได้ดีกว่า โดยผู้บริหารจะมอบหมายหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้าคณะวิชาร่วมกันจัดตารางในแผนก แล้วส่งให้หัวหน้างานหลักสูตรจัดตารางรวมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งหากจะพิจารณาระบบงานการจัดตารางสอนนี้ จะเห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 120) ที่กล่าวว่า “การวางแผนงานวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้บริหารจะมีความรู้ในเรื่องของปัจจัยในการบริหารงานในสถานศึกษา ได้แก่ จำนวนนักเรียนจำนวนครู-อาจารย์ อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ตลอดจนงบประมาณดีกว่าครูผู้สอนทั่วไป” แต่กระนั้นก็ดีหัวหน้าแผนกควรปรึกษาหารือหรืออาจให้ครูในแผนกร่วมกันจัดตารางให้เป็นที่พอใจก่อน จึงส่งต่อไปจัดตารางสอน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ เลขา คมเสวต (2537 : 148) เรื่อง การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ที่พบว่า “อย่างไรก็ตาม การจัดตารางสอนที่คั้นควรให้ทุกคนมีส่วนร่วม เพื่อช่วยกันมองปัญหาและหามาตรการหรือแนวทางในการแก้ปัญหาในระดับต้น ๆ ก่อน แล้วจึงส่งไปให้ผู้บริหารพิจารณาในลำดับต่อไป”

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอีกข้อหนึ่ง คือ วัสดุฝึก เครื่องมือในการเรียนภาคปฏิบัติมีความเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์นี้ ยังรวมถึงประเด็นที่ว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี วัสดุอุปกรณ์สอดคล้องกับหลักสูตร และมีความทันสมัย สาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์แตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ กล่าวคือ ผู้บริหารทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้มีการจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ตามงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ โดยต้องจัดสรรเพื่อพัฒนาทุกด้านพร้อม ๆ กัน ผู้บริหารมิได้เป็นผู้ปฏิบัติการสอน ทำให้ขาดข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การสอน ในทางตรงกันข้ามครู-อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติการสอน ได้เห็นวัสดุ อุปกรณ์อย่างใกล้ชิดตลอดเวลาที่ทำการสอน ทำให้ทราบข้อมูล รายละเอียดได้ดีกว่า แต่ครู-อาจารย์จะไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารเรื่องงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ภาสุพันธ์ (2531 : 109) เรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 ที่พบว่า “จำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ในห้องปฏิบัติการ และจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องเรียน มีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขต 8” และผลการวิจัยของ กรรณิการ์ พิณศิริกุล (2521 : 54) เรื่อง การสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียน โรงเรียนสารพัดช่าง กรุงเทพฯ ก็พบว่า “นักเรียนในโรงเรียนสารพัดช่างของกรุงเทพมหานคร มีปัญหาเกี่ยวกับเครื่องจักร วัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ” นอกจากนี้ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อด้านการเรียนการสอนของนักเรียน นักศึกษา และครู-อาจารย์ ในวิทยาลัยเทคนิคปราจีน ซึ่งพบว่า มีการปฏิบัติกันน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ก็คือ มีวัสดุที่ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ และจำนวนของเครื่องมือ เครื่องจักร นอกจากนี้ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ มีจำนวนไม่เพียงพอแล้ว วัสดุ อุปกรณ์ยังไม่สามารถใ้ใช้ได้ ชำรุดเสียหายเนื่องจากถูกใช้งานมานาน นอกจากนี้ ยังมีความล้าสมัยอีกด้วย เป็นผลให้ผู้สอนวิชาชีพขาดความคล่องตัว และผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ดังผลการวิจัยของ วัลลภ จันทร์ตระกูล (2523 : 33) เรื่อง การศึกษาปัญหาการสอนช่างอุตสาหกรรม สาขาเครื่องกล ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของอาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล ที่พบว่า “ขาดแคลนอุปกรณ์ที่ดี เครื่องมือเครื่องจักรไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนมีความล้าสมัย และประสิทธิภาพในการใช้งานต่ำ” ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527 : 113) เรื่อง การติดตามผลการพัฒนาศึกษา ที่พบว่า “อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการจัดอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 60 ขาดชิ้นส่วน” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทองพูน กิ่งนาถ (2533 : 178) เรื่อง การศึกษาปัญหาหลักสูตรประเภทวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 สาขาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลาง ที่พบว่า “งบประมาณมีน้อยระเบียบวิธีการเกี่ยวกับวัสดุฝึกไม่เพียงพอ รวมทั้งคุณภาพของวัสดุไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้” นอกจากนี้ที่กล่าวแล้ว ผลการวิจัยของ มาลี วิชญกุล (2525 : 102) เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่พบว่า “ผู้บริหารและ

ครูอาจารย์ระบุว่าขาดแคลนงบประมาณ และขาดวัสดุ อุปกรณ์” และนอกจากสาขาวิชาพณิชยการแล้ว ผลการวิจัยเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ในสาขาอื่นก็มีที่สอดคล้องกัน เช่น ผลการวิจัยของอำนาจ ทองผาสุข (2524 : บทคัดย่อ) เรื่อง ปัญหาการสอนช่างภาคปฏิบัติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐบาล ที่พบว่า “การสอนวิชาช่างไฟฟ้า ภาคปฏิบัติระดับประกาศนียบัตร ขาดแคลนอุปกรณ์ช่วยสอน ขาดเครื่องมือและวัสดุในการฝึก รวมทั้งรายวิชาอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม วิชาเครื่องทำความเย็น และวิชาการควบคุมมอเตอร์”

3. ด้านการสอนของครู-อาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนครู-อาจารย์มีความเห็นในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารในการคิดวางแผนเพื่อพัฒนา หรือติดต่อกัมพันธ์กับชุมชน จนมีเวลาไม่มากพอที่จะนิเทศด้านการสอนได้อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับผู้บริหารเป็นเพียงผู้สนับสนุน อำนาจความสะดวกในเรื่องการสอนของครู-อาจารย์ มิได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ส่วนครูอาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติจริง จะทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ มากกว่าผู้บริหาร

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ครู-อาจารย์ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังไม่มี การสนับสนุนให้ผู้สอนใช้สื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเท่าที่ควร การใช้สื่อการสอนจะเป็นผู้ช่วยครู ทำให้ครูเบาแรง ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ผู้เรียนมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่จะรับความรู้ ดังที่ อติศักดิ์ เจริญพิทักษ์ (2526 : 40) กล่าวไว้ว่า “พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องมีอุปกรณ์การสอนประกอบในบทเรียนด้วย” และดังที่ เมธิ ปิลันธนานนท์ (2531 : 45-50) กล่าวไว้ว่า “การสอนด้วยสไลด์ทัศนอุปกรณ์ เป็นการสอนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุทัศน์ สไลด์ แผ่นโปร่งใส นำมาสอนวิชาชีพได้รับความสำเร็จสูง เพราะนักเรียนสนใจมาก นอกจากนี้กรมวิชาการ (2524 : 8-11) ยังเสนอไว้ว่า “สิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาล่าเรียนของนักเรียน ช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และกิจนิสัยที่พึงประสงค์ อาจเป็นสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งดังนี้ คือ อุปกรณ์การเรียน แผ่นงาน แผ่นโปร่งใส สไลด์ วิทยุทัศน์ และสื่อประกอบอื่น ๆ

ข้อที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกันอีกข้อหนึ่ง คือ ครู-อาจารย์ มีการวัดผลประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การวัดและการประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเป็นการประเมินผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ อารมณ์ ทักษะ และอื่น ๆ การวัดและการประเมินผลเป็นข้อมูลย้อนกลับ ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ทราบว่าการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ทั้งยังเป็นตัวกำหนดแนวทางการติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อมีการใช้หลักสูตร การวัดผลมีส่วนช่วยตรวจสอบทั้งจุดหมายและเนื้อหาที่หลักสูตร กำหนดเป็นเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารมีความเห็นว่า เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้สอนที่จะต้องมีการวัด ประเมินผลอยู่ตลอดเวลาที่มีการเรียนการสอน แต่ในความเป็นจริงผู้สอนจะทำการวัดและ ประเมินผลจำนวน 2-3 ครั้ง ในแต่ละภาคเรียน คือ สอบกลางภาค สอบปลายภาค และอาจมีการ

ทดสอบย่อยอีกเพียงหนึ่งหรือสองครั้ง นับเป็นการวัดและประเมินผลที่มีจำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สาเหตุที่ทำให้การวัดประเมินผลเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอนี้ อาจเป็นเพราะครู-อาจารย์ยังขาดความรู้ ยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล โดยเข้าใจว่าแต่ละภาคเรียนควรมีการวัดประเมินผล 2 – 3 ครั้ง เนื่องจากมีความเข้าใจว่าเวลาในการเรียนการสอนมีจำกัด หากวัดผลบ่อยครั้งจะสอนเนื้อหาไม่ครบตามที่หลักสูตรกำหนด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

จากการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ พบว่า ทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางที่อยู่เป็นลำดับท้าย สมควรนำไปปรับปรุงพัฒนาในสถานศึกษา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 ดังนี้

1. วิทยาลัยควรจัดหาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรไว้บริการครู-อาจารย์ อย่างเพียงพอ
2. วิทยาลัยควรมีสถานที่เก็บสื่อที่เหมาะสมในการเก็บรักษาและนำไปใช้
3. วิทยาลัยควรมีสื่อไว้บริการครู-อาจารย์อย่างเพียงพอ
4. วิทยาลัยควรมีการบริการที่จะให้ครู-อาจารย์นำสื่อการสอนไปใช้ได้

สะดวก

5. วิทยาลัยควรให้ครู-อาจารย์ วิเคราะห์ข้อทดสอบ เพื่อหามาตรฐานของข้อสอบ

นั้น ๆ

6. วิทยาลัยควรสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับกรมอาชีวศึกษา

จากการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ มีข้อเสนอแนะที่ควรนำไปใช้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 ดังนี้

1. กรมอาชีวศึกษาควรจัดอบรมครู-อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำไปเผยแพร่ในสถานศึกษาต่อไป
2. กรมอาชีวศึกษาควรกำหนดให้จัดจ้างครู ตำแหน่งเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาไว้บริการครู-อาจารย์ เรื่องผลิต ดูแล รักษา และเบิก-จ่าย สื่อการเรียนการสอน

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการวิจัยภาคสนามเรื่อง การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม
2. ควรมีการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ประเภทวิชาคหกรรม และประเภทวิชาศิลปกรรม
3. ควรมีการวิจัยเรื่อง ความต้องการและสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2540 ในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ พันศิริกุล. 2521. “การสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียน โรงเรียนสารพัดช่าง กรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. 2522. แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสมรินทร์การพิมพ์.
- ก่อ สวัสดิพิบูลย์. 2525. “แนวคิดในการวัดอาชีวศึกษา.” วารสารมิตรครู, หน้า 7-9.
- กาญจนา कुमारภัย. 2527. หลักสูตรและการสอน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์,
- กาญจนา ภาสุรพันธ์. 2531. “ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2531. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติมา ปรีดีดิถ. 2529. “การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น” เอกสารประกอบคำสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2527. “การติดตามผลการพัฒนาการศึกษา.” รายงานการวิจัย กองนโยบาย และแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จินตนา สุขมาก. 2530. “เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการศึกษา 2143205.” หลักการสอน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- ชนะ กสิการ์. 2528. “คุณลักษณะพิเศษของหลักสูตรอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา.” ในเอกสารประกอบการเรียนวิชาหลักการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชนะ กสิการ์. 2521. สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชวนชม คำหอมกุล. 2527. “การบริหารงานวิชาการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน.
- ชวาล แพร์ดีกุล. 2516. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. 2521. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชัยยศ เรื่องสุวรรณ. 2526. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูใจ ศรีรัตน์. 2517. “สถานการณ์อาชีวศึกษาระหว่างปี 2510-2516” รวมบทความอาชีวศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยากร.
- ฉรงค์ นิตยาพร. 2541. “การพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา.” วารสารวิชาการ. 1(1) : 33.
- ถนอม มากะจันทร์. 2528. ทฤษฎีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทองพูน กิ่งนาค. 2533. “การศึกษาปัญหาหลักสูตรประเภทวิชาชีพ พุทธศักราช 2530
สาขาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัย
เทคนิคกลุ่มภาคกลาง.” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอุตสาหกรรมบัณฑิต
สาขาการบริหารอาชีวศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.
- ทักษิณ ชินวัตร. 2541. “วิสัยทัศน์ สังคมไทย สังคมโลก.” วารสารวิชาการ. 1 (1) : 22-23.
- ทัศนีย์ สุขเมธี. 2527. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ธงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์. 2532. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมอาชีวศึกษา.
- ธนู แสงศักดิ์. 2517. “แนวคิดในการจัดการศึกษาระดับปริญญา.” รวมบทความอาชีวศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยากร.
- ธำรง บัวศรี. การปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียน. ศูนย์ศึกษา 13 3 กรกฎาคม 2509.
- ธำรง บัวศรี. 2532. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : เอร่าวัฒนาการพิมพ์.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. 2528. อาชีวศึกษาระบบวงจร. กรุงเทพฯ : กรุงเทพการพิมพ์.
- บรรดล สุขปิติ. 2529. การประเมินผลและสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ภาควิชา
ทดสอบและวิจัยการศึกษา : วิทยาลัยนครปฐม.
- บำรุง กลัดเจริญและฉวีวรรณ สุนาวงศ์. 2527. วิธีการสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ฉนศ.
- บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ. “บทความทางวิชาการ.” ชาว ศ.จ.พ. 2 : 1 ธันวาคม 2523.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2539. “แผนการสอน.” สารพัฒนาหลักสูตร 2(15) : 124 .
- ประดินันท์ อุปรมย์. “การแนะแนวในระบบการศึกษาทางไกล กรณีนักเรียนสาธิตเสริมการสอน
ในโครงการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.” หน้า 80-86. สุโขทัยธรรมาราช 2 (3).
- ประพิศ แสงสว่าง. 2539. “สภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ตามการรับรู้ของ
ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน วิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 6.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์
อุตสาหกรรมบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย,
สถาบันเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

- ปัญญา ผิวเกลี้ยง. 2538. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- พงษ์ศักดิ์ วสุนทรโรสด. 2517. “ศึกษาริการเขตและศึกษาริการจังหวัดจะให้บริการทางวิชาการแก่โรงเรียนอาชีวศึกษาอย่างไร.” รวมบทความอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยากร.
- พนัส หันนาคินทร์. 2524. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. 2538. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรทิพย์ ธีรวรางกูร. 2522. “สถานภาพทางสังคมของสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยุศักดิ์ จันทรสุนทร. 2541. “การวิจัยในชั้นเรียน : ทางเลือกใหม่ของการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.” วารสารวิชาการ. 1(8) : 12.
- ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์. 2541. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน – ประชาชน – ชุมชน กับนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา : ยุทธศาสตร์หนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา.” วารสารวิชาการ. 1(1) : 34.
- ภิญโญ สาธร. 2526. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำคูณสภา.
- มังกร สระศรี. 2531. “รายงานการวิจัยสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเตรียมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคเหนือ (ศูนย์นิเทศและฝึกอบรมอาชีวศึกษาภาคเหนือ), เชียงใหม่.
- มาลี วิชญกุล. 2525. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานุเคราะห์ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมธี ปิลันธนานนท์. 2533. การบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เมธี ปิลันธนานนท์. 2524. “ทักษะเบื้องต้นเพื่อการเป็นครูสมัยใหม่.” วารสารมิตรครู. 25 (4) : 8.
- ลัดดา สุขปริดี. 2522. เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- ลัดดาวัลย์ สมเจริญ. 2536. “ทัศนะของครูและอาจารย์ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคเหนือ.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- เลขา คมเสวต. 2537. “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วนิดา จึงประเสริฐ. 2532. การบริหารและการบริการโสตทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลลภ กันทรัพย์. 2541. “ผู้บริหารกับการวิจัยในสถานศึกษา” 1 (1) : 45.
- วัลลภ จันทร์ตระกูล. 2523. “การศึกษาปัญหาการสอนช่างอุตสาหกรรม สาขาเครื่องกลในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของอาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาเครื่องกล บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิชัย ราษฎร์ศิริ. 2522. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2521. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- วินิจ เกตุขำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2527. การทำแผนการสอนขอนแก่น พัฒนาการพิมพ์. วิทยาลัยเกษตรกรรมขอนแก่น ; งานสื่อการเรียนการสอน : พัฒนาการพิมพ์.
- วิลาวัลย์ ตันวิฒนะพงษ์. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระ ทองประสิทธิ์. 2534. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 5.” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. 2526. “ใจความสำคัญหลักการสอนวิชาอาชีวศึกษา.” ในเอกสารประกอบการอบรมโครงการอบรมครูที่สอนวิชาชีพให้มีความรู้ด้านวิชาการศึกษา รุ่นที่ 2. กรุงเทพฯ : กองควบคุมและติดตามการปฏิบัติงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์เขียว. 2542. “บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในยุคโลกาภิวัตน์.” วารสารวิชาการ. 2(9) : 59.
- ศึกษาริการ, กระทรวง. 2538. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2538. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา.
- ส. วาสนา ประवालพุกภัย. 2539. “การวัดผลจากการปฏิบัติจริง.” สารพัฒนาหลักสูตร. 15 (34) : 29 .
- สัจด์ อุทรานันท์. 2527. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : วงเดือนการพิมพ์.

- สนั่น สุมิตร. 2526. “อาชีวศึกษาเพื่อใคร...อย่างไร.” อาชีวศึกษา. 11 : 22.
- สมชอบ ไชยเวศ. 2527. “แนวทางการจัดอาชีว/เทคนิคศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน โดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชน.” อาชีวศึกษา 3 : 43.
- สมหญิง กลั่นศิริ. 2521. เอกสารประกอบการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาเบื้องต้น. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521.
- สมศักดิ์ สุร่ายกิมหันต์. 2530. “การบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ประเภทช่างอุตสาหกรรม ของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร บางแสน.
- สมาน แสงมะลิ. 2529. “อาชีวศึกษาที่มองเห็น.” อาชีวศึกษา.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. 2528. “ปัจจัยเสริมการบริหารหลักสูตร.” สารพัฒนาหลักสูตร.
- สวาสดี ไชยคุณา. 2528. “หัวใจของการอาชีวศึกษาคือวิชาชีพ ปัจจัยส่งเสริมในการจัดอาชีวศึกษา คือครูอาชีวะ” อาชีวศึกษา.
- สันต์ ธรรมบำรุง. 2521. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สาโรจน์ นิลดำ. 2522. “ความต้องการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา.” ผลงานวิจัยทางการศึกษา เอกสารประกอบประชุมอบรมทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- สิทธิ สายหล้า. 2530. “ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาคหกรรม ของวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน.
- สุทธิ ประจงศักดิ์. 2524. อุตสาหกรรมศิลป์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุธีระ ทานตวงนิช. 2521. การบริหารการศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาการบริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- สุพิน บุญชูวงศ์. 2531. หลักการสอน. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์.
- สุภาพ วาดเขียน. 2520. ทำอย่างไรนิสิตนักศึกษา จึงสอนได้ดี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมิตร คุณานุกร. 2520. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสาวณีย์ สิกขามณฑิต. 2528. โมดูล. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2525. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา. การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ระยะที่ 3). กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2522. คู่มือการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : จงเจริญ
การพิมพ์.
- อดิศักดิ์ เจริญพิทักษ์. 2526. “การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาให้ได้มาตรฐาน.”
วารสารมิตรครู, 2 (25) : 40.
- อภิรมย์ ณ นคร และคณะ. 2522. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อาชีวศึกษา, กรม. 2530. “ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการจัดการเรียนการสอน การเบิกจ่ายเงิน
ค่าสอนและค่าตอบแทน.” เอกสารอัดสำเนา.
- อำนาจ ทองผาสุข. 2524. “ปัญหาการสอนช่างภาคปฏิบัติ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ในสถาบันอาชีวของรัฐบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- อำรุง จันทวานิช และไพฑูริย์ แจ่มพงษ์. 2542. “การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ.”
วารสารวิชาการ. 2 (9) : 5.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2527. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2511. “ข้อคิดเรื่องหลักสูตร.” คู่มือนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- โอวาท พูลศิริ. 2533. การผลิตเทคโนโลยีทางการศึกษา. เอกสารประกอบคำบรรยายแก่นักศึกษา
ปริญญาโท สาขาการบริหารอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- Arvida Chandra. 1977. **Curriculum Development and Evaluation in Education** . New Dethi :
Stering Publislers.
- Erickson , Carlton W.H. 1971. **Administering Instruction on Media Programs** . New York :
Macmillan Publishing Co.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำสั่ง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ ๗1 /2540

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและกรรมการพิจารณาหัวข้อ
และโครงการวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสมศรี เตชะมา

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสมศรี เตชะมา เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อ และโครงการ
วิทยานิพนธ์ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ดร.วราพรพรรณ น้อยสวน	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม
2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงการวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์	ประธานกรรมการ
อาจารย์ไพรัตน์ พิภน้อย	กรรมการประจำสาขาวิชา
ดร.มาลัย จีรวัดนเกษตร์	กรรมการประจำสาขาวิชา
รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์	กรรมการ
ดร.วราพรพรรณ น้อยสวน	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2540

(รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์)

คณบดี

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ ดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2540

1. นางสาวสมศรี เตชะมา ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา” โดยมี รศ.ดร.ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วราพรธมน้อยสุวรรณ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2540

(รศ.ดร.มนัส ถังวรศิลป์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1504/ 1318

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓ เมษายน 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เรียน นางสาวยุภา ชื่นบาน

ด้วยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นางสาวสมศรี เตชะมา ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พรณี ลีจิวัดมนะ

(ผศ.ดร.พรณี ลีจิวัดมนะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 663,642

โทรสาร 3269040

๓/๔

ที่ ทม 1504/ 1318

คณะกรรมการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๘ เมษายน 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เรียน นางสาวหทัยทิพย์ ริมประภาพรกุล

ด้วยคณะกรรมการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นางสาวสมศรี เตชะมา ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะกรรมการ หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรรณี สীগิจวัฒนะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 663,642

โทรสาร 326904 0

ที่ ทม 1504/1318

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนจลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๕ เมษายน 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เรียน นางวันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม

ด้วยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นางสาวสมศรี เตชะมา ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พรณี ลีกิจวัฒน์

(ผศ.ดร.พรณี ลีกิจวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

จก

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 663,642

โทรสาร 3269040

ที่ ทม 1504/ 1318

คณะกรรมการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๐ เมษายน 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เรียน นางสาวสิริลักษณ์ บุญวงศ์

ด้วยคณะกรรมการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นางสาวสมศรี เตชะมา ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะกรรมการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี สীগิจวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 663,642

โทรสาร 326904 0

ที่ ทม 1504/ 1318

คณะกรรมการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๖ เมษายน 2540

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เรียน ดร.ปัญญา ชีระวิทยเลิศ

ด้วยคณะกรรมการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยให้กับนักศึกษาปริญญาโทได้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามของนักศึกษาชื่อ นางสาวสมศรี เตชะมา ซึ่งจะทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะกรรมการ หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี สิกิจวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 663,642

โทรสาร 3269040

ที่ ทม 1504/ 2375

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๑ กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี

ด้วยนางสาวสมศรี เตชะมา เป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณา
อนุญาตให้นักศึกษา ได้ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

mt วัลลภ ชวนะ

(ผศ.ดร.พรรณี ลีกิจวัฒน์นะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

3๑๗๕

งานบัณฑิตศึกษา

โทร.3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3269040

ที่ ทม 1504/ 2373

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๑ กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ด้วยนางสาวสมศรี เตชะมา เป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณา
อนุญาตให้นักศึกษา ได้ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี สীগักวัฒนะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร.3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3269040

ที่ ทม 1504/ 2375

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๐ กรกฎาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

ด้วยนางสาวสมศรี เตชะมา เป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณา
อนุญาตให้นักศึกษา ได้ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรณี ลีกิจวัฒน์นะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร.3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3269040

ที่ ทม 1504/ 4022

คณะกรรมการผู้แทนคณาจารย์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

(1) ธันวาคม 2540

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. คำโครงการวิทยานิพนธ์
  2. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์
  3. รายชื่อสถานศึกษาที่ต้องการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวสมศรี เตชะมา เป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา
กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา”
ซึ่งได้รับอนุมัติหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2540

ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถาน
ศึกษาที่สังกัดหน่วยงานของท่านตามที่แนบมานี้ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยใน
สถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรรณี สิกิจวัฒน์นะ)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642

รายชื่อสถานศึกษาที่ต้องการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
โดย นางสาวสมศรี เตชะมา

1. วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
2. วิทยาลัยพณิชยการเซตุน
3. วิทยาลัยพณิชยการบางนา
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอินทราชัย
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ
6. วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
7. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม
8. วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี
9. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี
10. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี
11. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา
12. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี
14. วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา
15. วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี
16. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์
17. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
18. วิทยาลัยอาชีวศึกษาบึงพระพิษณุโลก
19. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย
20. วิทยาลัยพณิชยการอุตรดิตถ์
21. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
22. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่
23. วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
24. วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง
25. วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น
26. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย

27. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี
28. วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม
29. วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด
30. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี
31. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา
32. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์
33. วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี
34. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
35. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา
36. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
37. วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต

ที่ ศธ 0908/ 430

กรมอาชีวศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

๒) มกราคม 2541

เรื่อง อนุญาตให้ทำการศึกษาวิจัย

เรียน คณะคณาจารย์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อ้างถึง หนังสือคณะคณาจารย์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ ทม 1504/ 4022 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2540

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า นางสาวสมศรี เตชะมา นักศึกษาปริญญาโท คณะคณาจารย์อุตสาหกรรม
หลักสูตรคณาจารย์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา มีความประสงค์จะแจกแบบ
สอบถามประกอบการวิจัย เรื่อง "การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชา
พาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา" รายละเอียดทราบแล้วนั้น

กรมอาชีวศึกษาพิจารณาแล้วอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล
ในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้

อนึ่ง แบบสอบถามที่กรมอาชีวศึกษาอนุญาตให้ใช้เก็บข้อมูล จะมีตราประทับและลายมือชื่อกำกับ
ที่มุมบนขวาทุกแผ่น เพื่อเป็นต้นแบบในการเก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและกรุณาส่งผลงานวิจัยให้กรมอาชีวศึกษาทราบในโอกาสต่อไปด้วย
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิวัฒน์ เสรษฐชานนท์)

ศึกษานิเทศก์ 7 รักษาการในตำแหน่ง

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

โทร. 282-9357 , 282-2549 ต่อ 1600-13

โทรสาร 282-9357 ต่อ 1600

ที่ ศธ 0908/ ๐๖๘

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

๒๒ มกราคม ๒๕๔๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน หัวหน้าสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ช่วยกรมอาชีวศึกษาได้พิจารณาอนุญาตให้ นางสาวสมศรี เฑาะมา นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และครูอาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อการวิจัยเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช ๒๕๓๘ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา”

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา จึงขอให้สถานศึกษาอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอาจารย์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช ๒๕๓๘ สาขาวิชาพาณิชยกรรม ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่อไป

อนึ่ง แบบสอบถามที่กรมอาชีวศึกษาอนุญาตให้ใช้เก็บข้อมูล จะมีตราประทับและลายมือชื่อกำกับที่มุมบนขวาทุกแผ่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นางจินตนา เสรีภาพ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ฝ่ายพัฒนาการศึกษา (กลุ่มงานมาตรฐานการศึกษา)

โทรศัพท์ ๒๘๒-๒๕๔๙, ๒๘๒-๙๓๕๗ ต่อ ๑๖๐๘

โทรสาร ๒๘๒-๙๓๕๗ ต่อ ๑๖๐๐

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีดังนี้
  1. ผู้อำนวยการ จำนวน 1 ฉบับ
  2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 ฉบับ
  3. หัวหน้าคณะวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 1 ฉบับ
  4. หัวหน้าแผนกสาขาวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 1 ฉบับ
(สาขาวิชาการบัญชี หรือการเลขานุการ หรือการขาย หรือ...)
5. ครูอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพาณิชยกรรมระดับ ปวช. จำนวน _____ ฉบับ
  - สาขาวิชาบัญชี จำนวน _____ ฉบับ
  - สาขาวิชาการเลขานุการ จำนวน _____ ฉบับ
  - สาขาวิชาการขาย จำนวน _____ ฉบับ
  - สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน _____ ฉบับ
  - สาขาวิชาบริการธุรกิจสถานพยาบาล จำนวน _____ ฉบับ
  - สาขาวิชาธุรกิจโรงแรม จำนวน _____ ฉบับ
3. กรุณาส่งแบบสอบถามถึงผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ภายใน 2 สัปดาห์ นับแต่ได้รับแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สอดซองเปล่าผนึกตราไปรษณียากรไปให้พร้อมกับแบบสอบถามนี้

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1
คำชี้แจง

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับสภาพความจริง

1. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร	☐ ครูอาจารย์ประจำแผนก.....
☐ ผู้อำนวยการ	☐ การบัญชี
☐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	☐ การขาย
☐ หัวหน้าคณะวิชาบริหารธุรกิจ	☐ การเลขานุการ
☐ หัวหน้าแผนกสาขาวิชาพิเศษการ	☐ คอมพิวเตอร์
	☐ บริการธุรกิจสถานพยาบาล
	☐ บริการธุรกิจโรงแรม

2. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มี 3 ด้าน คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา
3. การสอนของครูอาจารย์

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

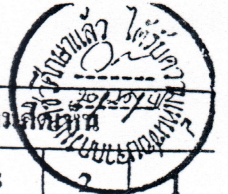
- 5 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึงระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึงระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ลำดับ	การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม	ระดับความคิดเห็น				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
1	ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดตารางสอน			✓		
2	ครูอาจารย์มีความสามารถในการสอน	✓				

ลำดับ	การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ	ระดับความ				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
	ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน					
1	ครูอาจารย์เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการ					
2	ครูอาจารย์เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา					
3	จำนวนเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาพาณิชยการมีเพียงพอสำหรับให้บริการครูอาจารย์					
4	ครูอาจารย์จัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
5	ครูอาจารย์จัดทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน					
	ด้านการจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ในสถานศึกษา					
6	ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน					
7	ครูอาจารย์ทราบตารางสอนของตนก่อนเปิดภาคเรียน					
8	ครูอาจารย์ได้สอนวิชาที่ตนถนัด					
9	จำนวนคาบสอนเหมาะสมกับครูอาจารย์					
10	ครูอาจารย์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน					
11	ครูอาจารย์สอนในสาขาวิชาพาณิชยการมีจำนวนเพียงพอ					
12	จำนวนนักเรียนเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน					
13	จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีความเหมาะสม					
14	การจัดห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน					
15	การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนมีความเหมาะสม					
16	วัสดุฝึก เครื่องมือในการเรียนภาคปฏิบัติมีความเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
17	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร					
18	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย					
19	วัสดุ อุปกรณ์อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี					
20	ครูอาจารย์มีความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์					
21	วิทยาลัยได้จัดหนังสือ ตำรา ไว้บริการครูอาจารย์ และนักศึกษาได้ตรงตามหลักสูตร					
22	จำนวนหนังสือ ตำรา เอกสาร สาขาวิชาพาณิชยการมีเพียงพอสำหรับให้ครูอาจารย์ และนักศึกษาค้นคว้า					

ลำดับ	การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ	ระดับความถี่				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
23	ครูอาจารย์ได้รับการสนับสนุนให้เขียนคำราเพื่อใช้ประกอบการสอน					
24	วิทยาลัยมีสื่อการสอนบริการครูอาจารย์อย่างเพียงพอ					
25	ครูอาจารย์มีความรู้เรื่องการผลิตสื่อการสอน					
26	มีสถานที่ที่เหมาะสมในการเก็บรักษาสื่อการสอน					
27	ครูอาจารย์นำสื่อการสอนไปใช้ได้สะดวก					
ด้านการสอนของครูอาจารย์						
28	ครูอาจารย์มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ในสาขาวิชาพาณิชยการ					
29	ครูอาจารย์มีวิธีสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม					
30	ครูอาจารย์สาขาวิชาพาณิชยการสอนวิชาทฤษฎีได้สัมพันธ์กับวิชาปฏิบัติ					
31	นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน					
32	ครูอาจารย์ได้ปฐมนิเทศเกี่ยวกับรายละเอียดการเรียนการสอนแก่นักเรียน ก่อนเรียน					
33	ครูอาจารย์มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับวิธีสอนวิชาสาขาพาณิชยการ					
34	ครูอาจารย์ได้ใช้สื่อการสอนในกระบวนการเรียนการสอน					
35	ครูอาจารย์ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
36	ครูอาจารย์มีความรู้เรื่องการผลิตผลการประเมินผล					
37	ครูอาจารย์มีการวัดผล ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ					
38	ครูอาจารย์มีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างยุติธรรม					
39	ครูอาจารย์มีความสามารถเขียนข้อทดสอบที่ได้มาตรฐาน					
40	ครูอาจารย์มีความสามารถวิเคราะห์ข้อสอบสาขาวิชาพาณิชยการ					

ข้อเสนอแนะ (เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในวิทยาลัย)

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวสมศรี เตชะมา
วัน เดือน ปีเกิด	14 มกราคม 2501
สถานที่เกิด	4 หมู่ 6 ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จ.ชลบุรี
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนเซนต์ปอลคอนแวนต์ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
พ.ศ. 2522	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จาก วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2525	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน
พ.ศ. 2545	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ค.อ.ม.) จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7